

KŘESŤANSKÁ RODINA V BOJI S NEPŘÁTELI, DÍL I.

PŘEDNÁŠKY O KŘESŤANSKÉM MANŽELSTVÍ
A KŘESŤANSKÉ VÝCHOVĚ

S DODATKEM MODLITEB PRO NEMOCNÉ DLE KOHEMA

od

HAVLA JOSEFA HUGA

kanovníka při dómě ve sv. Havlu.

DLE VI. NĚMECKÉHO VYDÁNÍ PŘELOŽIL
EMANUEL ŽÁK

Se schválením nejdůst. kníž. arcib. Ordinariatu v Praze
a s doporučením mnoha biskupů.
Čís. 1428. Ord.

Poděkování za vydání této knihy patří
svatému Josefu, svatému Pavlu, svatému Izidoru
a všem štedrým katolickým dárcům

VYDALO NAKLADATELSTVÍ SV. IZIDORA, L. P. 2014

Obraz na obálce: Katolická rodina na modlitbách z ateliéru Česká-grafika.cz.

DOPORUČENÍ.

Překlad přednášek kanovníka Huga „Křesťanská rodina v boji s nepřáteli“ jest velmi vhodnou knihou pro každou křesťanskou rodinu. Pravý křesťanský duch vane z každé řádky a četba této knihy přispěje zajisté k probuzení onoho života, kterého se mnohým rodinám zvláště za dob našich nedostává. Doporučuje tuto knihu co nejlépe, přál bych si, by v žádné křesťanské rodině nechyběla a pilně čtēna byla.

V Litoměřicích, dne 25. července 1903.

† Emanuel Jan, biskup.

VRCHNOPASTÝŘSKÁ DOPORUČENÍ.

Jak titul naznačuje, pojednávají následující kázání veledůstojného pána H. J. Huga, kustoda při dómě, o předmětu, jehož veliký význam všeobecně se uznává. Jsou proniknuta duchem církevním, bohatá obsahem, praktická a účinná, a proto velice vhodná k obnově života rodinného a směru výchovy. Proto udělíme kázáním těmto mile rádi svoji úchvalu a doporučení, přejíce jim rozšíření co největšího.

Ve Sv. Havlu, dne 24. prosince 1895.

Augustinus, biskup.

Děkuji tímto uctivě za přelaskavé zaslání krásného díla „Křesťanská rodina“ od Huga. Ještě tento týden ohlásím dotyčné dílo jako „doporučení hodné“ v úředním listě naší diecése. Vyslovuje přání, by kniha tato hojněho rozšíření v rodinách křesťanských došla, poroučím se Vám adt.

Würzburg, dne 13. února 1896.

*Zcela oddaný František Josef,
biskup würzburgský.*

Nemohu opomenouti vysloviti Vašemu Blahorodí, svůj uctivý dík za laskavé zaslání Vámi vydané knihy: Hugova „Křesťanská rodina“. Příčiním se dle svých sil o rozšířování této dobré a příhodné knihy.

Kolín, dne 20. března 1897.

*Ph. Card. Kremenz,
arcibiskup v Kolíně n. R.*

DENNÍ MODLITBA PŘED OBRAZEM SVATÉ RODINY.

Ó nejmilostivější Ježíši, který jsi svými nevyslovitelně krásnými ctnostmi a příklady svého domáčího života rodinu Tebou vyvolenou zde na zemi posvětil, shlédni milostivě na rodiny naše, které u nohou Tvých klečí a za milost Tvou Tě prosí. Pamatuj, že domácnost tato Ti patří; vždyť se službě Tvé zasvětila a oddala. Chraň ji milostivě, vysvobod' ji z nebezpečí, pomáhej v strastech a propůjčuj jí sílu, by vytrvala v následování Tvé přesvaté rodiny, aby, jako Ti věrna zůstala po všechen čas života pozemského a lásku i poslušnost Ti uchovala, tak jednou v nebi věčně Tě velebila. Ó, Maria, matko nejsladší, k Tobě o pomoc voláme v důvěře, že jednorozený božský Syn Tvůj proseb našich neoslyší. A Ty, slavný a mocný patriarcho, svatý Josefe, přispěj nám svou mocnou ochranou a tlumoč' sliby naše Marii, by ona je Kristu přednesla.

Členové spolku k uctívání Sv. rodiny Nazaretské získají odpustky 300 dní, kdykoliv se před obrazem Sv. rodiny modlitbu tuto se srdcem skroušeným v kterékoli věci pomodlí. 300 dní odpustků získají členové ti jednou za den, pomodlí-li se v kterékoli věci následující modlitbičku: Ježíši, Maria, Josefe! Osvěčujte nás, pomáhejte nám, ochraňujte nás! Amen.

(Papež Lev XIII., 14. června 1892.)

I. OBECNÁ ZBOŽNÁ JEDNOTA KŘESŤANSKÉ RODINY.

Přesvatá rodina Nazaretská má zajisté zvláštní význam; neboť již v Písmě svatém činí se o ní zmínka často a v rozličných poměrech životních a jí počíná též sv. evangelium. Sv. Matouš začíná své evangelium těmito slovy: Kniha rodu Ježíše Krista, syna Davidova, syna Abrahamova. Vypočítává předky Kristovy a končí slovy: „Jakub pak zplodil Josefa, muže Marie, z nížto se narodil Ježíš, jenž slove Kristus“. Tak hned na počátku radostného tohoto poselství zříme Svatou rodinu v plné slávě a vznešenosti. Jak to? Kdežto sv. Matouš vypočítává předky vždy užívá slova „zplodil“: „Abraham zplodil Isáka, David král zplodil Šalomouna, Jakub pak zplodil Josefa,“ přestává najednou slova tohoto užívati a jmenuje Josefa mužem Marie, z níž se narodil Ježíš, jenž slove Kristus. Za jakým účelem? Aby označil tím panenskou důstojnost matky Marie. Pochybnost jest vyloučena; neb ihned podává nám evangelista zprávu, která Josef

Marii chtěl propustiti, ale od anděla poučen byl o tajemství vtělení se Syna Božího: „Josefe, synu Davidův, neboj se uvésti do domu svého Marii, manželku svou, neboť co se z ní narodí, z Ducha svatého jest.“

Na to zříme Svatou rodinu na cestě do Betléma; spatřujeme ji v chlévě, kde Syn Boží jako Syn člověka přichází na svět a pastýři i králové klaní se jemu. Potom dle vypravování sv. evangelia nalézáme Sv. rodinu v chrámě, ana obětuje božské dítě Otci nebeskému, by naplnil se zákon. Na to prchá do Egypta, vrací se poznovu do Nazareta, koná pobožnost velikonoční v chrámě Jerusalemském a konečně žije v ústraní tichého domu v Nazaretě. Zde tráví Ježíš čas se svými rodiči, je jim poddán, pracuje v tiché samotě a modlí se s nimi. V první době veřejného působení Ježíšova připomíná se Sv. rodina naposled. Když totiž Ježíš Kristus vyučoval v sbornici svého otcovského města Nazaretu, divili se všichni a pravili: „Odkud má tento moudrost tu a moc? Zdalíž není tento syn tesařův?“ (Mat. 13. 54-55.) A tak Kristus Pán máje věku 30 let, považován byl ode všech za syna Josefova.

Proč asi chtěl Bůh-člověk, z Panny narozený, považován býti za syna Josefova? Proč chtěl vyrůsti v rodině jako prosté dítě? Od pradávna uváděli sv. Otcové rozličné toho důvody. Jak toho vyžadují nynější poměry časové, přestávám na slovech sv. Tomáše, jenž dí: „Matka Páně byla zasnoubena Josefovi a pannou, poněvadž v její osobě panenství i mateřství jest uctíváno proti bludařům, kteří buď panenství neb manželství pohrdají“. Za doby Krista Pána byly svazky manželství a rodina vůbec tak velice rozervány, že nebylo možno téměř mysliti na jich ozdravení. Od toho času do dnešních dob doráženo neustále na manželství i život rodinný, ba ono jest dnes dokonce prohlášeno za protivníka společenského štěstí. Leč toto pokorení ještě nedostačovalo nenávisti nepřátel církve Kristovy! Proto ustanovili manželství občanské, jehož účelem jest zatlačiti manželství církevní z veřejného života. Ale tímto manželstvím občanským jen hromadí se stále tu či onde výbušné látky k revoluci, tak jako když prudký vítr sníh se střech v závějích kupí. Všemohoucnost a moudrost Boží však jeví se nám opět v tajemství vtělení Syna Božího.

Moudrost tím, že Syn Boží, z Ducha svatého počatý a z Panny narozený, žádal si ve své hluboké pokoře, by matka Jeho zasnoubena byla muži a tak po delší dobu jako prostá žena žila. On sám pak přál si růsti jako dítě těchto rodičů a nechtěl býti před světem na počátku svého veřejného působení než synem Josefovým, a to jedině proto, by manželství i rodině

podivuhodně nadpřirozeně vznešenosti a důstojnosti tím propůjčil. Ale i všemohoucnost. Neboť jednak řídil vše tak, že panenská i mateřská důstojnost Marie v pravý čas byla poznána, jednak že vznešenost a důstojnost manželství ochráně jeho nezníčitelné Církve svěreno bylo. A proto jako vzpoura svými útoky proti Církvi tu a tam pleniti může na vinici Páně, ale nemůže Církev zničiti, rovněž tak může se jí podařiti křesťanské manželství snížiti, tu či onde z veřejného života vytlačiti, aneb je znemožniti, ale nikdy je se světa vyhladiti. A co jest nám činiti, bychom odvrátili od sebe tento hrozný soud Hospodinův a bychom uchovali křesťanskou důstojnost manželství a rodiny? Necht' každá rodina uctívá Sv. rodinu a dle sil svých v její stopách kráčí! Necht' ctí sv. Josefa, pěstouna Páně, ctí neposkrvněnou Panu v jejím panenském důstojenství matky, kořič se božskému Dítěti. A to činíme vždy, kdykoli modlíme se radostný růženec a při něm rozjímáme! Vždyť v pěti prvních tajemstvích jeho jsou obsaženy všechny osudy Svaté rodiny.

Ale nestačí ji jen uctívati, musíme ji též následovati. Svatá rodina není jen korunou ušlechtilosti křesťanského manželství a rodiny, jest též jeho pravzorem. Nechtěť Kristus Pán vykoupiti, spasiti a příklad dáti pouze jednotlivcům, toužil i rodinu jako celek a skrze rodinu všechno lidstvo z propasti smutného poblouzení vyvésti na jasné výšiny křesťanské dokonalosti. A k tomu bylo třeba zářícího příkladu, jak dala jej Svatá rodina Nazaretská. A jestli je uctívání a následování Sv. rodiny Nazaretské tak staré jako evangelium, jež svatí apoštolé po všem světě zvěstovali, tož přece pobožnost uctívání Sv. rodiny rozvila se teprve za našich dní v plný květ; neboť sv. církve vybírá ze svých nevyčerpateľných pokladů a podává svým dětem vždy dle potřeby doby tu nové, tu starší. A dnes, kdo by neznamenal ta velká a bezpečná nebezpečí, jež hrozí rodině? Těžké zápolení o chléb vezdejší a časté přesídlování chudších vrstev lidu jsou samy v sobě nebezpečím nejnepatrnějším. Neopatrným proto, že božská Prozřetelnost, připouštějíc toto zlo, přece nedopouští, by rodiny dobré vůle jím poškozeny byly.

Vlastní nebezpečí leží mnohem hlouběji. Spočívají v nesprávném, klamném pojmu o manželství a jeho posvátnosti, spočívají v srdci a jeho vášních, jsou výsledkem touhy po kratochvilích, zábavách a požitcích. Jsou rodiny, jichž členové po celý týden spolu býti nemohou, jsouce různě zaměstnáni. Proto měli by se v neděli pospolu utěšovati, jak toho vyžaduje obaplná

lásky rodičů, dětí, bratrů a sester. A přec tomu není tak! Jsou mnozí, na pohled dobří katolíci, kteří v životě rodinnou radostí více nenalézají. Hostince, spolky, výlety, divadlo, zábavy všeho druhu přinesly dlouhou chvíli, nudu do nitra rodiny a nuda jest nad jiné zlý duch v rodině. A co činí tu církev sv.? Uvádí nám před očí Sv. rodinu, nabádá nás, bychom tuto uctívali a následovali. Proto se modlí: „Pane Ježíši Kriste, který jsi Marii a Josefu byl poddán a který jsi život rodinný nevýslovnými ctnostmi posvětil, učíš, abychom my s jich obou pomocí, příkladem Tvé Svaté rodiny poučení a s ní věčného obcování dosáhli.“

Proč máme tedy Sv. rodinu uctívati? Posílení milostí Kristovou, podporování Marii a Josefem, máme ctností Svaté rodiny uvažovati, jich následovali, bychom jednou na oslavě této rodiny v nebi měli podíl. Abychom tuto pobožnost řádně konali, přeje si Svätý Otec, „aby obecná zbožná Jednota křesťanské rodiny ke cti Sv. rodiny v Nazaretě v celé církvi byla zavedena.“

Tož jedná se zase o nový spolek, ač naříkáme dost a dost, že máme jich dosti? Jen budme klidni, vždyť nejedná se nikterak o nějaký spolek, jehož schůze, valné hromady, hostinské zábavy, výlety, divadlo, večírky v životě jednotlivých členů rodiny by zasahovaly a jej rozrušovaly, nejedná se o spolek, v němž stanoveno zvláštní vysoké zápisné, není tu třeba darů pro předsedu při každé příležitosti, jest to spolek na vlas se podobající oněm starým, úctyhodným bratrstvům, spolek, jehož cílem jest udržovati, obšťastňovati a posvěcovati nejstarší, samým Bohem založený spolek, totiž rodinu. A co má se konati k tomuto účelu? Necht' rodina koná nejméně jednou denně pobožnost před obrazem Sv. rodiny Nazaretské a jí se zasvěti. Nejlépe jest, konati tuto pobožnost večer; a necht' všichni členové rodiny jsou přítomni. To jest hlavní věc! Proč? Předně: Ježíš, Maria a Josef ochrání a láskyplně shlédnou na rodiny jim oddané, a to tím více, čím častěji a vroucněji rodina jí bude ctít a čím dokonaleji jí následovati. Vy všichni víte, co tato ochrana pro naši věčnou spásu znamená! A za druhé? Členové rodiny mají se tak alespoň jednou denně k společné modlitbě sejíti, a to pokud možno večer.

V prvním svém oběžníku, pojednávajícím o sv. růženci, připomíná sv. Otec, aby působilo se k tomu, by znova zavedena byla pobožnost večerního růžence v rodinách, ze kterých zvyk tento vymizel. A co toto přání předpokládá? Že členové rodiny mají, pokud možno, večer pohromadě dlíti, neboť toho příklad Sv. rodiny vyžaduje. Pozorujeme, co sv. Evangelium

vypráví: Když bylo Ježíši 12 let, šli, dle obyčeje židovského, na svátky do Jerusalema. Maria nebyla zákonem povinna, jíti na Velikonocce do Jerusalema, leč ona nikterak nechtěla se rozloučiti se svým božským Dítěm a se sv. Josefem, když toho nebylo potřebi. Hle, tvůj příklad, rodino křesťanská! Když práce všedních dní tě od tvých členů rodiny odlučuje od rána do večera, neděle má tě s nimi opět spojití. Tam, kde návštěva kostela dětem školním je předepsána, není ovšem možno, by rodiče dívky s sebou do chrámu brali, ale vy, větší, jděte s nimi na služby Boží a modlete se jako v rodině s nimi, pokud to jen vaše domácí povinnosti dovolují.

A vračejte se pospolu a slavte den sváteční v kruhu rodinném, a oddejte se nevinným radovánkám! Ni honba za radovánkami, ni vášně nemají porušovati svornost a jednotu rodiny; nic nesmí přerušiti spojití jejich členů, neboť jen Otec nebeský má právo, povolati kteréhokoli člena, ať dočasně či na věky tam či onam, tak jako kdysi 12 ti letého Syna svého bez vědomí Marie a Josefa ve chrámu svém byl zdržel. I to ukazuje příklad Kristův. Byv rodiči svými v chrámě nalezen, odebral se s nimi do Nazaretu, poslouchal jich, pracoval a modlil se s nimi, těšil se z jich společnosti až do 30. roku, kdy veřejně působiti počal a za syna Josefova považován byl. Pokud tohoto příkladu nebudeme následovati, jest život rodinný zcela nemožným. A právě v tomto směru slibuje přinésti zbožná jednota křesťanských rodin hojné ovoce. Neboť spolek tento vedle svého rázu nerozptyluje jako jiné společnosti, ale naopak sjednocuje a shromažďuje po způsobu starých ctihodných bratrstev. Nuže, uctivejte horlivě tuto Svatou rodinu Nazaretskou a následujte jejího příkladu! Rodiče a děti, sestry a bratři, buďte pospolu, jak často jen vám je možno, a vždy co nejdéle! Modlete se společně, konejte své práce pospolu dle možnosti, navštěvujte společně chrám Páně, vračejte se společně z něho domů, radujte se spolu v Pánu, byt' to bylo jen v chudobném přibytku. Leč, proč dáváme důraz na slovo „pospolu“? Jest největším zlem naším heslo: „každý sám pro sebe“! Jen pod záštitou vespolečnosti vezmou vás Kristus, Marie a Josef ve svou ochranu a andělé budou na vás radostně shlížeti, vy pak sami budete jednou v nebi vespolek se radovati – jako jediná, veliká rodina.

II. DŮSTOJNOST MATEŘSKÁ.

Církev svatá připomíná nám poslední soud světa jak na konci roku, tak i na

jeho počátku. A to proto, abychom se ze sna probudili, význam a vážnost života seznali, Kristu se přiblížili a v jasů jeho blaženství počestně žili. Neboť s vánoce je blízka nám též naše spása a to nejen jednotlivcům, nýbrž také každé rodině. Neboť Ježíš Kristus narodil se sice z Panny, ale tato panenská matka Kristova byla přece zasnoubena muži. Proč to? Z četných důvodů uvedu jen jediný. Svatá rodina Nazaretská má být příkladem rodině křesťanské. Neboť Ježíš Kristus nepřišel pouze spasit jednotlivce, ale obnovit i rodinu. Tak přicházím již k rodině křesťanské a k výchově a chci vám o tomto předmětu nejdůležitější pravdy postupně vyložit. – V tomto posvátném čase adventním rozmlouvám o důstojnosti a moci otcovské, o důstojnosti a oběti mateřské.

Vše, co zde o matce pravím, smí a mají věděti ovšem i otcové a naopak. A co o obou pravím, necht' vezmou si k srdci i mladí, chtí-li se vyvarovati jednou nešťastného manželství. Poněvadž pak my všichni za počátek své lidské důstojnosti svatě Matce Páně děkujeme, počínám dnes důstojností křesťanské matky a potom teprv pojednám o důstojnosti otce. Neboť že je potřebí o těchto pravdách důkladněji pojednat, dokazují ustavičné snahy, zakládati spolky matek křesťanských. Nechci nikterak zkoumat, jak dalece spolky ty jsou užitečné či nutny, leč tolik jest mi nad slunce jasnější, že jedině důkladné poznání a uctívání Marie Panny může nám dáti matky, odhodlané hájiti a zachovati posvátnost rodin. A proto chci pojednávat o této pravdě: V důstojnosti matky Boží spatřuje křesťanská žena svou vlastní důstojnost. Když přišla plnost času, byl archanděl Gabriel poslán k Panně Marii. Pozdravil ji z příkazu Božího: „Zdráva, milosti plná, Pán s Tebou, požehnaná Ty mezi ženami.“ A když Maria se ulekla této chvály, upokojil ji anděl: „Neboj se Maria, neboť jsi nalezla milost u Boha.“

V těchto málo slovech máte obsaženu všechnu podivuhodnou svatost Panny. Ale není to její nejvyšší vyznamenání, jest to pouhá příprava, nutná aby tvor jistě božské důstojnosti byl účasten. Uvažte jen o poselství andělově. On chce vlastně říci: „Nediv se, že Bůh Tobě takovou plnost milosti propůjčil; neboj se, že by to mohl býti klam; především je potřebí, abys byla plna milosti.“ Neboť věz: „Ty počneš a porodíš syna a nazveš jméno jeho Ježíš. Tento bude veliký a syn Nejvyššího slouti bude a jeho království nebude konce.“ A když potom Milostiplná se tázala, jak je to možné, když přece se sv. Josefem v panické čistotě žiti Bohu slíbila, pravil anděl: „Duch svatý vstoupí v Tě a moc Nejvyššího zastíní Tebe a protož co

se z Tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží.“ „Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova Tvého.“ A když Panna tato slova promluvíla, stalo se, o čem Sv. Jan pravi: „A slovo tělem učiněno jest.“ Kdo jest toto: „Slovo?“ Sv. Jan odpovídá sám: „Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo.“ Toto Slovo, tento Bůh, tento pravý Syn Boží se vtělil. Kde? „Aj, počneš v životě, a co se z Tebe narodí, slouti bude Syn Boží.“ Ó propasti lásky a milosrdenství Božího! První žena, zázračné dílo Boží, chce se Bohu na roven postaviti – a zatím stává se matkou všech hříchů, přináší pokolení svému tolik zla, opovržení a hanby, že Duch svatý v knize Kazatel dí: „Muže z tisíce jednoho našel jsem, ženy ze všech nenalezl jsem.“ (Kaz. 7. 29.) Ó Bože milosrdenství! Slitovně ses nad ženou v prach zaslápnoutou a požehnal jsi jedné z pokolení jejího, by všechny ostatní sklze ni požehnaní došly. Ó Duše Svatý! Kořime se Tvé lásce, ale nikdy nemůžeme pochopiti Tvoje největší zázračné dílo, tajuplnou Pannu a Matku zároveň. V čem spočívá naše pravá důstojnost? Ve spojení s Bohem. Čím vroucněji se k Bohu blížíme, tím větší naše důstojnost. Ale jako všechny svazky pozemské mezi lidmi jsou pouhým stínem u porovnání spojení matky s dítětem, tak mizí rovněž každé spojení s Bohem, jakmile je s mateřskou důstojností divuplně Matky chceme porovnat.

Pravít Kristus ke všem Svatým: „Jste moji přátelé,“ ale k Marii dí: „Jsi má matka.“ A pokrevní svazky mé – chce říci Ježíš – jsou daleko blíží než tomu je obyčejně mezi matkou a dítětem. Neboť jako v nebi mám toliko otce, tak mám na zemi toliko matku. Že však je nemožno, aby člověk užije s Bohem byl spojen – a při tom nepřestal býti vlastní osobou – proto má Maria jako Matka Boží nejvyšší důstojnost mezi všemi tvory. Toť počátek všech její ostatních důstojností. Proč byla počata bez poskvrny hříchu dědičného? Krev, jež nás měla vykoupiti, měla pocházeti z lůna nejčistšího. Proč jest ona Milostiplná, krásnější nad nebe? By Syn Boží v ní důstojný přibytěk našel. Tys požehnaná mezi ženami! Ale pomyslete si snad, jsouce již trochu netrpěliví, v jakém spojení jest tento zázrak Boží s důstojností křesťanské matky? Pohleďte a vizte slitování Boží!

Ve Starém zákoně byla matka, která zvala jen slova prorokova: „He, Panna počne a porodí syna a jméno jeho bude Emanuel.“ Víra v tuto zázračnou matku zaslíbenou dala jí tušiti její vlastní důstojnost mateřskou. Neboť jako s výše nebes svítí slunce na naši zemi a my poznáváme v jeho záři všechnu velebnost Boha, jenž vše to stvořil – tak i tajemství panenské důstojnosti

mateřské září nám vstříc, by vlastní důstojnost každé matky se zjevila v pravém světle. Pohlédte jen na onu rekovnou matku Starého zákona! Stojíc se svými sedmi syny před tyranem Antiochem, povzbuzovala je, by raději muka trpěli, než by zákon Boží přestoupili, říká: „Aniž pak jsem já vám ducha a duši a život darovala a údů jednomu každému já jsem nespojila, ale Stvořitel světa, jenž utvořil narození člověka.“ (Il. Mach. 7. 8.) Nuž, povznete se nad pozemskost, nechte nízkému davu jeho úsměšky a žerty a obraťte zrak svůj se svatou bázní na matky křesťanské. Proč? „Učiním člověka k obrazu Svému,“ tak pravil Bůh v ráji. Stvořil Adama, vdechl mu nesmrtelnou duši, stvořil Evu. „Učiníme člověka“, opakuje dnes Tvůrce všehomíra, či lépe řečeno, ono první tvůrčí slovo zní a působí po všechna století. I dnes ještě Bůh dává život a duši schopnostmi obdařenou a On sám pojí úd k údu. A co že za to od nás žádá?

Bychom Jeho svatě velebnosti a dílu rukou Jeho v účt se kořili a svatou bázní jati, chvěli se před místem, kde On pracuje a Své dílo chce dokonati. Jak veliká jeví se nám důstojnost mateřská, pozorujeme-li ji ze vznešeného stanoviska zjevení Božího, víry a božských pravd! Proto dím: Povznete se nad všednost světa! Odvráťte se od jeho nestoudnosti a sprostoty, jeho prostopášnosti a surovosti, jimiž svět Stvořitele všech věcí uráží v bytosti matky i dorůstající panny, odvráťte se od všeho, čím se jim vysmívá a čím na sebe věčné tresty volá! Povznete se vysoko jako nebesa nad nízkost světa, kázně neznajícího, nad hrubost lehkomyšlných mužů a třešete se bázní a účtou v blízkosti velebnosti Boží. Věřte aspoň tolik, kolik věřila ona matka machabejská a žijte dle toho! Již to by nám mělo stačiti k životu počestnému a pokornému, leč to jest jen pouhý začátek. Neboť v Novém zákoně je nám dán Duch Svatý, by v nás přebýval a tělo i duši naši ve svůj chrám proměnil. A je-li dán všem dítkám Božím, tím více přebývá v křesťanské matce. Ale odkud to víme? Z tajemství vtělení se Syna Božího. V čele Nového zákona stojí Panna jako červánek, nový den ohlašující. Na tuto Pannu, která dle zákonů přírody matkou státi se nemůže, sestupuje Duch Svatý ve své plné vznešenosti, a ona ve své panenské kráse stává se obdivuhodnou matkou Boží. Když hlouběji budete uvažovati o vtělení se Syna Božího, spláčete hořce nad vzdělaností, výchovou a zásadami světa, jenž Kristu je odcizen, v němž matka pozbývá své důstojnosti a vznešenosti mnohem dříve, než matkou se stává. Vždyť došlo to tak daleko, že tak zvaní učenci nenazývají matku člověka jinak než lidskou

samicí! Odvrácením se lidí od Ježíše Krista a jeho církve tyto hnusné bludy rozšiřují se čím dále, tím více, zasahují ničivě nejen posvátnou důstojnost mateřství, ale ony vnikají i v samu svatyni neviný dospívajících dívek. Proto jest nejvýš na čase, by tajemství vtělení se Ježíše Krista bylo se všech stran objasněno a vysvětleno, velebnost Matky Boží zvěstována a vám by se poukázalo na příklad Sv. rodiny. Panno bez poskvrny hříchu počatá, panenská Matko Boží, Tobě zde slavně slibuji, že o těchto tajemstvích zde budu rozjímati a chci k tomu ve světě všudy působiti, aby k Tvoji oslavě důstojnost mateřská a nevina mládeže vždy krásněji se rozvíjely! A k tomu Ty, Matko Slova věčného mi dej, bych nalezl slova pravá a dej dítkám Svým zde pravé porozumění a dobrou vůli! Tož hleďte všichni na předpovídnou Matku, na tento vzor všech matek, jimž je nebe za podíl. Ona byla plna Ducha svatého. Vy, panny křesťanské, přijali jste Ducha svatého na křtu svatém, přijali jste Ho ještě hojněji při svatém bířmování, konečně dostává se vám Ho vždy u větší míře ve svatých svátostech pokání a svátosti oltářní. Vstoupíte-li v stav manželský čisty a nedotknuty sestoupí na vás milost Ducha svatého ještě bohatěji svatou svátostí manželství; a když dle vůle Boží, stanete se matkami, tu tělo vaše bude Stánkem Ducha svatého. Chvalte a oslavujte Hospodina v těle svém, abyste se staly hodnými a účastnými této vysoké důstojnosti. Na koho mám se nejdříve obrátiti? Na vás, drazí mužové! Jakou účtu máte míti k matce! Jakou svatou bázeň před Duchem svatým, jenž v ní přebývá, bázeň před Tvůrcem všehomíra, jenž v ní působí a tvoří. Jak opatrní máte býti v činech, slovech, pohledech, by neporušili jste dílo Boží v jeho počátcích! Příteli, dovol, by světlo této pravdy vniklo v hloubi Tvé duše. Místo, co bys ducha svého ohlupoval a ochuzoval v hostincích a společnostech lehkovážných či četbou novin, zpytuj raděj jednou řádně své svědomí a to důtklivě, dříve než Pán v den hněvu tě odsoudí za tvé viny. Jednejte vy všichni po příkladu sv. Felixe z Kantalicie. On obzvláště uctíval narození Krista Pána z podivuhodné Matky. Spatřil-li ženu, která se v brzku matkou státi měla, prokazoval jí všechnu čest a uctíval v ní tajuplnou matku Marii na její cestě do Betléma. Kdyby všichni tak činili, jak mnoho by přestalo vtípů a úsměšků, které vlastně jsou jen urážkou Boha a podivuhodné Matky jeho.

Ale co činiti, zříme-li neprovdané dcery v tomto stavu? Bohu budiž žalováno, že na podobné otázky musím odpovídati a nemohu zkrátka říci: „U katolíků se to nestává!“ Ježto ale za nynější stále se množící

lehkomyšlnosti podobná pohoršení zhusta se vyskytují, jsem nucen dáti vám radu. Nuž, zříte-li takovou dívku, plačte nad jejími hříchy a tímto pohoršením volejte k Bohu a prostě Ho, by nedal pobloudlé, v lehkomyšlnosti utonulé duši té klesnouti až v samo peklo; ve svých rodinách buďte v pravdě otci a matkami, nezanedbávejte svých dcer; by ony, prosty jsouce vašeho dozoru a péče, v lehkomyšlnosti nezhrěšily, z hříchu pak nevešly v hanbu ku pohoršení mnohých lidí a nebyly zahanbeny v den soudný. Přestávám na těchto slovech; neboť chci vám ještě jiné stejně důležité pravdy důtklivě připomenouti a to hlavně těm, které Bůh důstojností mateřskou již obdařil, či teprv obdařiti míní. Poněvadž Maria měla se státi Matkou Boží, byla uchráněna od poskvrny hříchu dědičného a byla čistota od prvního okamžiku svého života. Ale ona též spolupůsobila s touto milostí, prospívajíc denně v ctnosti, a svatosti, až konečně působením Ducha svatého matkou se stala. Z vás, které matkami jste nebo ještě budete, Bůh sňal hřích dědičný na křtu svatém a propůjčil vám milost, abyste zlé žádosti potlačovaly, v nevinosti žily a tak pravého důstojství mateřského v celém rozsahu slova jednou účastnými se staly. Vám platí slova: „Noste a oslavujte Boha v těle svém!“ Ovšem, noste Jej především v duši své, by hřích k vám neměl přístupu; ale noste Jej také v těle svém, by tento přibyték Ducha svatého a dílna Tvůrce všech věcí zůstala ušetřena porušení, jež hřích přivádí, by naopak čistota mravů, jednoduchý, prostý šat a cudnost těla vaše krásnily.

Na tyto pravdy nemůžete zapomenouti, pokud budete rozjímati o tajemstvích sv. růžence radostného, kdykoli se jej modlíte; vy na ně však také nesmíte zapomenouti, nehcete-li pozbyti své důstojnosti a v ní své spásy. Podivuhodná Matko! Hle, slova má jsou prázdným zvukem bez milosti Syna Tvého! Pros Jej proto Ty sama, aby srdce každé matky učinil dle vzoru srdce Tvého, aby stála důstojná a vznešená ve středu své rodiny, milována svým mužem, uctívána svými dětmi, andělům i lidem na podiv. Tajuplná Matko, pros Svého božského Syna, by dal pannám srdce dle vzoru srdce Tvého, by svou panenskou důstojnost a vznešenost zachovaly bez poskvrny až po dobu, kdy Ty je připravíš k důstojnosti mateřské u oltáře! Podivuhodná matko! Oroduj za nás, aby nejen matky svou důstojnost v Tobě našly, ale v milosrdenství srdce Tvého my všichni života věčného dosáhli.

III. DŮSTOJNOST OTCOVSKÁ A JEJÍ NEBEZPEČÍ.

Spasitel zrodil se nám z Panny a v tom nalézá křesťanská matka svou důstojnost; ale tato Panna byla zasnoubena muži, jménem Josefovi, a to jest zase chloubou křesťanského otce. Spasitel mluví (Luk. 12.) o moudrém a rozšafném otci, jež Hospodin ustanovil, by rodině vládl. Ovšem platí slova ta na prvním místě o biskupech, leč církev svatá užívá jich větším ještě právem o sv. Josefu. Neboť církev sv. je zajisté velkou Boží rodinou, její děti jsou dětmi Božími zároveň; ale Sv. rodina Nazaretská jest Bohu mnohem bližší, vždyť syn sv. Panny jest zároveň jednorozeným Synem Božím. A kdo byl ustanoven hlavou této rodiny? Bůh zvolil sv. Josefa a ustanovil Jej Marii za muže. A byť on se nerovnal Matce Boží, nedosahuje Její důstojnosti, milosti a svatosti, tož přece převyšoval Ji, maje svěření nadvládu v rodině. Bylť opravdovým zástupcem Otce nebeského a jemu Ježíš i Maria byli poddáni. A jaké poklady milosti a svatosti s tímto důstojenstvím spojeny byly, můžeme spíše snad tušiti, než pochopiti.

Proč je nám dána tato vznešená postava? Jsou mnohé toho důvody a jeden z nich jest zajisté tento: V tajemství vtělení se Ježíše Krista má křesťanský otec poznati opět svou důstojnost a má viděti uctivost, již Syn Boží, prokazoval Svému pěstounu. Slyšte! Nad kým ustanovil Bůh křesťanského otce představeným? Netáži se, komu přecasto je představeným, ale komu představeným býti má! Neboť často nejsme takovými, jakými po vůli Boží býti máme, ale čím nás vášně naše činí. Komu tedy měl by otec křesťanský vládnouti? Nebo, s kým měl by se jinoch zasnoubiti u oltáře? Ne s dívkou, jejíž minulost jest více méně smutna, ale s pannou, která jest jí nejen před lidmi, ale i před Bohem. Když Ty, mláděnce křesťanský, s takou pannou před oltářem poklekneš, Bůh Otec osloví tě takto: „Hleď, tuto pannu stvořil jsem k obrazu svému; síla a krása její mladosti, její uslechtilá mysl, její bystrý rozum a vůle k dobrému jen nakloněná, vše to jest dílo mé. – Hleď, tato panna náleží též božskému Synu mému, neboť On ji, když byla ztracena, svou krví vykoupil. Ona náleží též Duchu Svatému, neboť on učinil ji chrámem svým již na křtu svatém. Tato panna jest naším výhradním majetkem, jež hřích nikdy neposkvrnil a jenž ctností na kráse jen získal.“ Tak mluví Bůh Otec a dodává: „Hleď, my postupujeme ti část svých práv, odevzdáváme ti ji. Necht' stane se pod střechou tvou čistou, neposkvrněnou dílnou Tvůrce všehomíra. Ona bude tě utěšovati

a Tobě pomáhati a ty budeš naším u ní zástupcem.“ Nuže, křesťanství jinou a otcové, zda přemítáte tu a tam o těchto pravdách, abyste pochopili svoji důstojnost a děkovali Bohu za ni – či žijete bez starostí a bez myšlenek den ke dni? A přec to není než první stupeň důstojnosti, k němuž vás Bůh povolal. Neboť u oltáře stáváte se teprve muži, ale ne otci. A což teprve, když první děcko se na vás usměje! Není-li ono pokračováním vaší vlastní osoby? Či nemusíte jako Josef egyptský i vy vděčně říci: „To jsou moji synové a mé dcery, jež mi Bůh dal na zemi?“

A jaké dítky jsou vám dány? Není to ovšem pravý Syn Boží, onen, jenž se zrodil sv. Josefu ze sv. Panny, ale jsou to přec obrazy Boží, jaké se rodí od pádu prvých rodičů v slzách a bolestech; jsou to schovanci a dědicové Boží, spolubratři Kristovi, jak se vám z vody a Duchu Svatého při křtu svatém znovu zrodili. Není-liž to pro vás obzvláštním důstojenstvím a ctí, že můžete ve svůj dům jako sv. Josef přijati a v něm odchovati syna Božeho? Nuž, co praví tento Syn Boží? „A kdožbykoli přijal pacholátko takové ve jménu mém, mne přijímá!“ (Mat. 17. 5.) – Kdo tedy z lásky ke Kristu přijímá povinnost starati se o děcko, o jeho tělo i duši, ten hostí božského Spasitele pod svou střechou. A proto, kdykoli Bůh Stvořitel obdaří vás děckem, dí vám: „Přijmi toto maličké, pro lásku svoji ke mně; přijímáš mého Syna jednorozeného v dům svůj.“

A víc než to! Dům váš stane se přibytkem andělů. „Andělové jejich v nebesích vzdychky hledí na tvář Otce mého, kterýž v nebesích jest.“ (Mat. 18. 10.) praví božský přítel dítěte. Proto, křesťanství otcové, se dnes v poledne podívejte řádně na svou rodinu! Pohleďte na matku, toto působště božské síly tvůrčí, tento stánek Duchu Svatého, připamatujte si, co vše z lásky k vám učinila a vytrpěla a klaňte se božské lásce a dobrotě, jež vám darovala vznešenou družku vaši. A pak rozhlédněte se po dítkách! Jich počet zvyšuje vaši důstojnost. Neboť, kolik dítěte, tolik strážných andělů. V každém z nich Kristus znova vstupuje do přibytku vašeho. A čím jste vy uprostřed své rodiny, uprostřed těchto sv. andělů strážných? Za nejstarších dob každý otec rodiny byl též jejím knězem. Tak Noe obětoval Bohu po potopě světa a rovněž tak i Abraham. A když pak později ustanoveno bylo vlastní kněžstvo Starého a Nového zákona, pozbyl sice otec práva obětovati na oltáři, ale i nadále podržel vzácnou hodnost, svolávati k společným modlitbám členy své rodiny. A dojista, že i sv. Josef se chvěl, maje s Marií a Ježíšem nejen modlitby konati, ale jako

hlava i domácí pobožnosti řídit. A on přec tak činil, by vůle Nejvyššího se naplnila. Toto vaše důstojenství, křesťanství otcové, jest tak veliké, že sv. Augustin nepřestává na prostém názvu kněze, on vás jmenuje dokonce biskupy rodin. A jestli sv. Petr jmenuje věřící vespolek národem vyvoleným a královským kněžstvem, tož platí slova jeho na prvním místě vám. – Ale s tímto důstojenstvím jest spojena též sv. povinnost: svědomitě pečovati o pěstění domácích pobožností. Nenamítejte mi, že to nemožno. Výjimečně ovšem může tomu tak býti, nikoli ale z pravidla. Má snad se modliti jen matka? Ovšem, že se má modliti a mnoho! Má se modliti při svých pracích, má se modliti ukládajíc své dítky ke spaní; ale při společných pobožnostech jest modlitba povinností otcovou, neboť on jest v domácínosti knězem a nikoli matka! A dovedete-li uplatiti tuto důstojnost, mysl dětí vašich naplní se hlubokou úctou k vám, požehnání Boží vás nemine a mnohé hořkosti budete ušetřeni.

Uvažte to jediné! Každého večera shromáždíte všechny domácí v určité čas – to jest nejlepší spolek ze všech spolků. Vedle tohoto spolku není vám jiných třeba, ale všechny spolky světa jsou vám neprospěšny bez tohoto. Pomodlíte se modlitbu večerní a nikoli růženec – dovolí-li to čas; a na to půjdete všichni rázem spát, malé děti i ty větší, a konečně otec i matka. Tak mnoho tisíc smrtelných hříchů, kolik hanby a co strastí a bídy ušetřilo by se osadníkům jen této farnosti za jediný měsíc, ba v jediném tem dni, kdyby se dalo tak, jak touto jsem naznačil! Namítnete snad, že to není více zvykem? Bylo by to nejvyšší smutné! Neb jaké otce a matky budeme pak míti za dvacet let, ušetří-li nás až do toho času spravedlnost Boží? – To není více zvykem! Pak, pak, drazi otcové, při vysokém důstojenství, jímž Bůh vás vyznamenal, při těžké zodpovědnosti, s níž půjdete jednou na Věčnost, při vítězné koruně, jež je připravena věrnému otci rodiny, při věčných trestech, jež stihnou správce zpronevěřilého, při vašich dětech, jichž časné i věčné blaho, život věčný i zatracení převážnou měrou v rukou vašich spočívá, při sv. andělech strážcích, kteří ve vaší rodině s vašimi dětmi se modlí, při věčné radosti, kterou duše vaše naplněna bude, až tam na věčnosti s matkou a dětmi zase jedinou rodinu před trůnem Boha a Beránka budete tvořiti – ale i při oné bídě a strasti, již byste trpěli v poslední den, když byste od rodin svých odloučení, nebo s nimi do věčných plamenů zavržení byli – při tom všem milí, drazi otcové – prosím a zapřisahám vás pro lásku a milost Kristovu: buďte

otci po příkladu sv. Josefa, buďte opět kněžimi ve svých rodinách a jako biskupové konejte se všemi společně pobožnosti domácí. Řeč má zdá se vám snad příliš smělá. Ale není plná pravda vždycky smělá a přímá? Řeč má zdá se vám snad přísnou. Ale budete tak smýšleti v onen den pláče a soudu obecného? Lásky k nesmrtelným duším a rodinám nemůže mluvit jiné řeči, kdykoli jí Bůh dar slova propůjčí. Dvoje nebezpečí ohrožuje důstojnost otcovskou. Jedno z nich je všeobecné, druhé zvláštní, jež však z prvního vyplývá. Všeobecné nebezpečí jest odpadlivost od Ježíše Krista, jež stále víc a více se šíří. Smutná je to věc, a stejně neblahý jest to zjev, že mnozí věřící katolíci, zařizující svůj způsob života a zakládající rodinu, nedbají příkladu Ježíše Krista a Sv. rodiny, nýbrž řídí se příkladem a zásadami nynějšího světa. Najdete v každé rodině vzdělávácí, poučné knihy katolické? A najdete-li je, tož dozajista v zastrčeném nějakém koutěčku. A naproti tomu najdete bez dlouhého hledání knihy a časopisy, jež na víru veřejně či skrytě útočí. A jaký jest toho následek?

Otec, matka i děti pozбудou časem pojmu o křesťanské důstojnosti otcově. Dobře, pomyslí si snad, otec jest po zákonu přirozeně hlavou rodiny a zůstane jí i tehda, když žádných křesťanů nebude. A domníváte se, že zůstane hlavou rodiny? Co žádá protikřesťanský svět rok co rok a den co den. Žádá, by žena vlády mužovy a svatých svazků nerozlučitelného manželství byla zproštěna, žádá dále, by děti byly předčasně vyproštěny z moci otcovské. To jest všeobecné nebezpečí a tím hrozivější, čím méně si ho uvědomujeme. Odstraňte tedy z rodin svých veškery spisy a knihy, které nechťi ničeho věděti o Ježíši Kristu, o Sv. rodině, papeži a církvi, neb jim se dokonce posmívají a jimi pohrdají! Ano, vysmívají se sv. církvi! Neboť, kdo mluví ještě dnes o Sv. rodině a jejím příkladu? Církve katolická pouze! Kdo hájí víru v božství Ježíše Krista a Sv. rodinu vůči zjevným i tajným nepřítelům? Činí tak biskupové, v jejich čele stojí neomylný sv. Otec. Proto, draží otcové, vyhybejte se spojení s lidmi, již církev svatou nemají v lásce, a máte-li v domě svém knihy a spisy nevěrecké, odklídte je ještě dnešního dne! Nebudte třtinou každým větříkem sem a tam se klátící, ale pamatujte své důstojnosti, stůjte pevně a nepohnutě jako žulová skála za bouře a víchru těchto našich dní!

Neboť z tohoto všeobecného nebezpečí povstává lehkou jinou zvláštní nebezpečí, pro vás i pro syny vaše, kteří po vás otci se státi mají. Když totiž i mnozí z nich víry své zcela neztratí, přec stanou se v ní vlažnými

a lhostejnými, v návštěvě služeb Božích lehkovážnými, v přijímání sv. svátostí nedbalými. A tak nabyvá smyslůst velmi lehkou a často vrchu nad jejich ctnostmi. Ale jaký jest toho následek především pro jinochy? Tak jako dívka, chce-li se státi vznešenou a důstojnou matkou, má od mládí žiti v plné nevinnosti a čistotě smyslů, rovněž tak má činiti i dorůstající jinoch, chce-li býti účasten hodnosti a důstojnosti otcovské.

Proč dal Bůh sv. Josefu tak podivuhodnou důstojnost ve Sv. rodině? Poněvadž od dětství rosla jeho krása a jasnost jako krása a jasnost vycházejícího slunce. Bůh dal vám jej za světlý příklad, milí jinoši. Ovšem můžete se státi otci i v hříších, v zhyralství, v požitkářství a opilství. Ale jest vám při tom možno uchovati svoji důstojnost? Proto žijte v čistotě a nevinnosti, střídmosti a zbožnosti a prchejte na sto mil před každou dívkou, která svou nevinnost jako zřetelní oka svého nestřeží. Neboť počátek vaší důstojnosti jest nevinnost vaší snoubenky, vaší nevěsty. Jestli však ve své žádostivosti smyslů zadáte si s oněmi, které vás samy vyhledají, které marnivostí a vyzývavostí svých pohledů a své tváře, svým držením těla, chodem, svým oblekem budou hleděti pozornost vaši na sebe upoutati, které chtějí jen tančiti a požívatí rozkoši, tu nejen že důstojnosti nedosáhnete, nýbrž jak Duch svatý praví, „hnis a červi zdědí vás a vyhlazeni budete na větší výstrahu a odňata bude z počtu živých duše vaše.“ (Sirach. 19. 2-3.) Pro dnes zatím jen tolik pravím. Však naskytne se ještě příležitost, kde důkladněji o jednotlivých bodech budu moci promluvit. Neboť hodlám ještě dnes promluvit několik slov o zvláštním nebezpečí, které ohrožuje důstojnost otcovskou. Čím větší důstojnost, tím více je třeba, aby též jisté ctnosti a sebezapírání s ní spojeny byly.

A když tedy vy, draží otcové, v těchto trudných, bídých dobách ochabnete u víře a budete zanedbávati svých povinností náboženských, proctite smyslůst vaše a povede mnohé z vás k zanedbávání práce, k opilství, k surovosti a snad i dokonce k nevěře manželské. U koho najde pak vaše pošlapaná důstojnost otcovská úcty? Proto, chcete-li toto nebezpečí od sebe odvrátiti, slyšte pilně a pozorně slovo Boží. Neboť nebudete-li o pravdách a tajemstvích sv. víry náležitě poučeni, nebudete-li čas od času povzbuzováni ke konání svého vznešeného úřadu, kterak chcete spravovati rodinu svoji jako její biskupové? Vždyť to jest v pravdě radostí každého mužného ducha, od učence až k obyčejnému rolníku, že nejen hluboké pravdy evangelia přijímá, ale je i miluje. Proto nedostačí

jen pilně a pozorně slovo Boží poslouchati, ale potřebí též v rodinách svých čísti buď v pravdě zlatou knihu Goffinovu, nebo nějakou legendu, nebo vzdělávací knihy Kochemovy a o pravdách, v nich obsažených, též rozjímati. Spolu pak, abyste ovládali smyslnost, přijímejte občas sv. svátosti. Neříkejte, to že je pouze věcí žen! Jest to zajisté jich věcí, a běda mužům, kteří své důstojnosti dávno byly by ztratily, kdyby jejich ženy se nesílily přijímáním sv. svátostí, by kříž svůj trpělivě vždycky nesly. Poněvadž však otec převyšuje matku důstojností svojí, má to býti stejně i jeho povinností, ba ještě více jeho povinností.

Křesťanští otcové! Nedejte se sváděti zásadami nynějšího světa, nedejte se klamati příklady, jak je kolkol zřítel! Vaším příkladem budíž Sv. rodina se sv. Josefem v čele. Tak stanou se z vás muži po příkladu blahoslaveného Mikuláše z Flúchu, o němž se praví v soudních aktech: „Mikuláš zasnoubil se s počestnou pannou z lidu, jménem Dorotou Wisslingovou a s ní žil v nejlepší křesťanské zbožnosti, v manželské cudnosti, věrnosti a počestnosti.“ A když pak tento světec se loučil po dvacetiletém, spokojeném a požehnaném manželství se svými desíti dětmi a ženou svou, pravila zarmoucená paní: „Ó, můj Bože, obdržela jsem ho od Tebe; nebyla jsem ho nikdy hodna a proto nikdy nemohu Ti dosti děkovati za štěstí a čest, že směla jsem tak dlouhá léta žítí po jeho boku.“ A kdo byla tato Dorotea? Před svým sňatkem nábožná panna, v manželství cudná matka, zdobená nejkrásnějšími ctnostmi. A při všech svých ctnostech měla se za nehodnu, míti Mikuláše jako chotě po svém boku. Jak velká byla důstojnost otcovská tohoto blahoslavence v lesku jeho ctností! Jak hluboká, přiměřená uctivost jeho manželky a dítek k němu! Jak šťastny rodiny, kde jsou podobní otcové! Ale jak nešťastny ony domy, kde již malé děti dí: „Otec chodí domů podnapilý, plní dům svým kleními, bije nás i matku, pojídá maso v pátek, nechodí v neděli nikdy do kostela.“ Ubohá matka, chudáci děti! Když otec váš důstojnosti své zapomíná a ji zneuctívá, neopovrhujte jím přece! Jest přes to vše vaším otcem, byť nejvyš nešťastným! Modlete se a prostě zaň, by nebyl nešťasten na věky. A jestli i těmto otcům jste povinni úctou, jakými máte býti k oněm, kteří i při svých rozličných slabostech poctivě se vynasnažují býti vám zástupci Božími po vznešeném příkladě sv. Josefa?

Ke konci doporučuji Ti, ó sv. Josefe, ženichu bez poskvrny hříchu počatě Panny, pěstouně Ježíše Krista, hlavo Sv. rodiny, všechny jinochy této osady.

Veď je cestou nevinnosti, by byli hodni přijati důstojnost otcovskou z rukou Božích. Tobě v ochranu doporučuji všechny otce, které Bůh ustanovil hlavou nad jich rodinami. Zapomínají-li své vznešené důstojnosti, veď je na lepší cesty; žij-li dle příkladu Tvého, zachovej je v dobrém.

IV. OBĚŤ MATKY.

Od času, kdy Panna stala se podivuhodnou Matkou Syna Božího, jest i křesťanská matka ctěna a vážena jako působíště Tvůrce všech věc a přibytke Ducha Svatého. – To jest, křesťanské matky, vaše důstojnost, která jest tím větší, čím hojněji od mládí Boha v těle svém nosíte a Jej čistotou a cudností oslavujete! A jest vům to tím nutnější, ježto přirozenost vaše, mnohem útlejší než mužova, každou výstředností a prostopášností mnohem více trpí a pro dítky daleko osudnější se stává. Ale s touto důstojností jsou spojeny též mnohé a těžké oběti. A ježto právě v těchto dnech pozorujeme milou Matku Boží, která své chudé pohodlí v Nazaretě opouští, se sv. Josefem do dalekého Betléma putuje, tam žádného přístřeší nenalézá, v chlévě nocuje, za jásavých zpěvů andělů narozeného Spasitele do jeslí klade, brzy potom do Egypta prchá – jest tento čas zrovna k tomu přiměřený a vhodný, abychom uvažovali o obětech křesťanské matky. A srdce vaše, jakož myslím, jsou obzvláště v této době přístupná těmto veledůležitým pravdám. Oběť křesťanské matky jest dvojitá, totiž oběť poslušnosti k muži a oběť bolesti a strádání pro dítky. Svatý evangelista Matouš vypráví následovně: „Aj, anděl Páně ukázal se Josefovi ve snách, řka: Vstaň a vezmi dítě i matku jeho, a utec do Egypta a buď tam, dokavadž nepovíno tobě. Neboť bude Herodes hledati dítěte, aby je zahubil. Kterýž vstav v noci vzal dítě i matku jeho, a odšel do Egypta.“ (Mat. 2. 13-14.) Tak vypráví sv. evangelium. – Komu zjevuje se anděl? Svatému Josefovi. Proč ne Matce Boží? Nepřevyšovala ona stonásobně snoubence svého svojí důstojností a svatostí? Ale přece ona nebyla hlavou Svaté rodiny, nýbrž sv. Josef.

Či nemohl snad anděl sdělití oběma rozkaz Boží? Bůh tomu nechtěl; neboť bylo zapotřebí velikého příkladu jak matka muže svého má býti poslušna. Neboť, pozorujte jen nařízení andělovo: „Vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta.“ A co učinil sv. Josef? Vstal, probudil panenskou Matku a pravil: „Právě zjevil se mi anděl Páně a poručil mi, bych prchl

s sebou a dítětem do Egypta. Vstaň, vezmi co je nejnutejší a hned mě následuj, neboť ještě této noci nastoupíme cestu.“ Cítila se snad Maria uraženou, že anděl jí se nezjevil? Či pronesla nějaké odůvodněné námitky: „Ty jsi se asi ve snu mylíl a považuješ sen za zjevení andělské.“ Nebo: „Na to není spěchu; přej mně i dítěti nočního odpočinku; pak mohu připravit to nejnutejší na dalekou cestu.“ Mluvila snad tak? Ani zdání! I ona vstala ihned, nejen bez odmluvy, ale plna radostné poslušnosti a prchala za temné noci po boku svého chotě.

Neměl-li by vám dostačiti tento příklad? Zajistě; ale poněvadž Bůh ví, jak těžkou obětí je často poslušnost, chtěl učiniti vzor ten pokud jen možno dokonalejším, tak aby žádná odmluva nebyla ani možná. Když totiž nadešel čas návratu z Egypta, zjevil se anděl opět jen sv. Josefa a nikoliv Matce Páně; a Josef dal rozkaz k návratu a Maria opět ujoslechla. Proč tedy, křesťanské matky, máte býti mužům svým poddány? Nikoli proto, že jsou silnější, ne proto, poněvadž je příroda stvořila zrovna jako k poroučení, ne, že vy jste slabší pohlaví, které se tulí k pohlaví silnějšímu, ani ne proto, by svatý pokoj a mír byl zachován a vám láska mužů vašich byla zajištěna, nýbrž, chcete-li býti v pravdě matkami křesťanskými a velkými ženami, přinášejte obět' poslušnosti za příkladem vždy čisté Matky Boží Marie. Není to pro vás ponížením, ale vznešeností a důstojností! Vizte jen! Koho poslouchala Maria na slovo? Svatého Josefa, který co do důstojnosti, moudrosti a svatosti, přece jen hluboko pod ní stál. Ale koho vlastně poslouchala? Boha samého. Neboť Bůh řídil skrze sv. Josefa Sv. svoji rodinu. A i dnes ještě chce Bůh vládnouti rodinám v jejich otcích. A proto vy, jsouce poslušný muž svého po příkladu Panny Marie, podrobujete se Bohu samému. Aby ale ženy mohly a směly býti tak poslušný, nezapomínejte nikdy, milí mužové, že sv. Josef jest vašim vzorem a že tedy nesmíte žádati od žen svých, než co jest před Bohem spravedlivého a dobrého. Bohudík! že máme ještě tolik matek, které obět' poslušnosti denně přinášejí a často za takových poměrů, že musíme opravdu se podivovati těmto zázrakům milosti.

Že ale jsou také velmi mnohé, jež ve svých rozmarech nechtějí ničeho slyšeti o nějaké oběti poslušnosti, ba dokonce snad i zlomyslně jsou neposlušné, to jest věru k pláči! Neboť k takému neštěstí rodinnému pojí se často nejvyšší nebezpečí věčného zatracení. Nebo myslíte snad, že tento příklad pro nás neplatí? „Ježíš počal konati a učiti.“ Chtěl totiž dáti dříve příklad a pak učiti: „Kdo příkladu toho následovati nebude, bude

zatracen.“ Tak jest tomu i v rodině. I zde jest na prvním místě příklad sv. Josefa a Marie a celé Sv. rodiny. Potom ale napomíná Ježíš Kristus skrze svého sv. apoštola Pavla: „Ženy poddány budte mužům svým tak, jakž se sluší v Pánu.“ (Kol. 3. 18.) A by vám tato obět' poslušnosti nebyla příliš těžkou, dodává: „Muži, milujte ženy své a nemějte se k nim trpce.“ (Kol. 3. 19.) Proto když tato obět' by vám připadala těžkou tu a tam, vzpomeňte na podivuhodnou Matku Boží a modlete se k ní. Pak stanou se vám nejtěžší oběti nejen lehkými, ale dokonce i příjemnými. Neodvracejte nikdy očí svých od bolestné Matky, neb jen tehda dovedete přinést i obět' druhou, totiž obět' bolesti a strádání pro své dítky. Od pádu prarodičů jest nemožno, aby matka prosta byla bolestí a strádání. Neboť s hříchem přechází s pokolení na pokolení vyplnění trestajícího zákona Božího: „Rozmnožím bdy tvé; v bolesti rodiť budeš děti své.“ (I. Moj. 3. 16.) A nechť svět, jak chce, popírá hřích dědičný, tohoto zákona nemůže zrušiti; nechť se lékařství honosí svými pokroky, přece nikdy nezdaří se jemu vyrvati zákonu bolesti přirozenost hříchem porušenou. Nechť si lidé jen zakládají na svojí vědě a jí se honosí; přece nikdy nesprostiti matku bolesti a strádání. Jen Panna, která byla padlé Evě již v ráji zaslíbená, byla prosta kletby hříchu a tudíž také osvobozena od zákona bolesti. Ale čím větší byla její radost, když v nebeské panenskosti porodila Spasitele světa, tím větší měly býti též její bolesti a to právě pro toto dítko. Proto jí oslavujeme jako Královnu mučedníků, ana jako bolestná Matka stojí pod křížem Syna svého. To jest dovršení všech její bolesti a strádání. Aby v prostém chlévě božské dítě v jesle položití mohla, jest nucena opustiti svůj chudobný přibytěk a konati dlouhou cestu; aby Spasitele smrti vyrvala musí prchat z vlasti; aby v její panenské mateřství spíše věřeno bylo, musí ztratiti sv. Josefa smrti, a sama se svým božským Synem snašeti pronásledování a potupu veřejného života; aby však naší matkou se stala, musila státi pod křížem Ježíšovým. A proč musila bez poskvrny Počatá jako panenská matka přinésti dle vůle Boží tuto obět' bolesti a strádání? Z četných důvodů uvádím jen jediný, abyste vy, křesťanské matky, měly příklad, jak vy máte trpěti a strádati. A kde ještě tato víra je živa a skutky se jeví, jaké povznášející příklady obětí tam zříme! Pohlížejic na bolestnou Matku, hrozí se a nenávidí každá katolická matka hříchu, který převracuje řád přírody; chce žiti v manželství buď jako panna, nebo jako řádná matka, kdykoli Bůh jí zavolá, by přinesla bolestnou obět'. Ale jak smutně uprostřed

křesťanského lidu vyhlíží to tam, kde se v tato tajemství více nevěří, o nich se neuvažuje, a k srdci si jich nikdo nebere. Ó těch žen, které chtějí být ženami pouze v radostech a požítích, ale nechtějí být matkami v bolestech a utrpení! Ó ubohých žen, které hodily se jen do pohanského Říma, kde bylo nesnadno rozhodnouti, byla-li prostopášnost větší mimo manželství, nebo v něm! Zde platí též slovo Spasitelovo: „Pohanům bude snáze v den soudný než tomuto pokolení, které hledá jen rozkoše, ale před bolestí prchá; které, miluje jen požítky, ale o odříkání ničeho vědět nechce.“ A přece toto odříkání jest snad ještě větší obětí než samy bolesti, neboť tyto přejdou, ale ono trvá obyčejně po celý život. Pohlédte jen na svůj vzor: „Vezmi dítě a matku jeho a utec do Egypta.“ A on uprchl ještě téže noci. Kde tedy byla matka? U děcka a děcko u matky a oba v domě sv. Josefa. Projděte nyní celý život Ježíše Krista. Všude jest jeho Matka s Ním; s Ním v Egyptě daleko od vlasti, s Ním v Nazaretě v tichém domě řemeslníka, s Ním pod křížem. Neboť jako nebylo možno odloučiti ji od Syna v Jeho životě, tak také nemohla se odloučiti od Něho v Jeho utrpení a bolestech. Kam tedy, křesťanské matky, vy náležíte? Do rodiny, do chrámu, pod kříž, ke svým dětem, na každém jiném místě trpí a poškozuje se vaše důstojnost a vznešenost, na každém jiném místě vy zanedbáváte své povinnosti. Vy patříte ke svým dětem a děti patří k vám. Bůh vložil v srdce vaše něžnou lásku, která stála se příslovečnou tím, že jest pro dítě schopna každé oběti. Ale poněvadž lehkomyšlnost, touha po požítích, ješitnost tuto přirozenou lásku často tak zeslabují, že matka v radovánkách na své děti zapomíná – a často jsou to děti choré – k nimž domů vrátiti se jí nechce, dal nám Bůh příklad na Svě Matce. A kdyby anděl rodiny, ať v noci či za dne, rodičům něco oznámí chtěl, kde musil by často hledati nejen otce, ale i matku? Kde? Na které návštěvě? V kterém hostinci? Ve které zábavě? V jakém stavu by jí zastihl? Ale vždyť mám služku pro děti, dí snad mnohá matka. A proto již nejsi matkou a Matka Boží není více tvým vzorem? Smíš se proto oddávati zábavám a nečinnosti, smíš proto ubíjeti svůj čas hrou na klavír nebo četbou módních časopisů a románů? A což když pak ona usouzená křesťanská služka vstoupí do nebe a matka bude pohřbena ve věčné propasti? „Ale mé děti jsou již větší.“ Dobře, smíš-li proto jíti za svou zábavou a pohodlím? Nemluví ani o pohoršení, které taková matka dává dětem; neboť již děti dožadují se na matce větší obětivosti, než na otcí. Ale bychom

vše ostatní přešli – pohlédme na příklad Marie. Proč ubírala se Marie se svým Synem a sv. Josefem každoročně na Velikonoce do Jerusálema, ačkoli k tomu po zákoně povinna nebyla? Zajisté proto, aby poklonila se Bohu v chrámě jerusalemském. Nevidíte tu ale, křesťanské matky, svůj příklad? I vy máte být u dětí tehdy, i když jsou dorostlejší, ale ne, byste užívaly, nýbrž byste svou obětí dokonaly. Zdá se to snad trochu podivným, ale hleďte, zda nežádají toho naše vzory? Maria měla vřelou účast na všech utrpeních veřejného života Syna svého, ale proměnění Jeho na hoře Tabor nebyla svědkem. Proč to? Matka má a jest nucena strádati, jinak není matkou v smyslu a duchu Ježíše Krista. Maria stojí pod křížem, ale nesmí se Synem vstoupiti na nebesa. Proč? Matka nemá jedině strádati, ale má i trpět, chce-li být matkou, dle evangelia Ježíše Krista.

A jestli snad myslíte, že nyní přeháním, modlete se v žaltáři, rozjímejte o jednotlivých tajemstvích, a obraťte je na své poměry. Pak ale také pochopíte, jakým ohromným nebezpečím rodina jest vydána a proč mluvím tak, jak mluvím, či lépe řečeno, proč tajemství vtělení se Syna Božího samo tak zřetelně hlasu svého pozvedá. Víte, proč bylo za dřívějších dob tolik matek, plných úcty, důstojnosti a obětivého ducha? Otce a matky nebylo třeba hledati po společnostech, synové a dcery nechodili po hostincích, nebyli v bezpočetných spolicích, neplatili ještě za stravu svým rodičům, nýbrž všichni dleli pospolu pod ochranou strážného anděla rodiny, večer modlili se společně sv. růžencem, rozjíмали o tajemstvích a šli pak pod ochranou sv. aněla na odpočinek. Ale dnes? Ach, nesmím na to ani mysliti! Neboť, nepřivede-li Bůh velikou bídou lidí k rozumu, dospějí nyní poměry k ještě horším koncům. Leč dnes mluvím pouze o matkách. Jaké vyhlídky máme tedy do budoucnosti vzhledem k matkám? Pripouštím milerád, že jest ještě mnoho dívek, jichž zbožnost jest z jádra zdravá; leč nejsou-li též dívky, které ještě ne vyjdou ze školy o kněžích již vtípkují? A kázání a cvičení křesťanská! Jak mnohé z lehkomyšlnosti na ně nechodí! Jak málo těch, které ony pravdy vážně ke srdci si běrou! Jak mnohým jest chrám místem, kde se možno ukázati svou marnivostí! A daleko ještě není zlatem vše, co se leskne! A ty mají se státi matkami naplněnými duchem obětivosti? Jak mnohé dívky jsou nepravou výchovou k požívavosti, marnivosti, předčasně zralosti a nečinné zahálce v pravém slova smyslu navádhány! A tyto mají mítí ducha obětivosti?

Ale což svátost sv. pokání? Jak mnoho těch, které jí nepřijímají, ač jí mají

tolik potřebí! Jak mnohé jí přijímají, ale tak špatně připraveny jsou, že bylo by líp, by vůbec nepřijímaly? A pak ty četné hříšné známosti a výstřednosti v tancárnách a na hodech ; dále všechny ony vášně, kterým se mnohé podávají nejen bez odporu, ale dokonce radostně! A tyto že budou matkami plnými obětivosti? Pravda, bojují tuto proti oblíbeným vášním, které za panující lehkomyšlnosti se zdají u mnohých nepřemožitelné; leč dobří lidé se přece upozorní a posílí a mnohé, jinak na dobro ztracené duše budou zachráněny, ne-li dnes, tož později a byt' to bylo až v době neštěstí. Odkud mám tuto útěchyplnou naději? Nemluví k vám vlastně já, ale tajemství vtělení se Ježíše Krista. Toto tajemství však působí takým kouzlem na duše lidské, udílí i těm nejpokleslejším tolik milostí, že všichni dobří jsou posilněni a mnozí hříšníci opravdu zachráněni. Ale proto také v onen den pláče stihne nejhroznější běda lidí nekajících. Nuž uvažujte tedy o těchto tajemstvích ve svatém čase vánočním a modlete se, by rodiny vaše vždy víc a více Sv. rodině se podobaly. Ke konci obracím se k Tobě, božský Spasiteli! Pro tajemství vtělení se Tvého z panenské Matky, posiluj a požehnej těmto v pravdě křesťanským matkám, by svou důstojnost vždy uchovaly a spolu aby až po své šťastné skonání radostně přinášely obět' poslušnosti, odříkání a bolesti. Ale spolu matkám lehkomyšlným a po požitcích bažícím nepopřávej žádného klidu, dokavad s bolestnou Matkou Tvou pod křížem státi nebudou, aby zachránily duše své upřímným pokáním a napravily dané pohoršení. Pro zrození Svě z blahoslavené Panny veď muže, by nepožadovali od žen svých příliš těžkých obětí; ochraň nevinné panny, by v milosti Tvé setrvaly; zatřes svědomím dcer nezdařných, by upřímné pokání konaly! Nechtějí-li však pokání činiti, nedej jim vstoupiti v stav manželský; bude přece lépe, budou-li zatraceny samy, než s dětmi svými. Božské Dítko! Nauč všechny děti, by ctily matku pro její důstojnost, by byly jí vděčny za její obětí! Ježíši, Maria, sv. Josefe, připravte každému jednotlivci, i každé rodině milostiplné Vánoce!

V. MOC OTCOVSKÁ.

Když bylo sv. evangelium vypovědělo, co se událo při obětování Pána Ježíše v chrámě, poznamenává, že Maria a Josef navrátili se s dítětem do Nazareta. Tam vládl sv. Josef jako hospodář; pod jeho vedením prospívalo božské dítě, bylo plno moudrosti a milosti. – To jest mi příležitostí, bych

promluvil ještě několik slov o moci otcovské. Veliká jest, draží otcové, vaše důstojnost ve vládě vaší nad ženou a dětmi, v jichž středu stojíte jako biskupové. Poněvadž ale důstojnost bez moci jest bezvýznamná, jest třeba, byste měli též moc, jež by důstojnosti vaší odpovídala. A tu, prosím vás všechny, otce i matky, syny i dcery, věnujte předmětu tomuto svou plnou pozornost. Neboť, nemají-li se rodina a výchova třístiti vždy víc a více, potřebí nám nejen řádných matek, ale především řádných otců. Proto chceme nyní uvažovati o dosahu moci otcovské na tělesné a duševní blaho rodiny. Bůh, Tvůrce všech věcí a Otec všech lidí, má neomezenou moc vše zachovávat i všechny živiti. Proto jakmile ustanoví některého muže jako svého zástupce nad rodinou, zajistě dá mu také část této moci. Proto patříujete sv. Josefa, jak běře matku a dítě, by je útekem do Egypta uchránil smrti a jak ve své dálné pracuje, by uživil rodinu sobě svěřenou. Poněvadž však má často jednatel málo moci, chrániti a vyživovati svou rodinu, zařídil to Bůh tak, že miliony otců spojili se v jedinou rodinu, již jmenujeme vlast. Proto také jest láska k vlasti s láskou k rodině každému člověku již vrozena a tato láska vzrůstá tím více, čím více ochrany a zástity po vůli Boží vlast rodině poskytuje; ale pohasiná nutně, jakmile jsou nejvyšší statky rodiny pod jakoukoli záminkou vlasti v nebezpečí.

Tím ovšem není řečeno, aby otec vše očekával od vlasti, sám ničeho nedělaje; nýbrž spíše jest jasno a samozřejmo, že on v prvé řadě má se starati o tělesné blaho své rodiny. Proto rozhlédněte se po rodině! Vidíte samá slabá stvoření, jež vztahují k vám prosebně své ruce. Nepožaduje-li matka, znavená prací a bděním, chléb, šat a teplou jizbu? Děti sice usmívají se na vás, ale neprosí-li o mléko a chléb? Proto pracovati a nutnou výživu pro svoji rodinu opatřovati jest nejen vaším právem, ale dokonce svatou povinností. Vaše místo není v hospodách mezi muži, kteří se Boha spustili, není ve všech spolicích, ale v dílně, v pracovně, jako byl sv. Josef. Ví m sice, že v těchto časech, kdy velké bohatství několika jednotlivců volá způsobem do nebe volajícím po hrozných převratech lidské společnosti, kdy Bůh jakoby naposledy varuje úkazy přírodními a tímto zmatkem v životě národů („Oběžník Lva XIII. „, „O dělnické otázce“) – že za těchto trudných dob přemnohý otec jen bídne svoji rodinu uživiti může, vím vše dobře; ale jestli opravdově pracujete, prosíte-li Boha za požehnání, zdržujete-li se vy i vaše rodina všech zbytečných a škodlivých požitků, můžete přece vždy opatřiti aspoň to nejnutnější.

A tu vzpomeňte a uvažte též, jak nešťastní jsou oni otcové, kteří buď vůbec nepracují, anebo kteří v pitkách, hodování a hrách více prohráli a promarní než vydělali a při tom děti a ženu nechají trpěti nedostatkem! Není to zločinem proti Bohu, jež zastupují? Není liž to zločinem proti manželce, jejíž srdce tak příliš časně lámou a ničí? Není to hříchem do nebe volajícím proti dětem, s kterými špatně jednají jako s kusem dřeva, místo co by je přijati měli jako Spasitele? A přece nejedná se zatím o nic více než o tělesné blaho rodiny!

Tyto děti, které předčasně umírají z bídy a nouze, přicházejí přece do nebe; co ale když v takých rodinách duše jejich z hříchu do hříchu upadají, až naposled jsou ztraceny na věky? Křesťanská rodino, kam to s tebou došlo? Stále přibývá rodinných ústavů, ochrany a polepšoven pro mládež; všude a každodenně jest zapotřebí nových a zase nových, a není dosti peněz, by všechny ty zkažené děti, hoši i dívky, mohly býti v nich umístěny. A což teprv ona duševní zkáza, která buď zůstane v rodinách skryta, anebo nikdy ve své podstatě zcela na světlo denní nevyjde? Křesťanská rodino, kam to s tebou došlo? Ovšem, ty bojuješ s velkým nebezpečím zevnější, ale tvoje největší neštěstí, nad kterým musíme zaplakati, leží v tvém lůně. Jak mnoho matek není matkami, ale loutkami, hříšnicemi! Jak často, příliš často, otcové, kteří by měli býti nejen pečliví o tělesné blaho dítek, ale kteří by měli býti také učitelé, vychovatelé, králové, kněžím rodiny, zapominají na svoji moc, nejsou často otci, ale ničerníky a snad i zločinci! Nedivte se proto, mluvím-li s takým důrazem o moci otcovské. Vy tedy máte právo, ale spolu i povinnost, starati se o tělesné blaho rodiny; ale jest to ještě mnohem větší právo a mnohem větší povinnost vaše, jedná-li se o duševní blaho vašich svěřenců. Tož především máte právo učiti a vychovávat. Bůh jest naprostá pravda a tudíž nejvyšším učitelem všech lidí. Ale v okamžiku, kdy vám daruje děti, dává vám též právo, byste je poučovali o Jeho pravdách a přikázáních. Neboť ač Bůh ustanovil kněžství ve Starém zákoně, by kněží obětovali a lid učili, přece pravil On všem otcům ústy Mojžíše: „A budou slova tato, kteráž já přikazuji tobě dnes v srdci tvém a budeš vypravovati je synům svým, a je rozjímati sedě v domě svém i jda cestou, lehaje i vstávaje.“ (V. Mojš. 5. 6-7.) Co činil tedy sv. Josef jako otec, jež Pán nad svoji rodinou byl ustanovil? Přikázání a učení Boží nosil v srdci svém, přemýšlel o nich, by mohl je sdělovati božskému Synu Panny. – Ale což nebyl Ježíš Kristus moudrostí Otcovou?

Zajistě; ale tato vnitřní moudrost, které nemohlo přibývat, zjevovala se navenek tím vznešeněji, čím více věkem dospíval. (Sum. th. p. III. q. VII. ar. 12. ad 3.) Proto praví evangelista: „A Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí.“ (Luk. 2. 52.) A z toho důvodu dal se vyučovati od svého pěstouna jako každé jiné dítě, aby zatím ukrýl podivuhodné tajemství svého narození z Panny a spolu vytvořil ve Sv. rodině dokonaly vzor křesťanské rodiny. Chcete-li tedy vejíti do nebe, tož pohleďte na sv. Josefa a poznejte svoje právo, jež žádné násilí tohoto světa omezovati nesmí, pokud ho nezneužíváte způsobem, jež by v hřích a blud uvrhl děti vaše. Představuji si křesťanského otce alespoň v neděli takto: Shromáždív své děti kolem sebe, vypyává se jich, co byly na kázání nebo při křesťanském cvičení slyšely, a dává jim návod, jak to v denním životě mají osvědčovati. Pak vezme do ruky katechismus, táže se školáků a pomáhá, by všemu řádně rozuměli. Pak žádá, by větší děti četly pozorně nějakou vzdělávací knihu alespoň nějakou chvíli a tak vždy více ve sv. náboženství se poučovaly. Bůh vám nejen toto právo dal, On spojil s ním přísnou povinnost, abyste tak byli Jeho zástupci v rodině. Co chcete uvěsti proti tomuto nařízení Božimu? Pravda, snad hostince, společnosti, hry jsou kratochvilnější? Ale zda také tehda, až Bůh požádá ztracené ty děti zpět z ruky vaší, bude peklo také kratochvilnější nežli nebe? Ale já sám přece nemohu vyučovati děti, protože velmi málo jsem obeznalý v náboženství? – Ale proč jsi tedy se vedral v rodinnou svatyni? Proč alespoň nyní nechceš dohoniti, co jsi zameškal, poslouchaje pilně kázání a náboženská cvičení, čta dobré knihy? Ale já přece své děti ničemu špatnému neučím, nepřipravuji je přece o víru! Ba, takové zneužívání otcovské moci by ještě scházelo, by klesli jsme nadobro v bezedné peklo! Vezměte si přece k srdci tyto pravdy ve dnech milosrdenství, než nadejde jednomu každému velký a hrozný den Páně. Ale dříve než ustanu od těchto myšlenek, jest mi ještě něčeho se dotknouti. Otec jest ovšem učitelem náboženství v rodině na místě Božím; ale zároveň jest také oprávněn a zavázán poučovati děti i v jiných věcech. Ale k čemu máme tedy školu? Škola slouží pouze rodině; ale služe se nepřenechává všechno všudy, aniž by se na ni dohlédlo, a dokonce už děti vůbec ne. Proto, ztráćíte-li vždy více svou vážnost, jste sami vinni. Vždy jen škola, všechno jen škola, a ještě jednou škola ve všemožných způsobech – jakoby děti byly dány otci jen proto, aby je do školy posílal. Proto dospívá penenáhlu tato mládež k názoru: „Otcí svému

vlastně nejsem díky nikterak zavázán, všim jen škole.“ Upozorňuji vás zde na toto nebezpečí, jež je tím větší, čím méně si ho kdo všimá. Ale co máme tedy dělati? Vždyť my sotva rozumíme tomu, čemu všemu se dnes vyučuje. Co máte činiti? Tažte se svých dětí, co ve škole slyší a čemu se učí, prohlížejte jejich písemné práce, dejte jim čisti povídku a necht' vám ji pak vypráví, dejte jim psáti kázání, dejte, jim početní úlohu, poučujte je, kterak mají konati tu neb onu práci. Otec jest od Boha určený učitel, bez něhož školy sice mnoho pokaziti, ale zřídka co trvale dobrého způsobiti mohou. Otec jest nejlepší školní dozorce, který spolu s matkou může nejlépe rozhodnouti, zda děti ve škole v pravdě získávají nebo nezískávají, nebo zda dokonce trati na rozumnosti, soudnosti, duši a zdraví, či snad na náboženství a mravnosti.

A co jsou venkocem platny všechny vědomosti, když dítě při tom zdivočí následkem bezuzdných vášní? Proto obdrželi jste od Boha moc své děti řídití, vésti, varovati, trestati, by prospívaly milostí u Boha a u lidí dle příkladu božského Jinocha pod vedením sv. Josefa. Pravda, i matky mají vám býti nápomocny, ale vy obdrželi jste od Boha takou moc a vládu, že spočívá na vás hlavní zodpovědnost. Neboť žena jest jen pomocnicí mužovou, jak Bůh již v ráji pravil. – Kdekoliv se nedbá tohoto Bohem i přírodou stanoveného pořádku, a kde matka hraje první a hlavní roli, tam se ani v nejlepším případě tak dobře vše nedaří, jako když otec rozvíjí laskavě ale pevně svou moc dle vůle Boží. Neboť nelze beztržně převrátiti tento Bohem i přírodou určený řád; ani ve Francii ne, kde matka musí státi v čele, ježto tam opravdově křesťanští otcové se stále stávají vzácnějšími. Ale jak dnes namnoze má se to s touto mocí otcovskou? – Jest jako dřevá loď na bouřném moři; vnikající voda urychluje každým okamžikem její zkázu. Nebo rcete, co hlásá se dnes všude? Neodvislost od církve – co je mi po ní; neodvislost od papeže – co je mi po něm; neodvislost od evangelia, od Ježíše Krista – co je mi po Ném; neodvislost od Boha – jdu za svým osobním přesvědčením. Ale proč by za těchto poměrů mělo ještě něco býti dětem po otci? Jest snad slovo jeho váženější než evangelium? Jest jeho rozkaz důležitější než desatero přikázání? Moc jeho větší než Všemohoucnost Boží? Jeho metla bolestnější než peklo? Či věříte snad, když vaši synové a dcery čtou a slyší takové zásady, vidí takové příklady, věříte snad, že nezmocňuje se jich závrat? Nebo když dnes je cti, ba když to znamená pokrok a vzdělání, posmívati se co možná záhy kněžím,

biskupům, papeži, církvi, evangeliu, ba i samému Ježíši Kristu, proč nemělo by býti rovněž tak velkou ctí jednati stejným způsobem s vlastním otcem? To jest svobodomyšlnost v rodině. – Kdo zde nezří žádného nebezpečí, ten neměl by věru žíti v tomto čase. Neboť duch jeho jest příliš malý, aby jen z daleka tušil sílu blízkého převratu. – Lehko se nařiká na nevázanost, mlsavost a rozpoutanost dětí; vyvolání zlí duchové dostavili se houfně, a žádné strážlivé mravní kázání je nezařiká. Zde pomůže již jen katolická církev svými v pravdě velkými apoštolskými muži, kteří nikoho se nedotazujíce, nikoho za dovolení nežádající, osvojí si potřebnou svobodu slova i činu ke spáse rodiny a vlasti. Co máte zde činiti, křesťanští otcové? Odstraňte z rodin svých veškery knihy, útočící na katolickou církev. Uplatněte svou celou moc a vliv, by vaše děti od nejutěšejšího mládí milovaly svatou církev katolickou a ji považovaly za zástupkyni Boží zde na zemi, by opravdu katolicky žily v poslušnosti, nevinnosti, modlitbě, přijímající často sv. svátosti! Stůjte vysoko na stráži, byste daleko od nich odstranili vše, co by mohlo porušiti nebo zeslabiti katolický cit vašich dítek! Neboť na troskách jednotlivých vyznání nemůže nikdy povstati pravé lidství, ale na sutinách otcovské a mateřské důstojnosti, jakož i celé křesťanské rodiny, tyčí se nevidané, ale každým dnem vzrůstající barbarství, jež lichvaří, lakotí, smilní, cizoloží, krutě hospodaří a vraždí.

Jaké vyhlídky máme tedy do budoucnosti? Jen tolik, kolik je posud veskrze pobožných dívek, kolik řádných jinochů, kteří se věrně církve svaté přidržují, navštěvují pilně služby Boží, modlí se a pracují v strážlivosti a nevinnosti. Tito jsou budoucí nositelé a strážci křesťanské rodiny. Ale co činí mnozí mladíci? – Jdou zřídka do kostela a jestli, pak proto, by se kol sebe rozhlíželi a zevlovali. Snad ještě dopoledne do kostela, odpoledne do hostince až pozdě do noci; pijí mnoho a pracují málo; snad žijí v smilstvu a svůdnictví, posmívají se snad náboženství. A ti mají jednou státi se otci? Nikoliv; ne otci plnými vznešené důstojnosti, ale muži beze vsí cti a důstojnosti, mávajícími nad ženou svou důtkami, kterých sami zasluhují; ne otci vládnoucími a cťnými, ale dávajícími hrozné pohoršení nevinným dítkám. Ti mají poučovati maličké? Ti mají syny a dcery své odchovávatí Bohu? Ti mají lámati v pravý čas chléb pravdy svým dítkám a oni nemají žádného, nechtějí ho míti, ba on se jim protiví! Velký Bože, jak Jsi shovívavý ve svém milosrdenství, jak nevyzpytatelný ve svých soudech! Či myslíš snad ve své lehkomyslnosti, že nadsazují? Tažte se slz mnohých matek, co

vám odpovídají? Tažte se hříčů, výstředností, zločinů mládeže, co vám odpovídají? Tažte se mnohých rodin, jež od rána až pozdě do noci bez modlitby žijí, co vám odpovídají? Tažte se mnohých rodin, kde děti jsou odcizeny své matce, svatě, katolické církvi – co vám odpovídají?

Leč obraťme zrak od tohoto žalostného obrazu lidské bídy a pohledme znovu na Sv. rodinu Nazaretskou. Neboť ona jest nejlepším vzorem pro otce, matku, děti i pro veškeru domácnost. Vždyť jen potud jsme opravdovými křesťany, pokud se podobáme božskému Špásiteli, pokud otec rodiny dovede uplatnit svou moc a důstojnost po příkladě sv. Josefa. A jen tehdy může doufat v milost a v požehnání Boží v rodině a v blaženost nebeskou. Ale čím nepodobnějším stal se otec sv. Josefu, tím větší neštěstí stihne jej v rodině i na věčnosti. Víím, proč tak mluvím, neboť znám nebezpečí ohrožující rodiče, děti i čeládku. Víím, proč tak mluvím, neboť zde uvnitř po krváci po léta a to čím dále, tím více. Neboť nikde není víra, nevinnost, křesťanský život mimo velká nebezpečí a bez nich; jen rodina jest ještě posledním útočištěm – ale jedině tenkrát, když otec uplatňuje svou moc a důstojnost a když matka se podobá panenské Matce Marii – jinak však stane se vlastní rodina semeništem hříchů a ohavností a každé zkázy. Proto zpytujte, křesťanští otcové, vážně své svědomí a není-li leckteré v pořádku, činite pokání a začněte nový život jako v pravdě křesťanští otcové. Jestli však jste byli až posud dobrými a věrnými hospodáři po příkladě sv. Josefa, děkujte za to Bohu a dobře za milost vytrvalosti. Vy však, matky, synové a dcery, máte snad otce, kteří jimi v pravdě nejsou? Nedejte se zavést jejich příkladem, byste nebyli zavrženi s nimi. Čím méně jistoty vám poskytuje rodina vaše, tím vřeleji přilněte ke katolické církvi a jejím kněžím. Tak zachováte svou víru i nevinnost, abyste se mohli modlit za obrácení nešťastného otce. Ale při tom všem poslouchejte uctivě otce svého, pokud se to víře a ctivosti nepřičí a je v nebezpečí neuvádí. Ale jakou úctou jste povinni otci, který jest vám v pravdě otcem! Děkujte denně Pánu za tuto velikou milost; nemůžete Mu ani dosti za to vděční býti.

Ježíši, Maria a sv. Josefe, vám doporučím tyto řeči o důstojnosti a moci otcovské, o důstojnosti a oběti mateřské. Pečujte o to, snažně prosím, by padlo všude simě toto na půdu úrodnou a přineslo stanásobný užitek! – Pečujte o to vy: Ježíši, Maria a sv. Josefe!

VI. NEVINNOST – CESTA K MANŽELSTVÍ.

Ačkoli byl sv. Josef od pradávna v církvi katolické oslavován pro velikou svoji důstojnost a svatost, přece rozšířilo a rozmnožilo se obzvláštní uctívání jeho teprve za naší doby. V tom vizte Prozřetelnost Boží, jež podává lidstvu nové léky proti novým nemocem. Kristus jest ovšem vlastním vzorem, jemuž se máme podobati, ale to nedostačuje nám ubohým, krátkozrakým lidem. Neboť nemohl nám býti příkladem ve všech možných poměrech života. A proto, aby lidé měli příklad a vzor, jak před manželstvím a i v něm žiti mají, vyvolil si sv. Josefa za svého pěstouna a za ženicha své panenské Matky. Ten jest hluboký význam Sv. rodiny Nazaretské pro všechny časy. Obracím se nejdříve k mládeži, která až příliš často myslí, že vstoupí v manželský stav jen tehdy, když žítí na to pomýšlí a oddá se více méně rozpuštělosti a touze, jiným se líbiti. Ale to jest hrozný klam, z něhož jedině Satan se raduje, by mohl hodně mnoho duší v oheň věčnou uvrhnouti. Neboť nebylo bytostí světlejších a na zasnoubení méně pomýšlejících než Maria a Josef; a přece spojila je podivuhodná Prozřetelnost Boží ve svatě manželství. Proto jest jedině nevinnost Bohem ustanovenou cestou k manželství. Nežli počnu o nevinnosti a nábožnosti mládeže mluvit, poukážu na jednu okolnost, jež v těchto věcech a sněních často neblahou úlohu hraje, totiž na chudobu. Neboť jako jmění snadno vede k manželství, tak zdá se, že chudoba často je jemu na závadu. Jest tomu opravdu tak? Čemu učí nás Sv. rodina? Sv. Josef pocházel z královského rodu Davidova a přece dobýval namáhavě denní chléb svůj, jako tesař těžkou prací rukou svých. A Maria? I ona byla z rodu Davidova, ale rovněž tak chudá jako sv. Josef. Odkud to víme? V Betlémě nenalézají přístřeší. Při obětování Ježíše obětují pár hrdliček jako lidé chudí. Ale k čemu tato chudoba dle věčného úradku Božího? Rozhodně také k oslavení chudoby, která nemá býti předmětem opovržení, nýbrž předmětem úcty, a tím též má býti k útěše a k poučení chudé mládeži.

Neboť byt' jste byli chudí, Bůh může vás přes to určit a povolati k manželství. Jen zůstaňte chudými ve vši poctivosti a nevinnosti a Bůh dovede vás k cíli. Ale nikdy neučeucte chudobu hříchem, neboť pak by jen hanba a snad i nešťastné manželství dovršilo vaše neštěstí. Zůstaňte tedy jako Maria a Josef chudí ve vši počestnosti a nevinnosti, a Bůh dovede vás k manželství, jestli jste k němu opravdu povoláni. Ale, myslíte si snad,

když žijeme tak tiše, nenápadně v nevinnosti a zbožnosti, jak možno, bychom si učinili známost, či dokonce vstoupili v manželství? Hřích a nešťastné manželství nejsou ovšem lehkou možnou, ale proč by nebylo možno šťastné zasnoubení? Zanechte těchto klamných názorů světa a pozorujte pravdu ve světle tajemství Božích.

Kdo byla Maria? Dívka z domu Davidova; až do 14. roku odchovaná v chrámě, tak čistá a svatá, že nejen nepomýšlela na muže a na manželství, ale ona dokonce zaslíbila se Bohu v ustavičné panenství. A tu Nejsvětější Trojice jakmile zřela toto zázračné dílo milosti, vešla dle našeho názoru v radu a Bůh Otec pravil Synu Svému: „Viz tuto krásnou pannu! Udělil jsem její duši a jejímu tělu celou vznešenost milosti a přirozené krásy, jak to jen tvorů možno bylo; ona darovala mi slibem své tělo a svou duši, chtějí obě uchovati navždy čisté a panenství. Hleď, plnost času nadešla, kdy máš objeviti se jako Syn člověka na zemi, by lidstvo došlo spasení. Nuž, tato panna budíž Tvou matkou, bys zastíněním Ducha svatého z ní a v ní stal se člověkem!“ Tak mluvil Bůh Otec. „Jsem odhodlán,“ zněla odpověď Synova, „a nelekám se lůna této milostiplné panny.“ „A já chci jí zastíniti,“ pravil Duch sv., „by věčné Slovo zrodilo se z Panny.“ „A ještě zbývá jedna starost,“ počal opět mluvit Otec nebeský, „musíš přijíti na svět jako bezmocné dítko a tajemství počtí a narození Tvého z Panny má zůstati skryto ještě po mnohá léta. Ale kde nyní nalezneme pro Tvou Matku muže, by Tvá i její čest zůstala neporušena? Kde nalezneme pěstouna a ochránce pro dobu Tvého dětství?“

Co myslíte, že as odpovíděly Bohu Otci obě božské osoby? „Matka Tvého Syna,“ počal Duch sv., „jest tedy mojí nevěstou; mám tak osvítili a proměnití její tělo a její duši, aby i po narození Syna Tvého zůstala neposkvrněnou pannou, jakou jest nyní k radosti všech andělů. Aby čest její byla ochráněna před lidmi, dej jí muže – panice tak cudného a čistého, by sice slíbil jí navždy věrnost manželskou jako opravdový chot', ale aby žil s ní tak čistě a nebesky, jako anděl před Tvou tvář. Nejen duše jeho buď panická, daleká jakékoli hříšné myšlenky, ale i tělo jeho buď více nebeské než pozemské, více oduševnělé než hmotné, prostě vsí smyslů. A moje nevěsta, at' v tichém domě či v ruchu ulice, at' v lidnatém městě či v samotě pouště, ve dne i v noci buď tak jista, tak bezpečna, tak klidná jako by byl nejčistší Seraf po jejím boku. Kde jest tento anděl v lidském těle? Chci mu sděliti poklad milosti, chci jej osvítili, aby pochopil

tajemství vtělení se Syna Tvého, jak jen člověk pochopiti může.“ Tak asi – není pravda? – mluvily a radily se dle našeho názoru tři božské osoby. Pak konečně promluvil Bůh Syn: „Vždyť známe ho od věčnosti, tohoto syna Davidova, který nesedí na trůně královském jako jeho praotec, ale v potu tváře dobývá chleba jako tesař v dílně řemeslnické. Josef jest jméno jeho, to jest dorůstající syn, neboť tělo jeho dorostlo k plné kráse a síle muže, korunováno leskem dokonalého panictví; rosta duše jeho ve víře na mé vtělení se, v naději na brzké vykoupění a září leskem všech ctností. On sice nejen že na manželství nepomýšlí, ale on dokonce učinil slib věčného panictví; a právě proto budíž chotěm mé panenství Matky a mým pěstounem. A jako se nelekám lůna Panny, tak se nehanbím býti před světem považován za syna Josefova.“ Taková byla, dle našeho názoru, rada a rozhodnutí Nejsvětější Trojice. Nuže, věříte v toto tajemství? Proč byli byste pak tak pošetilí a zaslepení, že byste se domnívali, že mládí v nevinnosti a pobožnosti prožité nemůže býti předchůdcem manželství? A nevěříte-li tak, pak nevěříte také v tajemství vtělení se Syna Božského a nemůžete dojiti spasení. Neboť Ježíš jest ono jediné jméno, v němž naše spasení spočívá. A u víře v tato tajemství táži se nyní vás všech: Může býti některá panna tak čistou a nebeskou jako Maria? A přece byla ona povolána k manželství. Může býti některý jinoch tak nevinný a zbožný jako sv. Josef? A přece i on byl k manželství povolán a sám Bůh jej v ně uvedl zázračným způsobem. Jak velice pleteme si veškerý pojmy, nevěříme-li více v tajemství náboženství nebo nebereme-li si jich k srdci! Nebo, rcete jen, jest-li z jinochů a dívek, kteří služby Boží pilně navštěvují a sv. svátosti tu a tam hodně přijímají, kteří, plni zbožnosti, strážejí se radovánek a požitků světských, jakož i marnivosti v obleku, kteří žijí všude v nevinné a počestnosti tělesné – jestliže nikdo z nich k manželství povolán není – jaká to děsná vyhlídka do budoucnosti! Ale jaká též útěchyplná naděje, stanou-li se jednou tací jinoši a takové dívky otci a matkami a ožije-li v jejich rodinách Svatá rodina Nazaretská! Ne, takové duše nejsou určeny všechny vesměs pro klášter, nebo pro svobodný stav, ó daleko ne! Za to ručí nám Sv. rodina Nazaretská, za to ručí nám Prozetelnost Boží. Neboť běda společnosti, běda církvi, jestliže jen lehkovážná mládež, zanedbávající služby Boží, přijímající sv. svátosti zřídka kdy a pak ještě nehodně, dozrála pro manželství v neposlušnosti, v nevázanosti, v marnivosti a záletnictví, v tanci a hře, při víně a pivě, v smilstvu a rozpustlosti – jestliže taková

mládež bude povolána k manželství – pak běda církvi, běda společnosti! Neboť potom příští pokolení trpí hříchem dříve než spatří světlo světa, a když spatřilo, pak na světle slunečním v noci bídí a hříchů zhyne nadobro. Taková mládež, nebude-li činiti dříve hodné ovoce pokání, nemůže žádným způsobem být povolána od Boha k manželství. Pán může sice takové nekající hříšníky k manželství připustiti – ale nežádá si toho nikterak. Neboť volbou Svě matky a Svého pěstouna, kteří poutem manželství byli spojeni, prohlásil Kristus jasně a určitě, jací jinoši a jaké panny jsou určeni od Boha pro manželství Nového zákona. Víť ovšem předobře, že mnozí smějí se jen této Boží moudrosti životní a že ve své lehkováznosti a bujnosti smyslů vnikají v manželství po zcela jiných cestách; ale až bude jednou vaše rodina plna svárů a hádek, plna neštěstí a cizoložství, plná nezvedených dětí, nebo až budete nařikati a bědovati jako svobodní lidé v bídě a hříchu, budete se i potom smáti? Proto daleko více dnes než v Starém zákoně platí slova Sirachova (Sir. 26. 3.): „Díl dobrý jest žena dobrá; za podíl bojícím se Boha dána bude muži pro činy dobré.“ A kdo jest ona „žena dobrá“? Ona dívka, dospívající v nevině a cudnosti, zbožnosti a pokoře, jež chrání srdce své před žádostivostí a požitkářstvím, která prosta vši marnivosti a záletnictvím, nemísí se mezi rozpuštělé a ve společnosti mužů a jinochů obyčejně jí nezastihnete. Jest snad určena pro klášter? A kdyby byla, bylo by to neštěstím? Mnohé z nich mají ovšem toto povolání, ale jest jich přemnoho, které Bůh určil mužům bohobojným. „Za podíl bojícím se Boha dána bude.“ A kdo jsou tyto „bojící se Boha“? Jinoši, bojící se vždy hříchu. Jsou-li určeni k manželství, dá jim Bůh pannu, o níž Duch sv. dí: „Jako vycházející slunce na vysokém nebi Hospodina, tak krása dobré ženy jest k ozdobě domu.“ Jaká krása? Duch sv. mluví ovšem také o tělesné kráse v nejlepších letech života, jež podobá se lampě lesknoucí se na sv. svícnu; nejlepší léta však uplynou a s nimi zvadne tato krása. Ale jako vycházející slunce září vždy krása cudnosti a studu, mírnosti a trpělivosti, vždy nádherněji září pravá zbožnost a obětivost pro celý dům, jež roste tím víc, čím více dítek přibývá. Milostí nad milost jest svatá, cudná žena. „Za podíl bojícím se Boha bude dána.“ Co ti tedy jest činiti, křesťanská mládeži, chceš-li, by Bůh tě k manželství povolal a ty v něm jednou našla též svoje štěstí? Křesťanský jinochu! Hleď, bys se vždy více podobal sv. Josefu; pak vyhledá ti Bůh sám nevěstu, která bude milostí nad milostí domu tvému.

Křesťanská panno! Snaž se následovati Pannu Marii v pokoře a čistotě, v skromnosti a zbožnosti – a Bůh opatří ti ženicha, který v šlepějích sv. Josefa kráčetí bude. Ale, myslíte si snad, proč strhne často jakási závrť do propasti hříchu neb nešťastného manželství tak mnoho mladých lidí, kteří přece dobré školy navštěvovali, sv. svátosti často přijímali? Schází jim zrak, jímž by prohlédali svoji duši a svoje vášně, schází jim ruka, která by je pevně jala a vedla; a neschází-li jim onen zrak, ni ona ruka, tož unikají samovolně bystrému dohledu a pevnému vedení. Spokojení jsou ve své nasládlé pobožnosti nebo při jiných zevních náboženských cvičeních a úkonech, nestarajíce se o zdánlivě nevině, ale vskutku velmi nebezpečné náklonosti, nechávají doutnati své vášně, až náhle jejich oheň jakmile nalezne nějaký průchod, s dýmem, se míse, propuká a krouží a víří čadivě kol jejich svatebního veselí a jejich hanby. Proto, dej se varovati, křesťanská mládeži, dej se varovati dokud pravý čas, dej se varovati od kněze, jenž mezi zuboženými postavami pošlapané nevinosti, v obydlích nešťastných rodin naučil se mluvit tak, jak nyní k tobě mluví. Ale, myslíte si snad, jak můžeme dojiti manželství na cestě pravé nevinosti? Kterak mohli se Josef a Maria naléztí, sblížití, když přece oba učinili slib věčného panictví? Bůh který je sobě určil, svedl je dohromady. Sv. Tomáš Aq. poznamenává (p. IX., q. 29, ar. 1.), že Duch Svatý osvítil Marii a vedl jí, by pojala sv. Josefa za chotě v tom pevném přesvědčení, že její panenství zůstane neporušeno. Proto církev se modlí: „Bože, který jsi ve své nevystihlé prozřetelnosti blahoslaveného Josefa za snoubence své neblahoslavenější Matky vyvoliti ráčil, učni, abychom, kteří jej jako svého ochránce na zemi uctíváme, jej též v nebesích za svého přimluvce míti zasloužili!“

Bůh sám tedy ve své zvláštní podivuhodné prozřetelnosti, kterou žádný duch nepochopí a žádné slovo nevyjádří, sv. Josefa za chotě Panně, bez poskvrny počaté, vyvolil a dal. Jak Bůh oba dohromady svedl, není v Písmě svatém uvedeno; jedině legenda, která ale není předmětem božské víry, vypráví nám takto: Když Maria v chrámě dosáhla čtrnácti let věku svého, chtěla tam setrvati a jedině Boha milovati, jak se byla k tomu slibem panenství zavázala. Ale její přibuzní, mezi nimi také sv. kněz Zachariáš, doléhali na její provdání. Veškeren odpor něžné panny byl marný. Nejvyšší kněz Abiathor tázal se Jehovy, kdo má býti šťastným snoubencem. A Boží výrok zněl: „A vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí.“ (Isaías. 11. 1.) Tu kázali kněží všemněm jinochům z kmene Davidova

přijít a každý z nich musil položit suchou větev olivovou před oltář. Ten, jehož ratolest se počne v noci zelenat, měl uvést pannu do svého domu. Ale žádná ratolest se nezazelenala. Tu kněží modlili se znovu; ale Bůh dal jim na srozuměnou, že mládenec panna určený dosud nepřišel. I hledali opět a našli sv. Josefa. Jakmile tento položil větev svou před oltář, ihned počala kvést. (Ott: Kniha sv. Josefa.) Zda Bůh tímto nebo jiným způsobem oba svedl, na tom málo záleží – nám dostačuje pravda: Bůh ve svých podivuhodných prozřetelnostech Marii a Josefa spojil, ač oba nechtěli ve svém panictví o manželství ničeho vědět. Nuž jaké obtíže máte snad ještě nyní? Snad že Bůh nestará se o vás a vaše manželství? Ovšem, razíte-li si k manželství cestu hříchem a prostopášností, nemůže Bůh být při vás; ale jdete-li životem v plné nevinnosti a pravé zbožnosti nejen před lidmi, ale i před samotnými nebesy, pak Bůh vás uvede zázračně v manželství, jako Marii a Josefa, jako Tobiáše a Sáru, jako Isáka a Rebekku. Tož následujte Marii a sv. Josefa v nevinnosti! Doporučte se v jich ochranu a péči, a pak – jste-li opravdu povoláni – povede vás Prozřetelnost Boží tak, že cestou nevinnosti dojdete šťastného manželství a království nebeského.

VII. STŘEŽENÍ DÍTEK.

Nevinnost jest tedy cesta, po které dle vůle Boží sluší kráčet k manželství. Aby však mládež cestou touto vždy se ubírala, jest sv. povinností rodičů, dítky své pečlivě strážiti. Ale abyste všichni pochopili veškeru vážnost této pravdy, vízme, co píše sv. evangelista Lukáš o tom, jak rodiče mají dítky strážiti a jak dítky mají se jich dohledu podrobovati. „A když vykonal ty dni; a již se navracovali, zůstalo dítě Ježíš v Jerusalemě a nevěděli o tom Josef a matka jeho. Domnívajíce se pak o něm, že by byl v zástupu, ušli den cesty; i hledali ho mezi příbuznými a známými.“ (Luk. 2. 43-44.) Tak vypráví evangelium sv. Lukáše. Ale, myslíte si, jak mohl Ježíš zůstat v chrámě, aniž by to byli rodiče pozorovali? Snad oni tedy přece dosti si Ježíše-jinocha nevěšali? Evangelium řeší tuto otázku. „Domnívali se o něm, že by byl v zástupu.“ Bylo totiž obyčejem, že poutníci shromažďovali a řadili se dle pohlaví a stáří a takto konali pospolu cestu. Tudíž mohl se Ježíš jako jinoch připojit ke svým rostencům a mohl tak zůstat zpět v chrámě, aniž by to Maria a Josef jen tušili. A že se tedy domnívali, že by byl v zástupu, byli první den svého návratu zcela klidni.

Když tedy vaši hoši a jinoši jsou v dobré společnosti sobě rovných, když vaše dcery se zdržují v jiných mravných dívkách a panen, můžete být také uklidněni. Ale když je už večer? At' jsou potom kdekoli i v nejlepší společnosti, nevracejí-li se domů, hleďte je! Neboť za soumraku nesmějí dlít o vás vzdáleni. Pohleďte na Marii a sv. Josefa! Když došli s večerem do vesnice, kde jednotlivé díly společnosti poutníků se zase scházely, pátrali ihned u příbuzných a známých po svém dítěti. Nebylo snad u nich dítětko dobře uschováno? Zajisté; ale oni byli pravzory všech křesťanských rodičů, o jichž děti není začasťe pranic u příbuzných a známých postaráno, ba u nichž jsou vydány největším nebezpečím. Ale ještě druhá věc: Maria a Josef měli všechny důvody tomu věřiti, že dítě Ježíš jest opravdu v zástupu – a on tam přece nebyl. Otcové! Máte i vy vždy všechny důvody k tomu, byste mohli věřiti, že vaše děti jsou v pravdě tam, kde myslíte, že jsou, – či nejsou začasťe důvody na snadě, abyste je hledali zcela jinde? Či vidíš na synu svém a dečři své jen samé světlo ctnosti a pravdy, co zatím je už obklopuje noc lži a hříchů? A přec jich nehledáte; a když je snad jednoho dne hledáte a nenaleznete jich ihned, co potom? Či myslíte, že byste snad urazili ty, u nichž děti vaše dlí? Planá výmluva! Nemohli-li Maria a Josef říci právě tak? A oni nicméně hledali dítě u příbuzných a známých. – Neviděli jste dítě? Tak zní otázka a oni opakují ji vždy úzkostlivěji a úzkostlivěji, až oba více mluvíti nemohou a jen pláč a nařikají. Či nepláčete a netruchlíte, ztrácíte-li to nejmilejší na světě? Ježíš byl Marii a Josefovi jedinou radostí, jedinou útěchou, jedinou láskou – bez Něho bylo jim hůře než andělům bez Boha a světu bez slunce. Co tedy zbývalo činiti? Vrátili se do Jerusalema a hledati Ho. Ale k čemu tato námaha? Mohli si pomysliti: Hoch ten jest Bůh, však On nalezne cestu. Vždyť se Mu nic zlého nemůže stát; počkáme zde až přijde. Tak mluví jen chladný rozum; ale srdce plné lásky se tím uspokojiti nemůže. Tato láska touží po dítěti a odvažuje se věci na pohled nemožných, by dítě co nejdříve našlo a měla je opět u sebe. Křesťanští rodiče! Jste-li snad na strážení dětí svých pohodlní a lhotejní, a to i tehda když zmije pokušení a vášní je smrtelně otravují, pohleďte na nejsvětější dvojici manželů, na vzor všech otců a matek, kteří v nebe vcházejí, vizte Marii a sv. Josefa na jich zpáteční cestě do Jerusalema. Vpravo a vlevo pátrá jich zasazené oko po Synovi: „Neviděli jste Ho? Neslyšeli jste o Něm?“ Tak s pláčem táž se každého pocestného, tak lkají před každým domem, ve všech vesnicích a samotách na hlavní

silnici. A což teprve v Jerusalemě! Tam ovšem šli nejdříve do hostince – žádné zprávy. Jdou do chrámu; tam Ho nalézají uprostřed učitelů. „Synu, proč jsi nám tak učinil? Aj, otec tvůj a já s bolestí hledali jsme Tebe.“ (Luk. 2.48.) Tato slova panenské Matky nejsou slova výčitky a domluvy, ale bolesti. „Proč jsi nám tak učinil?“ Proč dopustil božský jinoch tento zármutek na Matku a pěstouna, když je přece vřele miloval? – Z lásky k vám všem, kteří jste otci a matkami, by dostalo se vám příkladu, s jakou péčí, s jakou strastí a bolestí vy děti své střežiti a je hledati máte. – Jestli však vzdor tomu povinnosti své zanedbáváte, jakou hroznou zodpovědnost berete s sebou na věčnost? Ale my nemusíme děti své hledati; víme přece kde jsou; ony samy nám to řeknou pokaždé, než odejdu. Dobře, ale řeknou-li vám pokaždé pravdu? Což činí-li to jako ony dcery, které předstírajíce otci návštěvu misie, šly do taneční zábavy? Co pak?

Ale budíž! Děti jsou tedy tam, kde vy myslíte. Víte však také, kdo je tam ještě mimo ně? Víte, co se tam čte, mluví, zpívá, hraje, pije a činí? Víte i to? A nevíte-li toho, jak můžete být klidni, znající všechna ta pohoršení, která se co den všude naskytují? A když tito synové a tyto dcery nejsou večer doma, jste přes to klidni? Proč se pak po nich neptáte, nedohlédáte, kde as jsou, v jaké společnosti, s kým že jdou snad až k svému domovu? „Táži se jich pokaždé, buď večer, nebo ráno, stane-li se, že při jejich návratu už spím.“ Dobře; ale kolikrátě budeš přelhan? Řekla snad Maria a Josef: „Počkáme až přijde a pak se Ho zeptáme, kde byl. Vždyť On jest svatost sama a nemůže býti sveden; jest všemohoucnost sama i nemůže se Mu nic zlého přihoditi; jest pravda sama a poví nám také pravdu.“ Ne, ne, nic takového – ale zpátky na cestu do Jerusalema. Ale tvoji synové? Tvoje dcery? Nejsou svatí, ale plní nebezpečných vášní; nejsou všemohoucí, ale slabostí sama. Či neomlouváte svého dítěte, když bylo pokleslo jeho slabostí, neblahým okamžikem, příkladem druhých, kteří rovněž se prohřešili? A není-li právě tato omluva vašim odsouzením? Neboť, ač znáte nebezpečí, přece dohlížeti, popotávati se, hledati, bdíti se vám nechce! „Ale moje děti jsou nejvíce doma.“ Pokud jsou malé, není starost o ně tak velká; ale což když jsou větší? Jsou doma samy? Dohlížíte tu a tam i v noci, jsou-li doma? Jsou-li samy? V tom ohledu poučuje a upozorňuje Duch sv. již v knize Siracha. Nejdříve napomíná, že obzvláště v noci sluší pilně strážiti dceru, která není zvedená, a pak mluví všeobecně. „Dcera jest tajně bdění otce a péče o ni odjímá sen, aby někdy poskvrněna nebyla v panenství

svém a aby někdy neuvedla otce v posměch nepřátelům a nezahanbila jej v množství lidu.“ (Sirach 42. 9-11.) Či myslíte snad, že jest snad příliš na vás žádáno? To vyjednejte si se Svatým duchem až tam na věčnost přijдете; mojí povinností jest, hlásati vám pravdu a to plnou pravdu. – „Ale co zlého mohlo by se přihoditi v mém domě?“ To nevím; mně dostačuje slovo Ducha svatého, jenž od věčnosti všech rodiny již přehlédl. „Dcera jest tajně bdění otce.“ „Aby v otcovském domě poskvrněna nebyla v panenství svém.“ „Ale má dcera je hodná, byla v dobrých školách, v ústavu, působí v dobrých spolicích, i duchovní mají ji ve vážnosti.“ Dejme tomu, že ano. Ale i při tom všem jest dcerou, mající všechny slabé stránky svého pohlaví a svého věku, snad jest i o něco marnivější než mnohé jiné, a Duch svatý nečiní výjimek, když praví: „Dcera jest tajně bdění otce.“ A jestli Bůh požaduje od tebe takovou starostlivost v tvém domě, co teprv když jsou tvé děti z domu, jsou mezi cizími lidmi jako služebníci, učedníci, jako tovární dělníci, jako chovanci toho neb onoho ústavu! Tu pak ovšem nemůžete na ně dohlížeti osobně, ale co jest vám tu dělati? Bylo by tím mnoho, či jen to nejnужnější žádáno, kdyby vaši synové a dcery, vstupující do jiné farnosti, přihlásili se též u duchovního správce, kdybyste se vyptali, jaké poměry jsou v rodině, v jejímž středu žijí, zda také pilně navštěvují služby Boží, do jaké společnosti chodí, jak to chodí v továrnách, kde pracují, jaký duch panuje ve školách a ústavech, které ku svému vzdělání navštěvovati mají – bylo by tím požadováno mnoho či jen věc nejnужnější? Co myslíte snad, že to vše stálo by mnoho namáhání a práce? Ale řekněte jen, kdo z vás konal již v slzách a úzkostech namáhavou cestu denní, jako Maria a sv. Josef? Kdo z vás probděl již někde takou noc jako Maria a Josef, když za onoho večera neměli božské dítě při sobě? Kdo z vás plakal a modlil se kdy jen pūlhodinku za své děti, když se za pozdní noci ještě domu nenavrátili? Kdo šel jen pouhých sto kroků od svého domu, by alespoň spatřil, odkud a s kým se navrací? Ach, Bože, jak bude as mnohým rodičům i jejich dětem na věčnosti? Nechtějí následovati příkladu Marie a Josefa, a tudíž nedostane se jim podílu na slávě Boží. Rodiče mají tedy onu přetěžkou povinnost, střežiti dítky své, jsou-li i s tím spojeny rozličné nepřijemnosti. Tato péče může mnohému zlu zabrániti, ač ne snad všemu, nečiní-li i mládež se své strany svoje povinnosti. A co mládež má činiti, bude nám jasno z odpovědi božského jinocha Ježíše. Pozorujte tedy odpověď božského pacholetě: „Což nevíte, že já musím

býti v tom, co jest Otce mého?“ To nejsou slova výčitky, ale poučení a útěchy. Neboť co chce jimi Spasitel říci? „S bolestí mne hledáte ve své lásce; ale nebylo třeba, abyste byli tak zarmouceni, ježto přec víte, jak jsem vás poslušen, ale jak též ve všem chci učiniti po vůli Otce nebeského a jak chci ony skutky vykonati, jež mi uložil. A nyní přišla hodina, kdy po Jeho vůli poprvé svoji moudrost zjeviti jsem měl, aby lidé na mé kázání byli připraveni. Bez vašeho vědomí jsem zde zůstal, abyste poznali, že ve velkém díle vykoupení nesmím poslouchati vás, ale Otce svého nebeského. Konečně ve svých starostech o mne a ve svém úzkostlivém mne hledání máte býti příkladem všech rodičů.“ Ten jest význam Jeho slov.

Potom vrátil se s nimi do Nazareta a byl jim poddán. „Dal jsem vám příklad: následujte mne.“ Tak křesťanští jinochové a dívky, volá k vám božský Spasitel; vy však uvažujte, na kolik jste křesťany či nejste. Křtem svatým stali jste se ovšem křesťany, ale jestli božského Spasitele nenásledujete, pak nejste více jeho učedníky, a nezrušitelné znamení sv. křtu bude vám žernovem osličím, který duši vaši v propast věčné záhuby jen hlouběji bude strhovati. Ježíš Kristus jest vždy při Marii a sv. Josefu; jest vždy tam, kde oni toho si přejí, a jen kde Otec Jeho nebeský sám volá, tam jedná proti okamžitému přání svých rodičů Pravím: „proti okamžitému přání“, neboť i Maria a sv. Josef byli vždy ochotni, všem nařízením nebeského Otce dokonale se podrobiti, jakmile Jeho vůli poznali. A co z toho následuje pro křesťanskou mládež? Nemáte tudíž nikdy jíti tam, kde rodiče vás mítí nechtí, a máte býti tam, kde si vás mítí přejí. Posílají-li vás do chrámu, jděte do chrámu a nikoli na procházku, tím méně do hostince. Zakazují-li vám ten či onen dům, tu či onu společnost, nechodte tam, neboť oni chtí Vás mítí večer záhy doma – a v posteli dříve, než oni sami jdou spát – proto podrobte se! Jen tak zůstanete snadněji uchráněni před pokušením, hříchem a hanbou.

A komu na tom záleží nejvíce, abyste ve dnech své mladosti toto božské ustanovení přestupovali? Komu nejvíce na tom záleží, abyste proti vůli svých rodičů a představených chodili ne do chrámů, ale do hostinců a tančíren, abyste chodili ne do dobrých, ale do pochybných domů, abyste v noci nedleli doma, ale venku se potulovali – komu na tom nejvíce záleží, abyste proti vůli svých rodičů a svých představených všelijaké lidi do domu zvali – celé noci s nimi trávice? Kdo o vše to nejvíc se stará? Dábel. A když je tomu tak, pak ovšem mnohý jinoch a mnohá dívka může

říci: „Zdali nevíte, že já v tom musím býti, což jest d'áblovo?“ – Neboť: „bud' s Ježíšem poslušným býti v tom, což jest Otce nebeského, aneb v neposlušnosti býti v tom, což jest d'áblovo.“ Jiného výběru není. A rcete mi, je to ještě divno, že tak mnozí synové a dcery všecken smysl pro čest a stud ztrácejí, hluboko klesají, v nešťastná manželství vstupují a v bídu se říti? Jest to ještě nápadno, či jest to již zcela přirozené? Či chceš snad říci: Mým rodičům jest to lhostejno, kde jsem, kdy se domů vracím, kdo ke mně přišel – oni nejvšs se táží, kdes byl, kdy jsi se domů vrátil? Já mohu odpověděti, co chci; nikdo nepátrá, zda je tomu tak, čili nic... Ubohá mládeži! Ubozí rodiče! Nešťastný krbce otcovský! Kde není ani sledu po Sv. rodině Nazaretské, tam říti se vše ráz na ráz v propast hříchu, hanby, chudoby a zoufalství. Snad na zevnějšek se ještě jistý, slušný nátěr uchová, snad tu a tam ještě nějaká návštěva kostela, ale uvnitř jest jen samý rozklad a hniloba duševní. Proto, křesťanští rodiče, počněte již s novou horlivostí vždy a všude dozíratí na své děti; tažte se, po nich, vyhledávejte je, kde je toho potřebí. Neboť jedině tak můžete se nadíti, že předčasně nezkaží se na duši a na těle, ale že vyrostou ve vši nevinnost, vám i sobě samým k štěstí a spáse. A vy, jinochové a dívky, nechodte s očí svým rodičům a představeným; nevymykejte se jich bdělému dozoru, leč že Bůh toho od vás žádá, nebo – čeho Bůh nedopust' – kdyby vaši rodiče a představení špatně s vámi smýšleli a jednali. V tom případě utecte od rodičů, utecte od představených a hleďte si někde jinde přístřeší.

A abyste těmto pravdám vždy lépe rozuměli, je sobě hlouběji v paměť vstřípili, vždy dokonaleji dle nich žili, modlete se často a rozjímejte o tajemství: „Kterého jsi, Panno, v chrámě nalezla.“ Neboť tím budete, od božského Spasitele milostí posilněni, pod ochranou a záštitou panenské Matky Marie a sv. pěstouna Josefa tu na zemi příkladu Sv. rodiny tak následovati, že se s Ní tam nahoře jednou jistě shledáte a navždy budete se radovati ve společnosti Ježíše, Marie a sv. Josefa.

VIII. ZNÁMOŠTI – SVATÁ A ČESTNÁ ZÁLEŽITOST RODINY.

Kdyby život rodinný všude byl v pořádku, kdyby rodiče své povinnosti znali a plnili, bylo by to již více než dostačilo, co jsem o dozoru na mládež řekl. Že však špatné zvyky, špatné mravy do rodiny se vloudily, práva

dobrých mravů a obyčejů si osobujete, jest potřebí, abych ještě více o jednotlivostech pojednal. K těmto špatným zvykům, čítám tak zvané známosti, které před sňatkem tak velkou a často pro čas i pro věčnost neblahou úlohu hrají. A proto, aby mládež před mnohotvárnou bídou byla ochráněna, jest potřebí, aby známost byla svatou věcí celé rodiny. Co rozumíme známostí? Mnozí mají hned odpověď pohotově: Známost je poměr dvou osob různého pohlaví, které se milují, společně chodí na výlety, chodí do tanečních zábav, pozdě v noci domů se vracejí a valnou část noci společně o samotě tráví. Budiž! Ale takové známosti nemohou býti čestnou věcí celé rodiny, nýbrž její potupou a hanbou. Neboť to jsou jenom nejbližší příležitosti k hříchu.

Ale myslíš si snad, je to již jednou takový zvyk a obyčej. „Tím žalostnějši jest to,“ pravím se sv. Janem Zlatouštým (Hom. 12. 6. k. I. Kor.), „že ďábel je zvykem udělal.“ Poněvadž totiž manželství jest věcí svatou, štěstím pro naši společnost, záchrana proti nemravnosti, zavádí on opět každou nemravnost v jiné způsobě. O čem mluví Zlatouštý? O nemravu, který za jeho doby satební slavnosti provázal a pouze jeden večer a jednu noc trval. Což by teprve řekl světec o tomto potulování se mladých lidí, kteří nejen jeden večer a jednu noc sami pospolu jsou, ale sto večerů a znovu sto večerů společně bývají? Zdaž by nezvolal pln bolesti a zármutku, pln nevole a hněvu: „Ďábel tomuto jednání vtiskl pečeť obyčeje a mravů.“ O těchto známostech, rozumí se, nemůže býti ani řeči.

Nuž, co rozumíme tedy známostí? Poměr dvou svobodných osob, které se brzo vzíti mohou a opravdu též vzíti chtějí. Vzítí se mohou. To nejsou tedy tyto děti od 14 do 16 let, které školou, vychováním dozrály příliš záhy; to nejsou ti neduživci, kteří pozitří snad na úbytě zemrou; ani lehkomyšní, kterým je nemožno rodinu užítí a dítky vychovat; to nejsou ti, kteří svazky krve a příbuzenstva jsou si blízcí; to nejsou, kteří jsou různého náboženství. Neboť všichni ti nemohou v manželství vstoupiti, nechť-li u veliké, nenapravitelné neštěstí upadnouti. V stav manželský moci vstoupiti! Tak mohou učiniti jedině ti, kteří takovými vlastnostmi na těle a na duchu se vyznamenávají, že před Bohem a před církví šťastnými manželi, otci a matkami býti mohou. V stav manželský moci vstoupiti – a sice ne teprv po čtyřech, po pěti, šesti a více letech, ale brzo. Ale neméně důležitá jest druhá okolnost, aby taci lidé opravdu v manželství vstoupiti chtěli. Neboť jest mnoho takých poměrů, kde jeden či druhý,

aneb oba ani na manželství nemyslí, ale na okamžitý požitek smyslu. Či není za nynějších dob, kdy následkem práce a dopravných prostředků lidé jsou tak mezi sebou pomícháni, mnoho výrostků, kteří brzo tu, brzo onde pracují a všude chtí míti „ženskou“ i ji také všude nalézají? Či nejsou taci, kteří s každou dívkou známost začínají, a nejsou též takové dívky, které na každého se věší? Ale pomyslete si snad, když tito dva lidé opravdu v manželství vstoupiti mohou a chtějí, je to přece ještě podivno, jak jich poměr může býti čestnou věcí celé rodiny. Vizte jen! Či není ctí pro každou rodinu, že vychovala syny a dcery, kteří k milostným poměrům záhy se nesníží, ale své smysly tak ovládají, že klidně vyčkají, až hodina Bohem i přírodou jim určená k vstoupení do stavu manželského nadešla? To jest ctí a štěstím zároveň. Štěstím, poněvadž Bůh jim takové dítky udělil; ctí, ježto vychování jim takové vlastnosti dalo. Proto těší se z toho rodiče, když jich zbožná dcera řádným jinochem jest milována a jich zbožný syn pro záletné krásky má jen opovržení a jen počestnou dívku miluje, která se umí modliti a pracovati. Ale ještě více! Považujete to za věc ctí, aby vaše jméno a vaše ctnosti na tomto světě dále žily, nejen ve vašich dětech, ale i v budoucích pokoleních? Neboť chceme my všichni, nejen pro nebe, ale i pro tento svět, každý svým způsobem, býti nesmrtelnými. A co vám dává a posiluje tuto vaši naději? Právě tento poměr, který k šťastnému manželství a jím k novým svazkům a příbuzenstvím má vésti. A právě tyto svazky jsou otázkou ctí, nejen pro syna a dceru, ale pro celou rodinu. Či nechlubí se každý z nás tím, když s dobrými, zbožnými a šlechternými lidmi jest spřátelen a spříbuzněn? A konečně ještě jedna okolnost, na kterou, jakkoliv jest velikého významu, často nebere se ohledu. Ale právě proto musím pověděti vám celou pravdu. Neboť vkořeněné zlozvyky a nemravny nelze odstraniti na jeden ráz a rány rodinného života nezhojí se najednou, ba ony nezhojí se nikdy, nenalejeme-li v ně oleje a vína, jako učinil milosrdný Samaritán. A co tím chci říci? Víte přece, že se o některých tvrdívá: „Ti se už musí vzítí!“ Ovšem, tvrdí se tak neprávem, ale věří se tomu lehko. To jest ale špatným znamením. Proč? Povím vám příčinu se srdcem zarmouceným.

Lehkomyšlnost, s jakou se na jedné straně také řeči roztrušují a na druhé straně jako věrohodně přijímají, potvrzuje všeobecně rozšířený náhled, že tyto „známosti“, jak se zdá, často zapominají na jisté příkázání. A jako jest to pro každou rodinu smutné a zahanbující, není-li vše již s jejími syny

a dcerami v pořádku, právě tak má jí býtí ctí, vyznamenáním a radostí, poklekle-li nevěsta u oltáře v panenském vínků který si zasloužila. A nechť pohlížíte na tyto známosti jak chcete, dojdete vždy a jedině k tomuto závěru: Známost má býtí čestnou věcí rodiny. Ale tato rodinná záležitost jest také zároveň svatou. Kdo myslí, že snad toto mé tvrzení při mravech nynějšího světa je přehnaným aneb dokonce směšným, rozvaž a vezmi přece si k srdci, co chce říci. Tato čestná věc rodiny jest svatou vzhledem na snoubence a na účel známosti. Pozorujme nejprve oba mladé lidi. Dojista že všichni znáte příběh o mladém Tobiaši a Sáře. Tobiaš ctil rodiče své po všechny dny života svého, chránil se každé necudností, nosil Boha v srdci svém a velebil Ho v každý čas. Sára nemísila se nikdy mezi dívky, tančící a rozpustilé, čistou duši svoji chránila před každou žádostí, netoužila nikdy po manželství. A pojala-li sedm mužů po sobě, nebrala si jich z rozkoše, ale z bázně, nechťc jednatí proti vůli Boží. Tito však, nehodni také dívky, umírali náhle vždy v první noci svatební. A ona ve všem svém neštěstí chválila Boha, spokojená a trpělivá jako Job.

Ale tyto dva, Tobiaše a Sárú, svedl dohromady sám archanděl Rafael. A jakkoli již v manželství byli spojeni, zůstali po tři noci zcela zdrženliví a modlili se pospolu. „Nebot“; pravil Tobiaš, „synové svatých jsme a nemůžeme se tak spojití, jako pohané, kteří Boha neznají.“ (Tob. 8. 5.) Zde máte obraz jinochů a dívek, kteří spolu ve vážnou známost vstupují. Či jest to příliš mnoho žádáno? Tobiaš a Sára neměli Krista Ukřizovaného, neměli panenskou Matku Marii, neměli sv. Josefa, neměli miliony svatých za příklad a vzor, neměli katolickou církev, neměli sv. svátostí, neměli tuto bohoslužbu – nybřž oni věřili pouze v příštího Vykupitele; ba oni se nemohli ani v chrámě Jerusálémském modlití, ale žili po čas zajetí uprostřed pohanů a všelikých pohoršení – a přec byli tak zdržliví, tak nevinní a zbožní. Nuž, má-li křesťanská mládež býtí aspoň tak zdržlivá, tak zbožná, jako ona mládež židovská v Starém zákoně, jest to žádáno příliš mnoho či příliš málo? Proto, když křesťanští jinoši a dívky učiní si známost, mají sobě v pravdě říci: „Jsme děti svatých, rodiče naši jsou zbožní a hodní, jsme děti církve katolické, jsme posvěceni, posilněni, živeni sv. svátostmi; jsme povoláni k svatosti, dle příkladu Ježíše Krista. Začneme-li tedy tento poměr, chceme se stýkati ne jako pohané, kteří Boha a jeho příkázání neznají, ale pouze své vášně; ne jako mnozí křesťané, kteří svými prostopášnostmi Boha i víru zapírají, ale chceme se stýkati jako

čistí, neposkvrnění údové těla Kristova, abychom se společně proti hříchu a pohoršení chránili, k dobrému se povzbuzovali, a když je to vůle Boží, chceme se po nevinné a mravné známosti manželsky spojití, jako Maria a Josef a jako Kristus s církví svou spojen jest.“ Tak mají křesťanské dívky a křesťanští jinoši pospolu mluvití a jednatí za dní své známosti. Ta a jedině ta jest známost mezi katolíky možná, přípustná a příkázaná. Ale tak stává se v pravdě svatou, čestnou záležitostí celé rodiny.

Zde zříte opět, kterak Kristus vše zušlechtíuje, posvěcuje a proměňuje. Na těchto jasných výšinách pravdy a víry mohou, smějí a mají se projednávatí nejchoulostivější a nejobtížnější otázky rodinné dle příkladu sv. Otců. Toho jest všude třeba. A jako jest to velice potřebné, tak jest k tomu též potřebné mnoho porozumění. Nebot' když jsem s těchto jasných výšin osvětil otázkú snad nejchoulostivější, totiž důstojnost mateřskou, tu mnozí muži projevili mi svou radost a svůj dík. Zcela pochopitelné. Nebot' duše ušlechtilé založená dýchá na výšinách těchto téměř čistý vzduch nebes a cítí se přenesena v blízkost andělů. Proto vnikněte ještě hlouběji v předmět, o kterém nyní jednáme. Známosti mají tedy býtí svatou a čestnou věcí rodiny. Nebot' to žádá jejich účel. Ale jich hlavním cílem není obapolně se seznati, toto seznání má si každý napřed získati, aby, když se toho ukáže potřeba, mohlo býtí doplněno. K čemu tedy jsou? Tyto známosti spočívají na obapolné lásce, která vidí jen přednost, jež ještě zveličuje, ale jest obyčejné zpola neb zcela slepá vůči vášnim, chybám a hříchům. Řekněte jen zamilované dívce: „Tvůj hoch je pijan, hráč, lakomec, rváč, chlípnik, posměvač náboženství ...“ Co vám odpoví? „O každém se mluví dobře i zle; a je-li i na tom něco pravdy, on se polepší, jakmile se vezmeme.“ Nechci nikterak tím tvrdití, že rozumná známost by nemohla ničím přispětí k obapolnému, důkladnějšímu se seznání, ale ono zůstane vždy věci vedlejší. Nebot' i na to nesmime zapomenouti. Taci lidé tají a ukrývají navzájem své slabé stránky a ukazují pouze své krásné vlastnosti. Jednají skorem jako ona tovární dělnice, jež září v neděli ve své marnivosti jako bohatá slečna, ale v jakém obleku objevuje se v pondělí v továrně? – Neděje se rovněž tak, když po nedělních dnech známosti, ve kterých se snoubenci navzájem klamou, následují všední dny manželství, ve kterých se každý jeví takým, jakým v pravdě jest?

Co jest tedy jejich vlastním cílem? Příprava k hodnému přijetí sv. svátosti manželství, by milosti Boží hojně nabýli. Nebot' sv. svátost jest zajisté tím na

milost bohatší, čím nevinnější a čistší byla známost. Či myslíte snad, že po dlouholeté známosti, po jejíž trvání hromadila se ohavnost na ohavnost, za níž sv. svátosti byly nehodně přijímány, bez upřímného vyznání, nebo bez opravdového předsevzetí polepšit se, jest pojednou možno před svatbou upřímně se vyzpovídati, nebo své hříchy z plna srdce si oškliviti? A tak přechasto bývá i svátost sv. manželství znesvěcena. A když potom na tak četných manželstvích, jak se zdá, spočívá jen kletba, a štěstí a požehnaní schází, jest to ještě podivno či zcela přirozeno? Neboť archanděl Rafael pravil k Tobiašovi: „Ti zajisté, kteří v manželství tak vcházejí, že Boha od sebe i od své mysli odlučují a své chlípnosti tak hovějí, jako kůň a mezek, v nichžto není rozumu, nad takovými má ďábelství moc.“ (Tob. 6. 17.) A proto, abyste tomuto neštěstí předešli a poklad milosti Boží co věno nebes obdrželi, starejte se o to, by každá známost, daleka jsouc nečistého smýšlení, byla a zůstala též svatou a čestnou záležitostí celé rodiny!

Jen tak můžete později uchovati v rodině důstojnost a vznešenost. Neboť tato první, čistá láska, v záři panictví, jest jako vycházející slunce, které později svítí na nebi rodinném jako slunce polední a konečně váš odchod na věčnost ozařuje žhavým červánkem západu. Jestli však tato první láska nebyla láskou, nýbrž nenávistí v temnu prostopánosti; jestli tato nenávist, o které smyslnost vám nalhává, že je láskou, dva chrámy Ducha Svatého nečistotou znesvětila a zpusťovala, jestli snad první děcko je živým svědkem smutného poblouzení – kde jest pak vaše důstojnost a vznešenost jako otcův a matek? Kde? Známost je tedy svatou a čestnou věcí rodiny. Pod střechou otcovskou, před zraky rodičův a sourozenců mají milující se dospívati v nejkrásnějším květu nejčistšího panictví ke dni svatebnímu, lidem i andělům jsouce na podiv. Než, byť bych rád skončil touto myšlenkou na této jasné výšině, musím ještě dříve účtovat s lidskou bídou. Ano, lidská bída! Neboť křesťané-katolíci mnohdy zapominají v závratí své vášně ušlechtilosti, jež jim vyplývá ze vznešenosti milosti posvěcující a z nevinnosti, a vrhají se ve dnech své známosti do propastí nečistoty. A to jest věru k pláči! A co je při tom nejsmutnější z nejsmutnějšího? Nalhávají si vespolek, že to není hříchem. – Co mám říci těmto zaslepencům

To, co jednou božský Spasitel fariseům řekl: „Já však pravím vám, že mnozí přijdou od východu i od západu a stoliti budou s Abrahamem a Isákem i Jakobem v království nebeském; synové pak království vyvržení budou do temnosti zevnitřní: tamť bude pláč a skřípění zubů.“ (Mat. 8. 11.) Židé totiž,

kteří skrze Abrahama a obřízkou stali se dítkami království nebeského, budou zavrženi pro svoji nevěru; ale pohané proti tomu přijdou, uvěří a budou spaseni. V jaké souvislosti jsou tato slova k manželství a ke známostem, ukazuje kardinál Massaia. Tento, pobyv čtyřicet let v Africe jako misionář a stav se prvním biskupem Gallasů, jmenovaný od Lva XIII. kardinálem, uveřejnil r. 1885 list o rozvodu manželském. V něm porovnává křesťanské sekty v Habeši, mezi nimiž následkem rozvodů nastala zkáza mravů a bezuzdnost, jež hrozně řádila, a pohanský kmen Gallasů, kde následkem svátosti manželství jest žena nedotknutelnou, paní je vázena, a dcery pak neposkvrněny dospívají k manželství. Tedy kmen pohanský, divoši bez Krista, bez církve, bez školy, bez vzdělání a přece jejich dcery neposkvrněny vcházejí v manželství. Tito pohané stanou se křesťany; syny království nebeského, dojdou království nebeského, co zatím mnozí katolíci? – Myslim, že mi netřeba tento smutný obraz úplně dokreslit. Budť tedy stane se známost svatou, čestnou věcí rodiny, a vy dojdete spasení – nebo! Volte ve dnech své mladosti, ale volte ku své věčné spáse! Kdož však, poskvrniv se hříchy v hříšných poměrech, neštěstím a hrůzou sklíčen, jsi blížek zoufalství, jdi ke knězi, vyjev mu svou bídu a učíš pevně předsevzeti, že se všech zlých příležitostí vystříháš, abys alespoň jako kajcínik jednou s čistými se radovati a s nimi spasen býti mohl.

IX. KTERAK SE STÁVÁ ZNÁMOST ČESTNOU ZÁLEŽITOSTÍ RODINY.

Známost má býti svatou a čestnou záležitostí rodiny Tak stává se nevinnost cestou k manželství. Všichni, kdož v manželství vstupují, jsou k tomuto šlechtictví Bohem povoláni. Ale ani zde nejsou všichni vyvoleními, neboť mnozí zneužívají své šlechtictví a maří svévolně svoje štěstí. Neboť jako oni dělníci v evangeliu, mnozí tu stojí zahálějící a ničeho nečiní, aby jejich známost stala se svatou a čestnou záležitostí rodiny. Ba mnozí činí vše, by dovršili míru svých hříchů a svého neštěstí. Proto nastává otázka, co sluší se činiti, aby známost se stala a zůstala svatou a čestnou záležitostí rodiny. „Bděte a modlete se, abyste nevěšili v pokušení, neboť duch jest sice ochoten, ale tělo jest mdlé.“ V těchto slovech Kristových jest skorem vše obsaženo. Bdíti jest především povinností rodičů a představených, modliti se a rozjímati především věcí mládeže. Proto uvažujme, co

mají předně činiti rodiče a představení, a za druhé, co má činiti mládež. Známosti jsou svatou a čestnou záležitostí rodiny. Nejsou tedy jen poměrem dvou osob, nýbrž jsou též vlastní záležitostí rodinnou, s níž co nejužší souvisí též štěstí i čest otce a matky, sourozenců, ba i příbuzných a přátel. Co z toho následuje? Proto také má každá známost zůstatí věcí rodiny, a nesmí se nikdy zvrhnouti v jakýs druh tajemníkářství. O to pečovatí, jest především vaší povinností – otcové a matky. – Máte dceru; nějaký mladík chce ji pojeti za manželku a navštěvuje ji jednou či dvakrát v témni. Dobře, ale kde? Jak dlouho jste všichni ve světnici pohromadě? Nejdete na lože snad dříve, než vaše dcera spí? Považujete za věc slušnosti, vyprovázeti budoucího zetě z domu? – Nedovolíte svoji deři s jejím milencem nikam jíti, kromě ve společnosti rodiny?

Vy máte syna, který navštěvuje jistou dívku. Dohlížíte na to, zda tento poměr se považuje za rodinnou záležitost? A ne-li, nedovolíte mu více tam docházeti? Ale, myslíte si snad, to však není již dnes zvykem, tak se málokterá známost udržuje. Proč? Poněvadž na tyto poměry nepohlížíte jako na záležitosti rodinné, ale jako na záležitosti těchto dvou mladých lidí. Proto také to tak často vyhlíží, jak to vyhlíží. Pravda, dotýká se vás nepřijemně, útoče na tyto životní radosti mládeže, poněvadž ale jsou příliš často podnětem ku hříchu, musím tak mluvití. Kdybych vám byl řekl, že vůbec žádných známostí býti nemá, pak mohli byste se něhvati; pravim-li však, že máte bdíti a pečovatí, aby pro čest domu, pro uchování nevinosti, pro štěstí budoucího manželství, tito dva mladí lidé stýkali se jedině uprostřed rodiny, kdo může mi zazlívati, vyjma ty, jimž hřích a známost na jedno vycházejí? Nebo si snad myslíte, že věc není přece tak nebezpečná? Ach, Bože, vzpomenete-li na své zkušenosti, pak sami budete žalovati, že jest rok od roku vždy hůře. A to pak nemá býti nebezpečným? Všude platí slovo Páně, ale zde tiscironásobně: „Duch jest hotov, ale tělo jest mdlé.“ A když však přečasto i sám duch k dobrému více není ochoten – ale je zlomyslným – a pak že není nebezpečí! Procházíme-li jen křestní, manželské a rodinné knihy farnosti – jak hluboko zakořeněné a daleko rozvětvené zlo tu se nám jeví. – Kdo počítá ony oklanané, které nařikají a si zoufají? Kdo počítá ty úbytěmi stížené, kteří prostopášnostmi k předčasné smrti dozráli? A sebevražda? – A což, až otevře Bůh na konci světa onu strašnou knihu, v níž vše je obsaženo – a pak že to není nebezpečné? „Ale moje děti jsou neviné a hodné.“ Dobře, to mě

těší. Ale pak ony samy ze sebe učiní svoji známost čestnou věcí rodiny a když chcete večer jíti spát, ony samy řeknou: „Zůstaňte s námi ještě nějakou chvilku, jinak i my se rozejdeme, neboť nechceme býti spolu o samotě.“ Jestli však o této rodinné záležitosti ničeho více věděti nechtí, ale vyhledávají-li rozličné často i zbožné záminky, aby spolu sami mluvití a jednatí mohli, pak nemluvte mi o jejich nevinosti a jejich zbožnosti – ba ani pak ne, jsou-li daleko, široko ctěny jako nejzbožnější. Pak platí stonásobně napominání Ducha sv.: „Dcera jest tajně bdění otcovo a péče o ni ubírá mu spánku.“ Neboť, když pak nebdíte a nepečujete a neusilujete o to, aby známost byla opravdovou a celou záležitostí rodiny, pak nejen že ponese te hlavní vinu na hanbě a neštěstí svých dětí, ale vy jste pak i v nejvyšším nebezpečí, že zaspíte nebe, co zatím děti vaše, bdíce, svou rozpuštělostí otevřou si brány pekelné. Proč? Jejich prostopášnost na vašem účtu bude před Bohem zapsána jako hřích cizí. Neboť zatím co rodiče spali, přišel ďábel a rozséal koukol. Neboť tento jest, jak velký biskup Fénelon podotýká, v těchto schůzkách třetí ve spolku. Když totiž při vzrušené smyslnosti tato nevázaná láska, či lépe řečeno tato nenávisť na jedné straně vše žádá a na druhé straně ničeho neodpirá – jak bohatou výhru přinese mu tato hra?

Proto vy máte bdíti a o to pečovatí, by mladí lidé byli vždy při rodině a v rodině a nikdy nebyli ponecháni sami sobě. Tutěž povinnost mají též páni a představení vůči své čeláde a svým dělníkům. Ale co mají činiti synové a dcery? Především nesmíte nikdy tajiti svoji známost rodičům. Je-li dobrá a řádná, proč ji skrývati; je-li špatná, proč žiti v smrtelných hříších? Což jest známost hanbou? Právě tak ne jako sňatek, ovšem předpokládajíce, že je svatou a čestnou záležitostí celé rodiny. Proč tedy ji tajiti? Proč? Či chcete snad býti manželé dříve, než odložíte dětské střívečky? Ale pak jest odpor rodičů štěstím vašeho života. „Ale my se přec ještě nechceme vzíti, chceme míti jen známost.“ Ale známost stejně, jako manželství nenáleží dětem. A jest-li dnes znovu tohoto předmětu se dotýkám, věřte, že vím, proč tak činím. Neboť tato záležitost netýká se jedině otce, matky a dospělé mládeže, která na manželství pomýšlí, ale i všech, kdož ve škole i mimo školu na vychování mládeže pracují. A kdo toho nenahlíží, nebo snad myslí, že bych o tom vůbec mluvití neměl, nebo že bych aspoň neměl tak hluboko zasahovatí v život, ten ani nezná mládež po této stránce, ba ještě méně chápe úkol a zodpovědnost katolického

kazatele. Leč dále! Proč tedy tajiti? Mladík je snad pijan a slaví rád modrý pondělek, lehkomyšlný člověk, jenž vidí chrám málokdy nebo nikdy, nebo nějaký potulný rytíř, který již všude známosti začínal, přiběhlík, o němž se nic jistého neví? Nebo dívka je marnivá loutka, nějaká tanečnice, lehkomyšlná osoba bez modlitby a bez hlubšího základu náboženského, nebo snad nějaká vzdělaná dcera, která potřebuje služku dříve, než se provdala? Jest-li že v těchto případech vaši rodiče o žádné známosti slyšeti nechtí, jest to štěstím vašeho života.

Proč tedy tajiti? Rodiče nás pak nenechají samotny pospolu. Ale to jest přece záchranou vaší nevinnosti a nadějí ve šťastné manželství! Proč tedy tajiti? Víť ovšem, že rodiče mohou se i nerozumně a bez příčiny vzpíratí známosti a uzavření manželství. Ale tyto případy jsou velmi řídké a i pak buďte k nim přímí, chcete-li v nevinnosti a bez hříchu dožiti se dne svatebního. Neboť, jste-li si k manželství určeni, sejdete se přece, přes všechny obtíže, jako Tobiáš a Sára a to ještě dost časně. Neboť pak může se vám státi jako těžným ptákům, kteří na jaře přijdou příliš časně a často ještě zapadají do vánic sněhových. Proto tedy máte býti zcela upřímní ke svým rodičům a to hned od počátku, a pak máte se poslušně podrobiti křesťanskému domácímu pořádku, jak oni žádají. Abyste však to činili tím snáze, mějte k sobě vzájemnou úctu tak, abyste, plni svatě plachosti, sobě daleci zůstali tak dlouho, až před oltářem budete spojeni, jako Kristus s církví svou spojen jest a zůstane. Jak jest to možno? Toto mládí, tato krásá, toto tělo, tato duše nechtí nikdy nevzbudí ve vás nevázanou žádostivost, ale nechtí naplňují vás navzájem úctou a vážností. Neboť toto tělo se svou mladistvou krásou a silou, tato duše se svými přednostmi jsou majetkem Boha Otce, neboť On je stvořil. Jsou majetkem Boha Syna, neboť On je z poroby ďáblavy vykoupil a krví svou označil. Jsou majetkem Ducha sv., neboť On posvětil je na svůj stánek.

Proto budiž vaší jedinou obavou, byste majetek Boha Trojediného, jakýmkoli hříchem neposkvrnili, a budiž jedinou vaší starostí, abyste čisti a neposkvrnění na těle i na duši jednou plného požehnaní Boha Trojediného u oltáře dosáhli. A v této víře, v této vzájemné úctě bděte, bděte nad svými myšlenkami a žádostmi, nad svými city a pohledy, nad svými slovy a skutky! Neboť i když duše je hotova, tělo jest přece mdlé. A u duší, na počátku zbožných, zvrhuje se často zbožnost v smyslnou lásku a náklonnost a přátelství, tak že na místě vonného dýmu ctnosti

vystupují k nebi kouř smyslnosti. – Jak velké teprve jest toto nebezpečí při známostech? Proto buďte tedy upřímní k rodičům i představeným – mějte k sobě vzájemnou úctu, bděte – ale pečujte též, by pomáhající milost Boží byla vám dána měrou bohatou. Proto modlete se, a modlili-li jste se dříve mnoho, modlete se nyní ještě více. Nemyslete na marnost obleku, nemyslete na ozdoby vlasů, na postavu těla, na radosti vyletů a společností, ale myslte na modlitbu, byste se neocitli na kluzké cestě hříchu. Proto modlete se a přijímejte často a hodně sv. svátosti! A uchovali-li jste svou nevinnost až ku známosti, nebo neklesli-li jste více po prvním hříchu, děkujte za to pouze modlitbě a sv. svátostem. Ale teprve nyní blíží se k vám nebezpečí v celé své velikosti, i tehdy, máte-li bděle a hodně rodiče; jsou-li však rodiče vaši nedbalí a vy lehkovázni, co teprve potom? Denní zkušenost volá příliš hlasitě, takže nemusím zde ani slova dodávati. Proto nejen že máte často sv. svátosti přijímati, ale zpovídali-li jste se před známostmi brzy tu a brzy onde, máte si nyní zvoliti stálého zpovědníka. A jemu řekněte hned z počátku: „Chci započítí známost.“ Ale to neříkám rád! Proč? Není to přece hříchem ni hanbou a jest vám přece nyní snazší říci tak, než později snad zpovídati se z těžkých hříchů. Ba při lehkomyšlnosti, která různým způsobem nejen u mládeže, ale i u rodičů a představených se jeví, jest to začasť jedinou spásou. Či není pravda, že z nevědomy, nebo ze smyslnosti, nebo ze starostlivosti o zaopatření, začne mnoho známosti s jinověrci nebo s blízkými příbuznými, nebo se špatnými lidmi, nebo dokonce s rozvedenými? A když jim dostane se toho štěstí a milosti, že hned z počátku vše zkušenému a moudrému zpovědníku svěří, pak zajisté budou mnozí takto uchráněni hříchu bídy a věčného zatracení. Ale pakli taký poměr po delší dobu tají, nabude vašeň jich takové síly, že by pak i na prahu samého pekla u vědomí věčného zatracení přece v manželství vstoupiti chtěli.

Proto když vám zpovědník nedovolí vejíti v takou známost, jest to štěstím vašeho života; pak-li váš poměr je dobrý a správný, manželství dovoleno, jistě že žádný rozumný zpovědník nebude vám brániti. „Ale on mi řekne, že nesmíme býti sami spolu pohromadě.“ Nikoli, nepraví vám tak zpovědník, ale Tvůj Pán a Bůh jeho ústy. „Ale já vůbec nejdu k žádnému zpovědníku, který jest v této záležitosti tak přísný a toho ode mne žádá.“ Ale pak také nikdy nedosáhneš odpuštění svých hříchů, i když ti rozhřešení bylo dáno.

„Ale to není možné,“ myslíš si u sebe. Není možné? Vizte jen! Toto o samotě zůstávání jest obyčejně jen nejbližší, dobrovolnou příležitostí k hříchu. A nechceš-li se této příležitosti vystříhati, pak také nemá žádného předsevzetí se polepšiti. Kde však toto předsevzetí schází, tam není lítosti, kde není lítosti, tam není odpuštění hříchů možné a to ani tehda, kdyby sám sv. Petr ti rozhršení udělil. Proto jdu ještě dále a pravím: Jste-li tak nešťastni, že jste upadli do těžkého hříchu, nejděte nikdy ku zpovědníkovi, který vám snad jen krásně domluví, ale od vás se vši přísnosti nezádá, abyste sami pospolu nedleli. Neboť pak on i vy jste ve velkém nebezpečí věčného zavržení. On, zpovědník, poněvadž od vás nejnnutnějšího nezádá; vy, poněvadž klidně žijete dál v nejbližší příležitosti k hříchu a snad už v den svatého přijímání znovu ve starý hřích upadáte.

Jste-li však k svému zpovědníkovi ve všem upřímní a řídíte-li se dle jeho rad, a udá-li vám on všechny nutné prostředky k uvarování se hříchu, pak posílí vás hodné svatě přijímání tak, že aspoň zase po nějaký čas budete si toho vědomi, že vaše známost jest svatou a čestnou věcí celé rodiny. Či snad nikdy nevíteží milost Boží spolu s naším přičiněním nad zlobou a úklady těla a našich žádostí? Milosti dostává se každému, neboť všichni jsou povoláni; ale tak mnohým scházejí milosti, neboť málo jest vyvolených. A tak vše to, co jsem řekl o známostech, bude pro mnohé nejen marné, ale učiní jich zodpovědnost na věčnosti ještě větší. Neboť služebníci, jenž vůli pána svého zná a ji přece neplní, jest hoden dvojnásobných ran. Ale v mnohých srdcích a rodinách bude zajisté ohlas těchto slov ještě dlouho zníti a jest-li ještě každá známost nestane se svatou a čestnou věcí rodiny, tož stane se jí aspoň některá; a jestli mnohé nestanou se svatými, tož přec mnohá míra hříchů nebude převršena.

A co mám nyní říci ke konci? Snad se někteří tomu diví, že jsem se tak rozmluvil o všech podrobnostech. Ale v den soudu nikdo se nad tím nepozastaví. Neboť tam mnozí budou hledati omluvu pro bídu hříchů svých v tom, že my kněží, po příkladu sv. Otců, celou pravdu o obtížných těch otázkách jsme nehlásali, ale že jsme z rozličných ohledů mlčeli. A naleznou snad hříšníci v této omluvě svoji záchranu a my své odsouzení? Či budou zavržení všichni? Proto prosím a zapřísahám vás všechny láskou a něžností Ježíše Krista, vás drazí rodiče a představení, i vás, kteří známosti udržujete, nebo dříve či později započnete, vás všechny prosím a zapřísahám při štěstí rodinném, při nevinosti mládeže, při krvi Ježíše

Krista, jež její tělo a duši ušlechťuje, při hojném požehnání sv. manželství – při slávě nebes, při všem onom ovoci a požehnání cudné, neposkvrněné známosti, prosím a zapřísahám vás všechny – ale i při hanbě rodiny, při bídě hříchem zneuctěného těla, při nebezpečí svatokrádeže, již byste se dopustili, přijímajíce svatou svátost manželství nehodně, při kletbě nešťastného manželství, jež množí stále články řetězu hříchů mládeže, při strašném nebezpečí věčného zavržení mládeže, jež bdí a rodičů, prosím a zapřísahám vás všechny s láskou a něžností Ježíše Krista – pečujte přece o to všemi možnými prostředky, by známosti staly se a zůstaly vaší rodině vždy víc a více svatou a čestnou záležitostí.

X. STAV A POVOLÁNÍ.

Jako hospodář najímaje dělníky na práci do vinice své, slibuje jim mzdu a večer vyplácí, tak najímá i Otec nebeský všechny lidi ke své službě, by jim u večer tohoto života dal za mzdu království nebeské. A jestli všichni jemu sloužiti mají, tož přece ne všichni tímž způsobem; neboť Bůh volá jednoho k tomu, druhého k onomu stavu. Když hoch vespěl v jinocha a dívka v pannu, volá je Bůh: „Vstup do tohoto stavu, plň jeho povinnosti dle mých příkázání, a já ti chci dáti, co jest spravedlivé.“ Proto sourozenci nemohou stále zůstati v domě otcovském. Ale i když je prostor děli, má je slučovati láska. Vy ale vite zajisté sami, jakou lehkomyšlnost projevují mnozí ve věcech, jež volbě stavu předcházejí a tak dávají v sázku své časné i věčné blaho. Proto chci o nejdůležitějších pravdách, jež se týkají stavu a povolání, volby stavu a její důležitosti a způsobu vhodné volby stavu pojednati. Dnes chci zodpověděti následující otázky: Co rozumíme stavem, co povoláním, jakou důležitost má volba stavu?

Co tedy rozumíme stavem? Stav označuje, jak slovo samo napovídá, stávající, trvalý poměr, v němž jednotlivec vůči společnosti lidské se nalézá. Volbou stavu určuje se mladému muži jako mladému stromu jistý okřasek, aby na něm setrval a nesl hojného ovoce pro tento svět i pro věčnost. Ovšem není člověk vázán na určité místo jako strom, nýbrž on může v mnohých případech svůj stav zcela změnit, ačkoli to zřídka slouží k jeho spáse. Jsou však také stavy, ve kterých je změna naprosto nemožná. Tak manželé zůstávají ve stavu manželském, až Bůh jednoho či druhého

z nich na věčnost povolá. Kdo vstoupil do stavu kněžského, může se v něm věnovat škole, misiím, správě duchovní – ale stav svůj změnit nemůže – zůstává knězem. Rozličné stavy mají též určitý kruh činnosti a povinností. Vezměte na př. stav rolnický, jenž jest základem všech ostatních stavů a tvoří hlavní sílu národa. Co jest jeho úkolem? Pro sebe a pro jiné musí zápoliti s přírodou a z ní potravu a oděv dobývat.

A tak jednotlivé stavy jsou jako údy lidské společnosti, kterou možno přirovnati k tělu. Neboť jako tělo jest zdravé, pokud každý úd zdravý je a svůj úkol zastává, ale spolu též je nemocno a chřadné, jakmile jen jediný úd churaví: právě tak celá společnost jest spořádána, pokud každý stav jest tím, čím dle svého určení býti má. Jakmile však jen jediný stav poruší svůj Bohem určený pořádek, trpí také celý národ. A možno-li tudíž dnes porovnat společnost k tělu plnému zlomenin a vymknutých údů, jest to následek chorobného stavu jednotlivých stavů, které pouze požívají, ale nepracují, jen se obohacují, ale o nic se s nikým dělití nechťí, kteří znají pouze práva, ale žádných povinností. Proto je také jen málo lidí se svým stavem spokojeno, neboť žádostivost jest vždy mnohem větší než opravdové bohatství, než požitek a čest okamžiku a jen málo jest těch, kteří ve svém stavu myslí na povolání. Neboť co jest povolání? Rozličné hlasy volají k nám a to v rozličných dobách. Svědomí volá a nikdy nemůže oněměti docela; k tomu volá i Bůh mocně do duše: „Co stojíš zde zaháleje? nebo – proč dlíš v této špatné společnosti? Proč odkládáš se svým polepšením? Bije hodina jedenáctá a poslední; jdi i ty na vinici mou a já dám ti, co bude spravedlivé.“ – A jestli mnohý nechce rozuměti hlasu tomuto, pak volá Bůh často rozličným neštěstím, nemocmi, chudobou, úmrtími, hanbou, touto průvodkyní hříchu.

Ale, myslíte si, co má tohle se stavem a povoláním činiti? Všechno. Pozorujte jedině tato prostá slova: „Otcé náš, jenž jsi na nebesích.“ Bůh jest nám otcem tím, že nás stvořil, jako i svou prozřetelností, již vede a řídí jednotlivce a celé národy. Proto učí kniha moudrosti (12. 18): „Ale ty, Panovníče mocný, vedeš vše a s velikou zdrželivostí spravuješ nás.“ Co jest tedy všechno pokolení lidské? Veliká rodina, jejíž hlavou jest sám Bůh. Má-li však v rodině vládnouti pořádek, musí otec vykázat každému dítěti jeho práci a zaměstnání. Proto také Bůh určí každému člověku jeho stav a v pravý čas ho povolá. A my jako dobré dítky máme ochotně volání toho následovati. A jak máme si představovati toto řízení Boží? Od věčnosti

přehledá Bůh; všechna místa a časy, všechny rodiny a národy; potřeby a nedostatky všech dob; válku i mír; hlad i nadbytek; od věčnosti zří pohany ve stínu smrti a hříchu, křesťany ve světle víry a ctnosti, nebo také ve tmě hříchu a zkázy; zří budoucí pokolení s jejich otci a matkami, s jejich syny a dcerami. A co činí? Tvoří tělo budoucího člověka, dává mu duši s rozmanitými vlohami a dává tělu a duši dle svých věčných úradků se rozvíjeti. A když pak nadešel okamžik, pak volá k tomuto člověku hlas Boží: „Tebe jsem ustanovil, bys stal se zbožným otcem v tichém statku rolnickém, tebe chudou matkou s duchem obětavosti Ježíše Krista. Tebe jsem vyvolil na světě k životu panenskému, bys mnohým dobře činila; ty máš v tiché samotě kláštera se modliti a pokání činiti; tebe jsem určil milosrdnou sestrou, bys shromažďovala mezi pohany opuštěné děti, o ně pečovala v sirotčincích a je ve škole pro nebe odchovala. Tebe povolal jsem ke kněžství, bys v prostičké venkovské osadě vedl dobré lidi vzhůru cestou k nebesům – tebe vyvolil jsem za velikého vojevůdce, bys vylil přetékající kalich mého hněvu na hříšné národy. Jděte i vy na vinici mou a já dám vám, co bude spravedlivé.“

Tak volá hlas Boží ke všem lidem vždy dle stavu, k němuž jsou povoláni, a osvěcen jsa milostí Boží, pozná každý člověk tento hlas. To jest povolání. Stav a povolání nejsou tedy vlastně nic jiného, než zvláštní úloha životní, již Bůh každému jednotlivci ukládá. Obecné povolání, Bohu sloužiti a je oslavovati, mají již děti dřívě, než nabudou pojmu o stavu a povolání, dřívě než na volbu stavu jen mysliti mohou. A toto všeobecné povolání jest pak volbou stavu a povinnostmi, s tímto stavem spojenými, jen blíže ustanoveno a ohraničeno. Z toho však je patrna též důležitost a význam volby stavu pro celou věčnost. Ale co má věčnost činiti s svým stavem a s svým povoláním? Při volbě svého stavu mám přihlížeti jedině k tomu, jak bych na tomto světě nejlépe pochodil, svůj chléb bez velké a těžké práce vydělal, jak bych dosáhl cti a hodnosti a života s jeho všemi radostmi co nejlépe dokonale užil. Tak myslí a jedná tento svět a řítí se v jistou záhubu již i pro tento krátký čas. Neboť pohližte jen na stav a povolání ve světle křesťánské moudrosti životní! Co jest našim určením? Bohu sloužiti a tak duši svou zachrániti a spasení dojíti. Abychom však Bohu sloužili a spaseni byli, musíme zachovávatí přikázání dle slov Kristových: „Chceš-li vejíti do života věčného; zachovávej přikázání.“ Ovšem přikázání Boží jsou vždy a všude těž; ale plnění jich není každému

stavu stejně obtížné, neboť ne každému stavu ukládají stejně mnoho a stejně těžké závazky. Vezměte nejprve jen přípravu k stavu a povolání. Jsou všude stejně velká nebezpečí? Připravuje-li se tvůj syn a tvá dcera pro budoucnost v domě tvém, nebo tam venku v tom velkém světě jest to hostejno? Když tvůj syn a tvá dcera získají uprostřed jemného či hrubého pohoršení pro své povolání trochu nicotného vzdělání a vědomostí, zda nejsou z pravidla připraveni o víru a mrav? Vždyť jsou, toho příklady. Tito nešťastní lidé snad mají ještě jistou zevní uhlazenost a třeba i jemné zvyky, ale nikde nestojí psáno v Písmě svatém, že uhlazenost a zvyky k spasení dostačují, ale všude vyžaduje se víra a svědomité zachovávání příkázání, i příkázání šestého a sedmého.

Co z toho následuje a to, na prvním místě pro vás, křesťanští rodiče? Nesmíte nikdy dovoliti, by vaše děti zvolily si stav, na který se bez jisté úhony a škody na víře, ctnosti a zbožnosti, připravit nemohou. A svolíte-li v to přec nebo přidržujete-li je dokonce k tomu, prohřešujete se těžce na svých dětech a jednoho dne jich ztracete duše Bůh bude od vás zpět žádati. A jestli již nebe a peklo tak úzce s přípravou ke stavu souvisí, čeho teprv máme se nadíti aneb obávatí od vlastního stavu a od plnění svého povolání? Všechny stavy jsou od Boha ustanoveny a v každém stavu jest možno člověku býti svatým, blahoslaveným; ale nicméně není každý stav pro každého a nemůže též každý v každém stavu stejně snadno posledního svého cíle dosáhnouti.

Máš-li zůstatí na světě svobodnou a nevinnou, nedosáhneš tak snadno nebe ve stavu manželském; jsi-li určen pro některou řeholi, nedojdeš tak lehko své spásy ve světě. Ale chce-li tě mítí Bůh na světě, bude ti řehole jen k neštěstí a jsi-li povolán k manželství, nedojdeš snadno nebe, zůstaneš-li svobodným. Vyučíš-li se řemeslu, či staneš-li se učencem, vezmeš-li si tohoto jinoha, či onu dívku, to vše má rozhodující vliv pro spásu tvé duše. Ale jak jest to možno? Pozorujte jen krátce jednotlivé stavy, přihlížejíce k jich nebezpečím a pokušením. Ku př. čím výše stojí někdo jako úředník, čím větší obchod vede nějaký kupec nebo továrník, tím větší pokušení ctíždosti, hrabivosti a pýchy naň dolehne. Nejedná se zde o krádež samu – ta jest věcí darebů – ale o nespravedlivé snižování mzdy, o podvod. Jiné stavy jsou zase spojeny s jinými nebezpečími a pokušenými. Aby obchod prospíval, aby ten či onen na cti a na váženosti vždy více získával, chce-li všem se zavděčiti, obětuje něco katolických zásad a způsobu křesťanského

života. Jak mnoho jest těch, které hříšné nebo nešťastné manželství učinilo lhotejnými, nevěřícími, cizoložníky nebo docela vrahy? Proto pravil již sv. Řehoř Nazianský: „Kdo se zmylí ve svém povolání, bude po celý svůj život upadati z jednoho omylu do druhého a v posled zklame se i ve své naději na nebe.“ (Orat. XXIII.) Proč? Zde platí slovo proroka Jezaiaše: (30. l.) „Běda vám, synové poběhlíce, dí Hospodin, kteříž skládáte radu, ale ne ze mne; a tkáte plátno a ne křez ducha mého a hřích k hříchu přidáváte.“ Kterak máme rozuměti této hrozbě? Bůh jest hlavou velké lidské rodiny, a jako hlava vykazuje každému dítěti jeho místo a zaměstnání. A nenásledujeme-li v tom hlasu Božím, nýbrž povolujeme-li své vášni a choutkám, pak „trháme plátno“ proti vůli Boží a jsme poběhlíky a k těmto volá Bůh své: „Běda vám“ a připojuje: „Až na vás přijde bída a zkáza vás přepadne jako bouře, pak budu pohrdati vámi a vaši záhubě smáti se budu, protože nedbali jste rady mé.“

Ale v čem spočívá hlubší základ všech těchto pravd? Či nepřinášíme svoji, porušenou přirozenost s sebou do každého stavu? Ó, zajisté. Nemá-li každý stav svá mnohá pokušení? I to jest pravda. Abychom však svoji porušenou přirozenost udrželi na uzdě a zvítězili nad pokušením, máme potřebi v každém povolání obzvláštních milostí, které se jmenují milosti stavu. Ale není-li Bůh dobrotivý a štědrý a to ke všem? Jistě je; ale i přes to jest velký rozdíl mezi milostí a milostí jako mezi hvězdou a hvězdou, a štědrostí Boží má mnoho stupňů. Vyvolíš-li si totiž stav, který ti Bůh určil, obdržíš všechny ony milosti, které s tímto stavem spojil, bohatou měrou, abys v něm zcela snadno věčné spásy dojíti mohl. Pakli však nenásleduješ hlasu Božím, a zvolíš-li si povolání dle své hlavy a umíněnosti, vstoupíš-li ve své tvrdohlavosti v zapovězené manželství, neobdržíš žádných oněch milostí a ztěžka dojdeš spasení. Stává se ti snad bezpráví? Smíš si naříkati? Ale neříká se: „Nejsi-li povolán, učíš, abys se povoláním stal?“ I když jsme tedy chybili ve volbě stavu, přece můžeme milosti Boží hojně obdržeti. Co jest tu třeba poznamenati? Tu máme ovšem nad lehkovážností svou, s kterou jsme si stav vyvolili, srdečně zaplakati, Boha za odpuštění a milost prositi a tak odpuštění i milosti dosíci. Ale jak zřídká tak se děje! Vezměte jen např. stav manželský! Jak mnohé svedou jen peníze a rozkoš a lehkomyšlnost a svévole a umíněnost v manželství, kteří přece, dle vůle Boží, nikdy se sejíti neměli? Ti nejsou povoláni, ale učiní se snad povolányi, nebo potácejí se z bludu do bludu, z hříchu do hříchu,

z nelásky do cizoložství, do nespokojenosti, svárů, rozvodů, znovuprovádání? A kam zřítí se jednou po všech těch poblouzeních a snad strhnou i dítky své sebou v záhubu? Tím ovšem ještě nemíním říci, že všichni, kdož právě povolání si zvolili, již proto do nebe přijdou. Neboť přemnozí zneužívají milosti stavu svého a ženou se do věčné záhuby. Ale chtěl jsem jen ukázat na souvislost mezi povoláním a věčností. Nyní ještě slovo k těm, kteří již stav si zvolili. Volili jste snad nešťastně? – Minuli jste se snad svým povoláním? – Kdo jste snad tak nešťastní, neste své neštěstí s duchem kajícím a litostivým a dojdete milosti a slitování a zachráníte duši svou. To hlavně chci dát na srdce těm, kteří zaslepeni vášní, oklamáni lichotkami a klamnými sliby a přísahami, v mladistvé lehkomyšlnosti vstoupili v nešťastné manželství. K tomuto neštěstí jste nebyli Bohem povoláni, vy sami jste se v ně uvrhli, snad i vzdor výstrahám svých rodičů, přátel a duchovních rádců. Nyní snášejte toto neštěstí s trpělivostí, s lítostí a s bolestí nad poblouzením mládí a prostě o milost a sílu s hůry, a spolu i o polehání nešťastného stavu svého.

Tak zachráníte alespoň duši svou a zůstanete uchráněni dalších poblouzení, byť onen neblahý váš stav nikdy zcela nepominul. A proč to pravím? Následkem nešťastné volby jest mnohem více nešťastných manželství než se obyčejně myslí; a proto chci ony nešťastné dle možnosti potěšiti – a mládež varovati. Mé další slovo platí oněm, kteří opravdu zvolili stav a povolání, jež Bůh jim určil. Byť jste byli také tak šťastní, proto nejste ještě v nebi, nýbrž teprv na vinici, abyste v boji proti pokušení a nebezpečím, která spásu hrozí, v svědomitěm plnění povinností svého stavu, snaželi břímě i horko dne a tak nebe si zasloužili. Abyste však v dobrém setrvali, modlete se denně za rozmnožení všech oněch milostí, které Bůh spojil se stavem vašim. Ale kdo posud povinnosti stavu i povolání svého těžce zanedbával a proti nim hřešil, tomu zní hlas Boží v hodinu jedenáctou a poslední: „Čiň pokání, buď horlivým v plnění povinností svého stavu a pak i tobě dám podíl v království nebeském.“ Tak, myslím, že řekl jsem všem, co každému dle jeho povolání a poměrů potřeba je k spásu. A kéž by též všichni, posílení milostí, slov mých následovali a důstojně ve svém povolání žili, by vedle slitování Božího brzy k zástupům vyvolených v nebi připočtení byli.

XI. ZPŮSOB VOLBY STAVU.

Stav a povolání jsou jen zvláštní úlohy, životní, jichž plněním máme Bohu sloužiti a tak duši svoji pro věčnost zachovati. Bůh jako Otec všeho pokolení lidského dává každému jeho úkol životní, a každý, kdo jest dobré vůle, a slyšeti a viděti chce, může jej poznati. – Neboť, i když tento úkol životní jest nám často po delší dobu tajemstvím, přece jest nám dáno toto tajemství říše Boží prohlédati a tak poznati své povolání. Odtud naskytá se otázka, co že máme při volbě stavu činiti, bychom právě své povolání poznali? Máme v svatém klidu duševním: 1. zkoumati sami sebe, 2. tázati se bohobojných rádců a 3. i Boha samého. Kdo tedy chce šťastně stav svůj zvoliti, má nejprve ptáti se sebe sama a to v svatém klidu duševním. V čem záleží tento klid duševní? Vizte, srdce naše má se podobati citlivé váze, jejíž jazyček, pokud žádné závaží na misku se neuloží, ni na tu, ni na onu stranu se nekloní, ale nepohnutě stojí. Co tím chci říci? Jsme jedině proto na světě, abychom Bohu sloužili a spasení byli; proto má duše naše býti nepředpojata k jednotlivým stavům, by pak zvolila onen, v němž můžeme své spásy nejjistěji dosáhnouti. Jako totiž jazyček váhy kloní se na tu stranu, kde závaží na misku bylo položeno, tak má i naše srdce kloniti se k onomu stavu, kde spočívá závaží pravých důvodů. To jest svatý klid duševní. Proto jakmile mládež při volbě stavu nemá více na zřeteli svůj věčný cíl, nýbrž hledí jen na peníze, čest a blahobyt, jakmile se jen ptá: kde a jak mohu rychle zbohatnouti? který stav slibuje mi přinésti největší cti, nabízi mi nejvíce požitků? kde a jak podaří se mi co nejrychleji ukojiti své vášně? – jakmile jinoch neb dívka se takto táže, pak ztratili potřebný klid duševní, a šťastná volba stavu jest jim zhola nemožná.

Proto, chcete-li šťastně voliti, má vám býti možno říci sobě upřímně, s klidem duševním: „Mluv, Pane, neboť slyší služebník Tvůj; Pane, co chceš, bych učinil? hled, jsem připraven. A zůstanu-li při tom chud či bohat, bude-li můj život namáhavý či pohodlný, můj stav vážený nebo opovrhovaný, budou-li radosti či strádání mým údělem – na tom všem mi nic nezáleží, jen zjev mi svoji vůli, bych ji vyplnil a nebe si zasloužil.“ To jest pravý klid srdce, a v této duševní náladě zkoušejte nejprve sami sebe. Neboť Bůh dal nám rozum, by jako světlo nám svítil na cestu života. Řekněte si pak upřímně: „Jsem takový a takový, jsem ta a ta: to jsou mé vlohy, mé náklonnosti; taková jest moje minulost, toto jest má hlavní vášeň, toto jest

mé největší nebezpečí!“ Pak se sebe těž: Jaký vliv má na mě svět? Mám-li jistou samostatnost? Jsem-li zvyklý říci vždy „ano“, nikoliv ale říci „ne“? Pak rozjímaj o stavu, do něhož vstoupiti chceš, o jeho nebezpečích, jeho povinnostech, jeho obtížích, srovnávej to vše se svými vlohami, se svými vášněmi, se svým dosavadním životem a musíš-li si říci: „Tato cesta do nebe jest pro mne příliš příkrá, trnitá, po ní nedostal bych se vpřed.“ – pak jistě není pro tebe a to tím méně, čím více se tvé vášni zamlouvá. Ale myslíš-li, že při svých vlohách, vědomostech a náklonnostech docílíš bys svého spasení v určitém povolání, nedůvěřuj si ještě, ale žádej o radu jiné. Tedy jiné o radu máme žádati. Ale zde je potřebí mnoho opatrnosti. Neboť jsou i nepovolání rádcové. K těm patří bezbožní lidé. Proto napomíná Duch svatý v knize Sirachově: (37. 12.) „S mužem bezbožným nerad’ se nikdy.“ Neboť to by bylo tak pošestlé, jako kdybys se chtěl raditi se ženou o její sokyni, s bázlivcem o válce. Leč nečítejte k těmto nepovoláním jedině lidi bezbožné, ale i všechny ony, kdož nemají tušení o důležitosti volby stavu. Neboť jest špatným rádcem, kdo nespojuje povolání vaše se spásou vaší duše. A proč? Ten, jsa naskrze pozemského smýšlení, nezná než pozemských výhod, jen dočasných ohledů; nezná než peníze a zase jen peníze, jen čest a zase jen čest, jen požitek a zase jen požitek. Dle jakých zhoubných zásad poradí tobě tito lidé? Dále nezáte se nikdy o radu těch, jimž volba vašeho stavu přináší dočasnou výhodu, nebo snad – škodu. Neboť jak často tací lidé mají na mysli jen svůj prospěch, ale nikoli tvé blaho? Tak, ku př. rodinné výhody a rozličné smlouvy hrají svoji úlohu při sňatcích způsobem v pravdě tragickým, tak zapomíná se na svědomí, na ctnost, na štěstí a na nebe, a to vše se obětuje, jen když peníze a jmění a čest a vážnost se zachovávají a rozmnoží.

Mezi nepovolané rádcy čítejte konečně i ty, kteří z neznalosti nebo z předsudku, nejsou sto o povolání správný soud si učiniti. Tak ku př. jinoch chce se státí knězem. Nezkušení lidé mu tak radí, poněvadž pak bude prý míti pohodlný život; lidé předpokládají mu to zrazují, poněvadž tento stav v očích světa je v opovržení. Koho z těchto dvou má se jinoch přidržeti? Žádného. Neboť oba radí mu dle zcela nepravých zásad. Ale koho máme se tedy přidržeti? Duch svatý odpovídá: „S mužem svatým ustavičný buď, kteréhožkoli poznáš, že zachovává bázeň Boží, jehož duše je podle duše tvé a kterých, kdybys poklesl ve tmě, polituje tebe.“ (Sirach. 37. 15-16.) To jest okolnost obzvláště důležitá. Proč? Tento bohobojný muž přihlíží

jedině k tvým vlohám, k tvým přednostem, k tvým ctnostem, ale také k tvým vášním, k tvým slabostem, k tvým hříchům, porovnává vše to s povinnostmi a nebezpečími povolání, jež si máš voliti, a vždy dle toho, jak bude se mu tvé věčné spasení zdáti zabezpečeno nebo ohroženo – poctivě rozhodne. Ale proč má tento muž bázeň Boží míti před očima? Vždyť jsou často velmi obtížné případy, kdy radou svojí, kterou dáme, znepřátelíme si mnohé lidi. Tak ku př. naskytují se rodiny, které naprosto žádají, by jich syn nebo jejich dcera vstoupili do jistého stavu, nebo aby vstoupili v manželství s určitou osobou – a přece by tento stav nebo toto manželství bylo jistou záhubou jich dětí. Koho máš se tedy tázati o radu? Mužů, kteří nedbají na pomluvu a soud, ba kteří se ani nelekají nepřátelství lidí, ale kteří se bojí jedině Boha a kteří jen o tvé časně i věčné blaho jsou starostlivi. A mezi těmito muži měl by tvůj zpovědník zaujímatí místo prvé. Po dlouhou dobu otevíráš mu své srdce a svěřil jsi se jeho vedení. Nemůže-li ti poraditi on, kdo má ti ještě raditi? Neboť Bůh ho povede, by on mohl také vésti tebe.

Ale právě zde zřime často zaslepenost mládeže. Neboť doposud naplňují se slova, která kdys pronesl Spasitel k národu židovskému: „Ztvrdlo srdce lidu tohoto a ušima těžce slyšeli a oči své zamhouřili, aby snad někdy očima neuzřeli a ušima neuslyšeli a srdcem nesrozuměli a neobrátili se. Vidouce, nevidí a slyšíce, neslyší ani rozumějí.“ (Mat. 13. 15, 13.) Jak máme tomu rozuměti? Mnozí vědí, že by zde či onde dostalo se jim jasných a určitých zpráv o jich volbě stavu, ale oni tam nejdou z bázně, že by jejich žádostem a vášním se nevyhovělo. Mnohým dostane se důkladného poučení při křesťanském cvičení, na kázání, ve zpovědnici, nebo na loži, jsou-li nemocni; ale přijde ďábel, přijde pokušení, rozbouří se vašeň, strhuje svůdce a na dobrou radu zapomenou a řiti se touto hříšnou, nešťastnou volbou stavu do věčné záhuby. Proto volám k vám ještě jednou napomínáním Ducha svatého: „S mužem svatým ustavičný buď, kteréhožkoli poznáš, že zachovává bázeň Boží.“

Pokud máte zbožné, křesťanské rodiče, jsou oni nejvíce přirozenějšími vašimi rádci. Neboť oni vás vychovali, oni mají povinnost bdíti, by vaše vychování bylo korunováno šťastnou volbou vašeho stavu. Ovšem mohou i rodiče z hrabivosti a lakotnosti, z touhy po slávě neb z náboženské lhovosti míti nejvyšší záhubný a hříšný vliv na volbu stavu svých dětí – a v tomto případě děti nesmějí jich nikterak poslechnout, byť pro okamžik mnoho

za to trpět měly – leč tyto případy jsou celkem přece jen velice řídké. Naproti tomu stává se však velmi často, že dcery i synové udržují hříšné poměry za zády svých rodičů a pak zaslepeni jsouce vášní, vzdor varování a výstrahám rodičů, vstoupí do stavu, k němuž nejsou povoláni, a tak místo požehnání, jež k čtvrtému přikázání je připojeno, provází je životem jen neštěstí. Kdo máš uši k slyšení, slyš! Ale jestli v důvěře radíte se s dobrými lidmi, posloucháte-li dobře miněných slov křesťanských rodičů, nezapomeňte, co Duch svatý praví dále: „A ve všech těch věcech pros Nejvyššího, aby řídil v pravdě cestu tvou.“ (Sir. 37. 19.) Taž se Boha o radu a On tě poučí. Když učedníci Pána Ježíše nerozuměli dobře podobenství, prosili Spasitele za vysvětlení a On ihned jim podobenství vyložil. Kdyby ostatní posluchači byli měli stejně dobrou vůli, byli by se též tázali a bylo by se jim též dostalo dalšího poučení. Ale poněvadž i s otevřenými očima vidět nechtěli, jen vlastní vinou nemohli rozumět tajemství království Božího. Tažte se i vy Hospodina na svůj stav a své povolání a On vás o nich poučí. Nikdo ovšem nesmí očekávat, že bude povolán zcela mimořádným způsobem, jako kupř. sv. apoštolé a jiní velcí světci: To jsou zázraky milosti Boží, na něž nikdo nemá nároků. – Za to však Bůh osvěcuje každého svou milostí, sesílá mu dobré rádce a řídí zevní okolnosti často tak, že téměř za ruku uvede člověka sv. anděl strážce v stav, ježž Bůh pro něho určil. Ale zde naskytuje se nyní otázka, co máme činit, by se nám dostalo tohoto vedení a řízení Božího. Čím čistší je okno, tím snadněji vniká paprsek sluneční do světnice; čím více však je zaprášeno, tím více byt je temnější. Duše jest jako sklo, jako zrcadlo, jimž proniká paprsek Boží milosti. Proto máte zvláště v době, kdy stav si volíte, duši svoji uchovati zcela čistou; a protože se doporučuje, ne-li všem, tož alespoň většině, rádná generální sv. zprout. Nebo, myslíš snad, křesťanská mládeži, že Bůh promluví k srdci hříchy poskvrněném? Všípte si tuto pravdu tím hlouběji do mysli své nyní, poněvadž volba stavu spadá obyčejně v onen čas, kdy vášně nejprudčeji se ozývají a otrásají mladým životem. A jestli v této době lidé tak mladí mají sotva ještě jen zbytek šatu nevinnosti a necítí-li nad tím lítosti, když dají se unášeti jen pýchou, hrabivostí a smyslností, když snad i ve víře jsou zvuklání, nedospějí-li tam, kam je vašeň strhuje a ne tam, kde Bůh si je míti přeje? Víím ovšem, že mnohému bylo by příjemnější, kdybych nepozdvihoval hlasu svého tak často a tak důtklivě proti jistým vášním a jistým hříchům. Ale jako sv. Jan Zlatoušlý činil, i já nemohu jednat jinak.

Neboť s ním věřím, že snad jen málokterý z těch všech, kteří tak četně na kázání přicházejí a pozorně je poslouchají, trpí těmito hříchy a vášněmi – nuž tito mají ozdravěti – aby však i zdraví zůstali zdravými v tomto nezdravém vzduchu světa, potřebují léku velkých pravd. Neboť jen tak zůstanou uchráněni před záhubou, a ne-li všichni, tož dojísta velký jich díl. Kdo tedy chce, by Bůh osvítil ho při volbě stavu, uchovejš srdce své od těžkého hříchu a poskvrnil-lis je, čiň upřímné pokání. Tato čistota srdce jest tím potřebnější, ježto musí předcházeti též šťastné volbě stavu vroucí a horlivá modlitba. Neboť jen modlitba spravedlivého proniká nebesa. Že ale v době volby stavu jest modlitba obzvláště potřebná, to potřebí též vysvětliti. Neboť s jedné strany jedná se o povolání, jež úzce souvisí s naším spásou, s druhé strany ale hledí svět, vášně a ďábel nás svést na nepravé cesty. Neboť doráží-li ďábel na nás vždy, tož jsou přece zvláštní chvíle života, kdy blíží se k člověku se vši lstí a zuiřivostí. Nejdříve mládí, kdy nastává zkouška, okamžik rozhodnutí, má-li nevinnost ozářiti námahu vychování, či má-li je zničiti nečistota. Pak dostaví se znovu s velkou mocí a lstí ku volbě stavu. Neboť podaří-li se jemu pomoci tvých vlastních vášní a svůdnicvím špatných lidí dostati tě do povolání, jež se ti nezamlouvá, myslí, že vyhrál již poslední zápas na loži smrtelném. Vstoupí-li však do stavu Bohem určeného pak obává se právem, že i onen poslední boj je pro něho ztracen. Proto modlete se, modlete se horlivě před volbou svého stavu. Modlete se za osvícení, by mlhy se rozptýlily a cesta životní jasně se vám zjevila, modlete se za sílu, abyste dovedli vzdorovati vášním, následovali Boha a jemu se obětovali. Modlete se, neboť Bůh neodpírá dobrého ducha svého těm, kteří zaň prosí.

Abyste však tato modlitba byla účinnější, spojte s ní časté přijímání sv. svátosti a po každém sv. přijímání proste božského Spasitele, by zjevil vám úmysly srdce svého, by silil vás ve všech obětech, jež Bohu přinášíte. Tak mají jednati hlavně oni mladí lidé, kteří následkem hříšné známosti jsou ve velkém nebezpečí, uzavřiti nešťastné nebo i dokonce zapovězené manželství. I tehda bude jich boj ještě dosti těžký. Abyste však všechno to mohli činiti, někdy o tom vážně rozjímejte. Představte si, že ležíte na smrtelném loži a že v několika okamžicích budete státi před soudnou stolicí Boží, a pak se sebe tažte: Jak budu souditi v onom okamžiku? Který stav bych si nyní chtěl vyvoliti? Bude mne těšiti, že jsem jednal po své hlavě, že dával jsem jízlivé, posměšné a hrubé odpovědi svým rodičům a správcům duchovním?

Jak budu potom smýšletí o této vášni, která jediná mě do mého stavu vedla? Jak budu stát před Bohem? Před Bohem, jehož hlasu jsem nedbal, chtěje hovět svým choutkám? – Tak přemítejte a uvažujte sami u sebe, a bude vám dáno, abyste tajemství svého povolání porozuměli. Ale, myslí snad mnohý, to jsou myšlenky pro lidi, kteří pomýšlejí na klášter; ne však pro jinochy, kteří venku ve světě z života se těší, ne pro dívky, které celé noci prozpívají a protančí, na milkování a svatbu myslí. Tak! Víte, kdo má tak jednat? Všichni, kteří vážně pomýšlejí přijíti do nebe. – Ale dle těchto zásad vstoupíme všichni do kláštera! Nikoli, nebojte se toho! Vždyť Bůh sám ustanovil pro blaho lidské společnosti rozličné stavy a proto také On se postará, by všechny byly zde na zemi řádně zastoupeny – a není-li tomu tak, není to vinou Boží, ale vinou nás lidí. Nebojte se toho! Neboť já nemám dokonce pověst nějakého nadháněče ženských klášterů – to přenechávám Pánu Bohu – a přece hlásám tyto zásady a jsem-li o radu tázán, jednám dle nich, a je mi zcela lhostejno, zda pak někdo zůstane ve světě, nebo vstoupí do kláštera, zda věnuje se tomu neb onomu povolání, zda zůstane svobodným nebo vstoupí v stav manželský, zda si vezme tu neb jinou osobu – jen když stane se vůle Boží a každý vůli jeho zvolil. „Ale taková volba stavu požadovala by třeba na mně velkých obětí.“ Nechtě; ale Bůh ti je blížek se svou milostí. Vždyť „království Boží násilí trpí;“ a necheš-li užití násilí, pak zajisté i naděje na dědictví království nebeského jest ti lhostejná. „Ale má svoboda! Jsem pak příliš vázán; nesmím více voliti dle touhy svého srdce – ale musím se podrobiti vůli Boží.“ To je prastará pravda a zůstane jí tak dlouho, pokud jsme my tvory a Bůh náš Tvůrce a Pán. Či dovedete lépe užití své svobody, než když se ve všem podrobíte vůli Boží a tak věčně budete spaseni? Nebo můžeme své svobody zhoubněji užívatí, než když, nedbajíce vůle Boží, potácíme se širokou cestou záhuby dle svých vášní a dle vlastní vůle? Sudťe sami a pak číňte, co se vám zdá rozumným. Kéž by slova tato padla všude na půdu dobrou! A pak ti, kteří teprve mají voliti, zvolí dle vůle Boží, ti, kteří jim v tom mají raditi, dají jim radu dobrou, dle pravých zásad, a všichni přinesou ve svém stavu ovoce stonásobné pro život věčný.

XII. VOLBA STAVU A MANŽELSTVÍ.

Ve dvou předeslých přednáškách ukázal jsem tedy, že stav a povolání

nejsou vlastně nic jiného, než zvláštní úloha životní, kterou Bůh každému člověku určil, a kterak tudíž na správném poznání a volbě povolání také naše časné i věčné blaho závisí. Bychom šťastně zvolili, máme se sami sebe tázati – t. j. přihlížeti, jaké máme nadání, schopnosti, náklonnosti, pak máme žádati o radu rodiče, duchovní správce, lidi zkušené, zbožné a zcela nezištné, konečně máme se tázati též Boha pokornou a vytrvalou modlitbou. Tak máme jednatí při volbě každého stavu, chceme-li voliti správně a šťastně.

Tedy také při volbě stavu manželského. Poněvadž však právě tu působí též nejprudší vášně, kalící rozum a matoucí nejjasnější pojmy, chci ještě všeobecné zásady ony v tomto zvláštním případě zvláště rozvinout a o nich pojednatí. Tak bude vám vše jasno a můžete i jiným dobře poraditi. A proto kdo máš uši k slyšení, slyš! (Luk. 8.) Mnohý si ovšem myslí, že bych o tomto předmětu neměl vůbec mluvit. Neboť d'ábel a vášně učiní toto símě neplodným a mimo to praví přísloví: „Co k sobě patří, sejde se přece.“ Prvého u přemnohých se také obávám, a proto volám se Špasitelem: „Kdo máš uši k slyšení, slyš!“ Co pak se týče přísloví, této filosofie zaslepené mládeže o manželství, musím přece učiniti několik poznámek. Můžete k sobě patřiti dvojím způsobem, buď ku štěstí anebo k trestu. Buď tě Bůh pro manželství vůbec neurčil, anebo žádá, bys vešel v manželství s tou neb onou osobou. Rodiče, přátelé, duchovní rádcí, tvé svědomí, Bůh sám varuje tě před tímto zamýšleným manželstvím: ty však přes to udržuješ známost tu, vstoupíš v manželství – jsi nešťasten. Neboť vy jste se sešli, ne, že byste k sobě patřili dle vůle Boží, ale že pro vaši zlobu za trest k sobě náležíte. A kolik tisíc podobných manželství je – bohužel – všude! Co však dle usouzení Božihó patří k sobě k požehnání a k spáse, to sejde se přece, i když krátkozrací lidé, někdy v dobrém úmyslu obtiže dělají. „Kdo máš uši k slyšení, slyš!“

Nuž, co mám ale činiti, bych šťastně volil? Nejprv ptej se sama sebe: Jsem vůbec povolán k stavu manželskému? Či rozumíš se to samo sebou? Daleko ne! Neboť Bůh chce na světě stav kněžský a řeholní v kláštorech nejen zachovati, ale i zřítí rozmnožený a to především v čase nejlíže přístím, neboť, když zesvětštění školy, manželství, společnosti, když nadvláda kapitálu a strojů, když násilí a vzájemná nenávisť národů lijí proudy krve a slz do sutin lidského štěstí „sestoupí konečně nový pořádek s výše“ trůnu Božihó slitování a pak bude zapotřebí ve všech poměrech

veřejného i soukromého života miliony a miliony panenských, Bohu zasvěcených rukou. Ačkoli bych rád rozvinul velikou tuto myšlenku také vzhledem na šíření víry (misie) mezi pohany, jsem přece nucen přestat na tomto nastínění. A i když nepřihlížíme k Božím záměrům světovým, k jejich provedení panických rukou je třeba i pak ještě jest mnoho těch, kteří k manželství povolání nejsou.

K nim náležejí všichni ti, kteří jsou tělesně tak slabí, že by manželství bylo jich brzkou smrtí. Ti mají se poradit se svědomitým lékařem. A dále každý, kdo je tak nevědomý, tak zkažený, tak lhotejný, že je k výchově dětí nezpůsobilý, je rovněž k manželství nepovolán jako slepec za vůdce. Jako však slepec, když byl šťastně operován na zákal, vůdcem státi se může, tak i oni lidé mohou, když se důkladně obrátí, k manželství býti povoláni. Je-li ale tělo zdrávo a duše potřebnými vědomostmi a ctnostmi vyzbrojena, kdo je pak, všeobecně vzato, k manželství povolán? Chci se tu přidržeti výroky Ducha sv. v knihách Starého a Nového zákona. Tak píše sv. apoštol Pavel (I. Kor. 7. 8-9): „Pravím pak neženatým a vdovám: Dobře jest jim, zůstanou-li tak, jako i já. Paklit' se nemohou zdržeti, ať vstoupí v stav manželský; nebo lépe jest v stav manželský vstoupiti nežli se páliť!“

Komu platí tato slova? Neženatým a vdovám, ne ale rozvedeným. Ne rozvedeným. Neboť dle téhož učitele národů není v tomto případě za života obou manželů nové manželství možné, nýbrž jen cizoložství. Neboť kdo je rozveden, zůstává přece dle zákona Božeho v manželství až do smrti druhého z manželů. Co praví tedy sv. Pavel neženatým a vdovám, nikoli ale rozvedeným? Když svobodní a vdovy nemohou udržeti se v čistotě a zdržlivosti mimo manželství, mají v manželství vstoupiti. Ale nehledě k obtížím, jež přemáhání smyslnosti působí, vyplývá povolání k manželství ještě ze zcela jiných důvodů. „Není dobře člověku býti samotnému. Učínme mu pomocníci, podobnou jemu.“ (Gen. 2. 18.) Tak pravil Bůh; stvořil Evu, dal jí Adamovi za manželku jako pomocnici podobnou jemu. A komu jest této pomocnice třeba? Z pravidla všem, kdož se venku ve světě rozličným způsobem povolání věnují. Není možno zůstat na vždy u rodičů, sourozenci se odlučují, každý započne vlastní práci. A tu ozve se potřeba a touha po pomocnici, s níž stává se člověk-muž jednou duševní bytostí, mravní osobou, aby našel ono štěstí o němž Duch sv. mluví: (Sir. 37.): „Kdo má ženu dobrou, má statek, jehož cena vyrovná se pokladům, jež z nejzazších hranic země se přivážejí. Ten klade

základ k svému blahobytu; bude radost míti od Pána a léta života svého stráví v pokoji.“ Chcete-li však naléztí v manželství tento statek, tento blahobyť, tuto radost od Boha, tento pokoj života, nedostačuje vám pouze věděti, že vůbec k manželství povolání jste, ale vy též musíte naléztí pravou, Bohem vám určenou bytost. A co k tomuto cíli jinoch a dívka činiti mají, na to chci nejprve poukázati. „Dívka jedna lepší jest než druhá.“ (Sir. 36.) A tak i jinoch lepší jest jeden než druhý. Abyste ale naleztí nejlepšího, volte dle těchto pravidel: Předně buďte volba naše nenucenou, svobodnou. Nenechte si vmluviti žádnou nevěstu, žádného snoubence. Proto strážte se lidí, kteří myslí, že musí nevěstu vyhledati každému jinochu, lidí, kteří se vplíží do bohatších rodin, by poradili této slečně onoho pána, a onomu pánu tuto slečnu. Když však rodiče nebo bohobojní a nezištní rádcí od nějaké osoby vás zrazují, je pravděli jich uposlechněte.

Abyste až k oltáří zůstali volnými, jděte vždy ve dnech mládí a své známosti cestou nevinnosti. Neboť pak můžete i u oltáře říci „ne“ a ukázati se světu i Bohu v krásném panictví a čistotě. Jestli však nešťastná nevěsta naléhá, když ženich připomíná si svůj slib, když rodiče a rodina činí nátlak, když snad zatím hnus a ošklivost vstoupili na místo lásky, a přece jen sňatek může jakž takž zachrániti čest před světem – jest pak, konec konců, vaše volba ještě svobodnou? Abyste se tohoto neštěstí uchránili, hleďte vždy dříve, než s někým známost začnete, na osvědčené jeho ctnosti a zbožnost. V tomto ohledu skýtá nám patriarcha Abraham krásný příklad. Bydlil v zemi Kananejských, kteří byli špatní a zkažení. Proto aby synu svému Isákovi opatřil bohobojnou manželku, poslal svého sluhu Eliezera daleko do Mezopotámie. Zvláštním řízením Božím setkal se tam Eliezer s Rebekou, která půvabem tělesným jako nevinností své duše stejně krásná byla, a ta stala se manželkou Isákovou. Proč jednal takto Abraham? Věděť z dávného podání, že kdysi zbožní synové Sethovy vstoupovali v manželství s krásnými, ale zkaženými dcerami „synů světa“ a pak tím veškeru lidské pokolení tak se pokazilo, že Bůh je zahubil potopou. Kdo má uši k slyšení slyš! Jak mnoho je rodičů, kteří se pamálo starají, s kým jich synové a dcery známost začínají, ačkoli Duch sv. napomíná: „Máš-li dceru vdej ji a člověku rozumnému (t. j. bohobojnému) ji dej.“ (Sir. 7. 26-27.) Jak mnoho je marnivých, záletných, smyslných, vdavek chtivých dívek, které začínají známost, aniž by se jen tázaly, je-li ten či onen katolíkem či protestantem, nebo snad ani tím, ani oním, zda svobodný či rozvedený,

či není-li ani rozvedený? Nechci též nikterak podezřívati zbožnost dívek, ale z pravidla jest dobře, nedůvěřovati žádné, pokud neobstála v jistých pokoušeních, a pak ani tehdy není opatrnost na zbytek. Kdo má uši k slyšení, ten mi porozuměl – nesmím a nechci o tom více říci.

Ale, bohužel, jsou též jinoši a muži, kteří oněm dívkám jsou zcela podobní – odtud tolik neštěstí, hříchu a hanby. Odtud tolik dětí, jichž otec není zapsán v křestní knize, odtud tolik vynucených manželství, v nichž láska dávno pohasla – odtud tolik domů plných nářků a vzdechů. Kdo má uši k slyšení, slyš! Tyto dané rady a pokyny týkají se toho, co mají oba činiti, aby šťastně volili. Nyní ještě několik pokynů, na které jinoch a dívka zvláště mají býti pozorni. Co však tu dím nejprve dívkám, mají si i jinoši dobře do srdce vštípití a naopak. To mají však i rodiče v srdci si uchovati a v příhodný čas dle toho jednati. Nuž, křesťanské dívky, nevházejte nikdy v známost s povalovači po hospodách, s pijany, s dělníky, kteří v pondělí ještě nejsou řádně při smyslech. S takovými napomíná sv. Pavel, nemáte míti žádných spolků, ba ani jísti s nimi nemáte. A vy chcete po léta s takovými pěstovati známost – a jakou známost! A pak se chcete vzítí? Kdo nemá uši k slyšení, ten má aspoň oči k vidění, jak se vede ženě po boku opilce. Rovněž chraňte se zahalečů, neboť líné ruce předou bídu; chraňte se svárlivců, neboť mnohý jazyk statečné ženy oloupil o to, co byly vydělaly. (Přísl. 26., Sir. 20.)

Prchejte přede všemi, kteří si neváží nejkrásnější ctnosti vašeho pohlaví. Ale chcete-li takto jednati, žijte především samy ve vši mravnosti a nesmíte nikdy jako světačky mysliti, že musíte v manželství vstoupiti za každou cenu – chcete-li šťastně přestáti nejnebezpečnější, rozhodnou chvíli svého života, musíte všechny míti něco ze svatě Háty, jejíž svátek dnes slavíme. Vynikajíc svým vysokým rodem, kouzlem své krásy, půvabem svých mravů, považovala lásku ke Kristu a službu jemu věnovanou za nejvyšší šlechtictví. A hrda jsouc na toto šlechtictví nevěsty Kristovy, odmítla ruku pretora, zvitězila nad všemi útoky špatné ženštiny, dala tělo své všem mukám – nechala hynouti své krásě na skřipci, pod pochoďněmi, pod noži, jež se zarylo do jejich rekových prsou – na střepinách a žhavém uhlí, až konečně z vězení kam byla polomrtva uvězena, brala se k vyšším nebeským s dvojí palmou mučednice a nevinosti, a v nebeské oslavě následuje Beránka, kamkoli kráčí. Tak buď služba Kristova tvým šlechtictvím, křesťanská panno – tvým jediným šlechtictvím, a toto šlechtictví jedinou tvojí pýchou.

A v této pýše odmítej s pohrdáním všechny ty, kteří s jedovatým dechem, s poskvrněnými rukama chtějí se přiblížiti k nebeské krásě nedotknuté nevinosti. Kde toto šlechtictví ozařuje duši a srdce povznáší k nebesům, tam přinese toto sítě božského slova ovoce tisícronásobné a ochrání tě, jsi-li k manželství povolána, před nešťastnou volbou. Ale křesťanští jinoši, myslíte si snad – proč mluvíš dnes tak dlouho k dívkám? Ježto obraz svatě Háty tane mi na mysli – mohu tak činiti poněkud déle – jen když tím bude půda srdce vašeho hluboko zorána a padne-li sítě u mnohých v půdu dobrou. Než proto přeče, draží jinoši, na vás jsem nezapomněl, a chci vám nyní krátce dáti nejpotřebnější pokyny.

Především chraňte se smělých a drzých dívek, které jsou pohotové s každým chochem dáti přednost hostinci, tanci a zábavě před tímým domem otcovským nebo kostelem. Neboť drzá žena plodí muži hanbu. Strážte se pyšných, marnivých v oděvu, které každou módu s sebou prodělávají. Neboť nehledě ani k tomu, co taková žena muže stojí, nemají obvyčejně také osoby nadbytek rozumu. Konečně chraňte se hněvivé, svárlivé, panovačné a svéhlavé ženy. Neboť Duch sv. praví (Přísl. 31.): „Lépe jest v zemi pusté se lvy a draky bydleti, nežli žiti s ženou hněvivou, zlomyslnou a svárlivou. Jest jako střecha stále otevřena za dne mrazivého.“ Proto hleďte jen mezi takovými, které jsou stejné víry s vámi a k tomu v prostotě a v pracovitosti bohobojně žijí, dívkou, která pro svoji skromnost a pokoru, pro své zkušenosti a znalost domácích prací do spořádaného a krásného života rodinného se hodí. Ovšem taková volba jest den ode dne vždy obtížnější, a to následkem života ve školách, v ústavech, v továrnách, v obchodech a spolcích. Ale přesto i dnes ještě platí slovo Ducha sv.: „Moudrá žena staví svůj dům, nemoudrá i vystavený rukama svýma zboží. Libeznost ženy pracovitě činí radost muži jejimu a dává sílu jeho kostem.“ Dříve neznały matky tolik věcí jako dnes, ale byly chytřejší, byly zdravější na těle i na duši, ačkoli nepěstovaly tělocviku a své dcerušky by jistě nebyly k tomu propůjčily.

A my dospěli jsme již tak daleko, že nejen nerozeznáváme již neduhů a rakovin na těle společnosti lidské, ale že pohlížime na ně dokonce již jako na známky zdravého života. Nemohu se spustiti hlouběji, ale pravím pouze: „Kdo máš uši k slyšení, slyš.“ – „Ale,“ myslíte si snad, „máme-li při volbě své manželské družky hleděti na tolik věcí, pak je vstoupení v manželství skoro nemožné.“ – To z toho nenásleduje; nýbrž pouze je vidno,

s jakou neuvěřitelnou lehkomyšlností si většina počíná v této veledůležitě záležitosti svého života. A právě proto chci upozorniti obě pohlaví ještě na jiné okolnosti. Zevnější poměry životní obou budetez přibližně stejny. Sem náleží především jmění. Je-li jeden z nich bohatší a druhý z nich chudší, dobře jest tak – ale přílišný nepoměr je nebezpečný. Rovněž tak velký rozdíl v stáří působí pravidelně neblaze.

V obojím tomto směru dává nám sv. Jeroným za příklad mladou vdovu Marcellu. Bohatý vznešený a starý Cerealis chtěl si ji vzíti za manželku a hodlal ji učiniti dědičkou všech svých statků. Ale ona své pošetilé matce, která chtěla ji k manželství tomu přiměti, odpověděla jako se na křesťanku sluší: „Kdybych nebyla se rozhodla svůj život prožiti neprovdána v panenství, hledala bych si muže a ne dědictví.“ – Nalézá tato světice dnes mnoho následovnic – či i za našich dní, jako za časů sv. Jeronýma, pohlíží se často na manželství jako na prostý obchod? Proto mají býti, opatrní ti, kteří jsou zámožní, ať jsou ještě mladí či již staří. Neboť za nynějších názorů nalézájí peníze vždy hojnost ohnivějších nápadníků.

Ale nemá bohatství, a nač bych byl? skorem zapomněl, kráska zcela žádný význam? Nebeť si nikdy nikoho pouze pro jmění, pouze pro krásu. Je-li jich více stejně hodných a bohabojných, rozhodne se třeba pro tu, která je bohatší a krásnější, jako Jakub dal přednost spanilé Racheli před Leou krvavých (slzických) očí. Ale poslouchajte též hlasu Ducha sv.: „Neohléděj se na krásu ženskou a nežádej manželky pouze pro její slícnost.“ (Sir. 25. 28.) Proč? Ačkoli způsob vyjádření se nehodí k dnešní často nejasné, sentimentální, bezvýrazné řeči přítomnosti, přece jen mluví to Duch Boží, když praví v knize Přísloví: „Krásná, ale bláznivá žena jest jako svině se zlatým kruhem v nose. Klamná jest krása a marná je spanilost; žena, která se bojí Pána, bude pochválena.“ Jak mnoho těch, kteří často vystrahy nedbají a říti se v manželské neštěstí? Kdo máš uši k slyšení, slyš!

Ale hodlám již skončiti, neboť mluvil jsem snad již příliš dlouho o věci, v níž jen málokterí ve dnech vášně jsou ochotni uposlechnouti a raději chtějí býti nešťastní. A jest-li snad mě slyšeli manželé nešťastní, toz neste kříž svůj s duchem kajícím a pečujete aspoň, aby vaše děti nebyly také nešťastny. Otcové a matky a představení – v tomto ohledu berte na se těžkou zodpovědnost nevěčnou. Ty však, milá mládeži, která dnes ráda jsi vyslechla tato slova, neodpadni a nezapomeň na ně v době pokušení. Nedej, aby símě božského slova v rozkoších života se udusilo, nýbrž zachovej je

v dobrém srdci svém pro sebe i pro jiné. Pak zvolíte si jednou šťastně svůj stav, dojdete zde štěstí, jak je to v tomto slzavém údolí jen možno – a pak po tomto vyhnanství ukáže vám podivuhodná Matka, milostivá, přívětivá a přesladká Panna Maria požehnaný plod života svého – Ježíše.

XIII. UCHÁZENÍ SE O MANŽELKU V PRADÁVNÝCH ČASECH:

I. ABRAHAM POSÍLÁ SLUŽEBNÍKA SVÉHO ELIEZERA HLEDATI MANŽELKU ISÁKOVI.

Kdyby snoubenci, o nichž dnešní sv. evangelium vypráví, nebyli při uzavírání manželství svědomitě dbali všech předpisů sv. náboženství, nebyl by se Kristus Pán jejich hostiny svatební zúčastnil a nebyl by ku všeobecné radosti vodu proměnil ve víno. Tato hlavní okolnost při uzavírání sňatku stala se dnes u mnohých již bezvýznamnou. Jak již sv. Jan Zlatoústý poznamenal, při vstupování v manželství má se dbáti nejen zákonů občanských, ale především zákonů Božích. Kdo ony přestoupí, může býti trestán pokutou na penězích, kdo však těchto neplní, musí se jednou zodpovídati před soudnou stolicí Boha spravedlivého. Abych tedy zase jednou poučil a varoval, posílá a zapřisahal, chci rozvinouti před vámi se sv. Janem Zlatoústým (III. díl, Maurinské vydání, p. 21 I. Quales ducendae uxores) poněkud prastarý příběh o sňatku, vyprávějíci nám o dojemné péči patriarchy Abrahama, aby synu svému jedinému, Isákovi opatřil řádnou manželku. Ale proč volím právě Abrahama? Důvody budou vám jasny, jakmile celý příběh jen rozvinu. Zatím jen jedno. Tohoto velkého patriarchy oslavuje sv. Pavel jako zářící příklad víry pro všechny časy. Ač byl ještě bezdětek, když mu bylo již sto let a manželce jeho Sáře devadesát, přece věřil v zaslíbení Boží, že stane se praotcem velikého národa a budoucího Vykupitele. O tom není žádné pochybnosti. Neboť Kristus Pán pravil fariseům: „Abraham, otec váš, radoval se, aby viděl den můj; i viděl a radoval se.“ (Jan 8. 56.). Jak to bylo možno? Nežel jej očima tělesnými, ale očima víry.

Když mu pak Sára porodila Isáka, a on měl tohoto jediného potomka obětovati dle rozkazu Božského, i k tomu byl ve své víře ochoten. „Bůh všemohoucí může vzkřísiti i mrtvého.“ Tak víra jeho nebyla mrtvá, ale

živá, činná v klanění se Bohu a v osvědčování hrdinských ctností. Co tedy věřil Abraham? Isák náleží k rodokmenu, z něhož v plnosti času vyjde Vykupitel světa. Co jest tedy mojí starostí a povinností? Abych vyhledal synu svému manželku, která byla by s ním stejně, pravé víry a stejné bohabojnosti. Neboť jedině tak může být v mém pokolení neporušeně zachována a udržována víra v pravého Boha a v budoucího Vykupitele. Když se Abraham touto myšlenkou zabýval, bylo mu 140 let a Isákoví 40. Tak dlouho tedy nepomýšlel Isák na manželství, nehledal žádné nevěsty, nezačal žádné známosti: bylo mu blaze u otce a matky. Když pak tato u věku 127 let zemřela, přenechal starost o svůj sňatek zbožnému a velmi zkušnému otci.

Kdyby dnes synové a dcery byli tak ušlechtilého smýšlení, kdyby nezačínali známosti, neudržovali poměry, neženili se bez vědomí a vůle, nebo dokonce proti rozumné vůli svých rodičů, ale kdyby také všichni otcové byli muži takové víry a skutků jako byl Abraham, o kolik méně měli bychom plakati nad hanbou, zoufalstvím, nešťastnými manželstvími, rozvody a opětnými sňatky? A když pak kněz pozdvihuje výstražně hlasu svého buď na kazatelně či jinde, zaslepení jej neslyší, ba oni se mu vysmívají, tupí a zlehčují, ba činí to i tací, kteří dlouho dovedli si snad hráti na svatoušky, ale kteří nikdy žádnou svou vášeň a choutku nepotlačili. Nuž, co činil Abraham, když myslil, že by bylo na čase synu opatřit manželku? Zavolá svého nejstaršího služebníka Eliezera. Tento pocházel z Damašku, byl od Abrahama jako mladík za otroka koupen, ale Abraham s ním nikdy nejednal jako s otrokem, nýbrž jako se synem. Proto též Eliezer lpěl na pánu svém s dětinnou láskou a s neochvějnou věrností. Pokud Abraham neměl dítě, byl považován za dědice jeho jmění, na což také Abraham Hospodinu si naříkal: „Sluha můj Eliezer zdědí jmění mé.“ Tohoto sluhu tedy zavola. Pozorujme nejprve nařízení které mu dává. Nalezne v něm mnoho látky k rozjímání, snad více, než mnohému bude milo. Co praví tedy Abraham služebníkově? (I. Moj. 24. 3.): „Zapřisáhám tě skrze Hospodina, Boha nebe i zem.“ K čemu toto zapřisáhání? K čemu toto slavnostně se dovolávání Boha, Pána nebe i země? Co zaměštrává mysl pravouce Kristova? Vezměte si to dobře k srdci, abyste nebyli nakaženi panující lehkomyslností a zaslepení vášní. „Zapřisáhám tě skrze Hospodina, Boha nebe i země, abys nebral manželky synu mému z dcer kananejských, mezi nimiž bydlím; ale abys do země a příbuzenství mého šel a odtud

vzal manželku synu mému Isákově.“ (I. Moj. 24. 3-4.) Abraham totiž opustil k rozkazu Božím uvození vlastní, Ur v Chaldejsku, odešel do země Kanaan, kterou Bůh jemu i jeho potomkům byl slíbil za vlastnictví. Ale tito obyvatelé Kanaan neznali pravého Boha. Proto dovolává se slavnostně Boha: „Zapřisáhám tě skrze Hospodina, Boha nebe i země, abys nebral manželky synu mému z dcer kananejských, mezi nimiž bydlím.“ Ale což tam nebylo žádné dcery vynikající krásou, bohatstvím, způsobností, vzděláním? O to vše se Abraham prozatím nestaral. Manželka syna jeho musí s ním být ve víře a v klanění se Bohu jedno srdce a jedna duše, jinak není možno mluvit o požehnaném manželství. Co proto činí? Zapřisáhá služebníka, by šel do jeho vlasti a vybral z příbuzenstva Isákoví manželku. Ale není cesta do Mesopotamie nadmíru dlouhá, obtížná, nebezpečná, nákladná? Ovšem že, ale veliký patriarcha neleká se žádné oběti, aby nalezl pro Isáka manželku, která by ve věcech náboženských s ním byla téhož smýšlení. Odkud tato úzkostlivá opatrnost? Se sv. Otcí odpovídá velký biskup sv. Ambrož: „Půvaby ženy svedly i muže nejstatečnější, že stali se odpadlíky od svého náboženství. Proto na náboženství při uzavírání sňatku sluší bráti zřetel nejprve.“

Tak jednal Abraham u víře v příštího Vykupitele – tak smýšlela od vždycky až podnes církev katolická, chovajíc poklad všech pravd a prostředků milosti Ježíše Krista. Neboť vždycky varovala vážně a slavnostně své dítky před uzavíráním manželství s těmi, kteří odpadli od jednoty katolické. Koncil Elvirský (340) ustanovil: „Bludařům katolické panny nebudtež v manželství dávány.“ A kdybych měl od oné doby uvést všechna rozhodnutí sněmů, naplnil bych jimi celé knihy. Jak rozhodl sněm, tak mluvili i papežové. Již Lev I. (440) varoval muže: „Chraňte se známosti s Manichejským.“ A tak století co století radí se zákaz k zákazu. Neboť církev katolická, tato neposkvrněná choť Kristova, nemůže se nikdy dáti zachytiti v osidlo ducha času a dáti se vláčet sem či tam, jak toho požaduje smyslnost a vášeň lidí. Jest-li však mimo církev jinak se záležitosti utváří, nesmí nám to být nápadno. Proč pak? V prvních dobách po reformaci horlili evangeličtí kazatelé proti smíšeným manželstvím mnohem usilovněji než katolíci; ano, v mnohých případech prohlašovali manželství mezi katolíky a protestanty nejen za nedovolené, ale dokonce i za neplatné. (Vosen: Katolicismus, str. 317) – Tak daleko církev katolická nešla. Když pak později svobodomyšlnost spojená s volným bádáním u věcech víry, byla smetla

a odstranila skorem vše, co zbývalo jí z dědictví církve katolické, rozšířila se na četných místech, ne-li všude, úplná lhovost a nevěřivost. A jest to smutná skutečnost, že následkem tohoto proudu časového mnozí katolíci u víře se zviklali a ve věcech sňatků stali se zcela lhovými. Ale právě proto církev ve vsí lže, ale i z celou vážností tím mocněji pozdvihuje vždy svého hlasu proti spojení, kterým ortel zavržení již na čelo jest napsaný. Jest totiž tolik a tak závažných důvodů proti takým manželstvím, že každý rozumný člověk, který klidně, bez náruživosti dovede uvážit tento zjev, musí doznati: Katolická církev zakazující smíšená manželství, prokazuje nejen svým dětem, ale i jinověrcům velikou službu lásky. Neboť pozorujte jen v hlavních rysech nebezpečí takých manželství, a to především nebezpečí, jež hrozí víře.

Katolická víra jest nejvyšší, nejdrahocennější statek křesťana, pravidlo jeho života, základ jeho naděje, pramen vsí útěchy, nutná podmínka jeho spásy. Proto varuje církev, před každým nebezpečím, jež ohrožuje víru a takovým jest také smíšené manželství. Toho byl si vědom již patriarcha Abraham a proto zapřísahal služebníka svého Eliezera, aby žádnou z dcer Kananejských nevyvolil Isákovi za manželku. A když vedle slov sv. Ambrože půvaby ženy svádějí k odpadlictví i muže nejsilnější, jakým nebezpečím teprv je vydána žena katolická po boku muže nekatolíka? Jsou ovšem případy, kde nekatolická strana vrátí se k opuštěné matce – církvi; ale mnohem častěji se stává, že obzvláště katolická žena zcela odpadne a k nějaké sektě se připojí. Ale církev nesmí spásu svých dětí nikdy vydávati v nebezpečí pro pochybnou a třeba snad i jistou vyhlídku, že nekatolický z manželů se obrátí. Ale dejme tomu že odpadlíkem katolický z manželů se nestane, není pak již žádného nebezpečí pro víru? Ba jest dojista a to velké nebezpečí, čím menším se nám zdá býti. A to jest? Náboženská lhovost. Počne totiž tím, že všechna náboženství se považují za stejné pravá a dobrá, ač přece jest jen jediná pravda, jako jest jen jeden Bůh a jeden Vykupitel. Tak zanedbávají se náboženská cvičení, domácí modlitby, přijímání sv. svátostí a návštěva kostela, někdy snad k vůli změně – poslechnete se nějaké nekatolické kázání, až dojde k vyznání všesvětového náboženství: „Všichni věříme v jednoho Boha.“ Netvrdím sice, že by tomu tak bylo v každém smíšeném manželství, ale toto nebezpečí jest vždy na snadě a tomuto nebezpečí nesmí se nikdo vydávati a před tímto nebezpečím musí církev jako milující matka, dítě své varovati a to tím

důrazněji, že se často podobným manželstvím napomáhá a přeje jen na úkor katolické církve. S tímto prvním nebezpečím souvisí úzce ohrožení katolické výchovy dětí. Mluvím tuto jedině o oněch manželstvích, v nichž jest katolická výchova veškerých dětí vymíněna, smluvena. Ale je možno jinou výchovu si mysliti? Či nejsou katolické dcery, které zaslepeny vášní, pranic nedbají zákonů církevních a zaprodávají za sňatek víru svých dětí? Blaze jim, počne-li se v nich dříve či později mocně ozývati svědomí a nedá se umlčeti, dokud nečiní pravé a upřímné pokání! Neboť i na tyto, kteří víru svou tak zapírají, přijde smrt a často dříve, než si myslí, a po smrti přijde soud a co následuje po soudu?

Nemluvím tedy o těchto pro čas i pro věčnost nejosudnějších manželstvích, ale jen o těch, kde katolická výchova všech dětí je ujednána. Tato výchova jest ohrožena. Jak to? Příklad rodičů má veledůležitý význam ve výchově dětí. Co však vidí děti ve smíšeném manželství? Jinak modlí se otec, jinak matka; nemohou se modliti pospolu. Otec chodí tam do kostela, matka onam; otec nebo matka mlčí o věcech, které jsou dětem nejsvětější, neradují se v den jejich prvního sv. přijímání. Mohou tyto a jiné podobné zjevy míti příznivý vliv na výchovu dětí? Jsou ovšem vzácné případy, kdy se stává, že žena, nekatolíčka, přiměje svého katolického muže opět k přijímání sv. svátostí, že se modlí s dětmi po katolíčku, ale při tom všem ona sama pohybuje se takřka na cizí půdě a nemůže nikdy docílití vřocnosti matky katolické. Nepravím to, bych takové matce činil výtky, ale abyste všichni nahlédli, s jakou opatrností si v této choulostivé záležitosti počínám a kterak nechci nikomu ublížiti, kdo svoje povinnosti dle svých sil plní; jestli však pravda bolí ty, kteří na svého Boha zapomněli, pak necht' žalují na pravdu, ale ne na mě. Ale taková vzácná výjimka neopravňuje žádného katolíka, aby výchovu svých dětí vydával ve mnohá a velká nebezpečí.

A co teprve, jsou-li otec i matka nábožensky vlažní, jako by bylo každé náboženství právě tolik jako žádné náboženství? O modlitbě a návštěvě kostela ani řeči, a jsou-li děti trestány duchovně, buď že se neucí katechismu, nebo že nenavštěvují řádné služby Boží, vyhrožuje se, že budou posláni ke starokatolíkům nebo jinam; na stole leží špatné noviny a knihy; posměch a špatné vtipy na katolické kněze a církev nejsou tam žádnou vzácností. Když děti vyrostou v takových poměrech, co z nich jednou bude? Dříve bylo lze očekávati záchranu od křesťanské školy, ale

kde je dnes tato škola? Je mi úzko, když pomyslím na tuto velká nebezpečí, jež hrozí tak četným dětem. Či chceš snad říci, že podobně se děje i v rodinách zcela katolických? To přece samozřejmě na věci ničeho nemění, ale jest také velice vážným napomenutím, abyste nepočínali známosti s těmi, kteří nemají než křesťný list katolický, a svým životem svoji víru zapírají. Tedy nebezpečí pro víru katolické strany a ohrožení katolické výchovy dětí. Jest to vše? Nebylo by to více než dostatečné? Jak často bylo slavně slíbeno katolické dívce, že všechny dívky budou po katoliku vychovány a slib nebyl pak vyplněn? – Jak často? A jestli z obou manželů katolický brzo umře, co stává se často z dětí? Máme toho příklady!

Proto má církev katolická k tomu dosti velice závažných důvodů, aby smíšená manželství zakazovala a jen nerada, aby větším neštěstí zabránila, dispens (prominutí) od této překážky manželství udělovala. Neboť žádné prominutí nevyhlazuje zlé následky smíšených manželství, právě tak jako žádná dispens ve sňatcích příbuzenských nevyvaruje smutných následků jejich. Mnozí aby omluvili své vstoupení do těchto nedovolených manželství, mají pro to různé výmluvy. Leč, o těchto promluvíme jindy, až budeme dále sledovat i osudy sňatku Isákova. Dnes pošleme ještě jeden protestantský názor o smíšených manželstvích. Elsaský evangelický „Nedělní list“ píše v čísle 41. z 11. října 1896 toto: „Není to ničemně, když někdo k vůli penězům nebo pro pouhé své zaopatření víru svých dítek a vnuků prodává? A když se nepodaří manželé jiné víry na svoji převést; tož neschází nesjednocenosti v názorech, nevole, nepřátelství. Každé smíšené manželství jest věc povážlivá a kdo v ně vstupuje, ten může se již předem připravit na mnohou smutnou hodinku. Jsou-li děti katolickými, musí muž protestant anebo žena protestantka na to patřiti, jak se modlí růženec, jak uctívají svaté, samé výkony víry, které evangelického křesťana, a tím více když je u svých vlastních dětí viděti musí, bolí. Pakli však všechny děti jsou protestanty, tu katolická strana jeví nespokojenost a pronáší výčitky. Jsou-li však částečně protestanty, částečně katolíky, pak šíří se trhlina celou rodinou. Vždyť lidé vcházejí v manželství, ne pouze proto, aby společně pracovali, jedli a pili, ale i proto, aby se společně modlili.“

Po té vypráví list různé neutěšené příhody z takových manželstev, která na venek nebylo by přece možno nazvati nešťastnými, a končí výstrahou: „Varujte se smíšených manželství! A jestli všechno souhlasí, ale náboženství nesouhlasí, pak nesouhlasí věc nejhlavnější, pak neuzavírejte

manželství! Lepší jest jedna bolest a byt' byla i sebe větší, než manželství bez opravdové jednoty a souhlasu víry a srdce.“ Tak napomíná a varuje protestantský tisk v téměř smyslu, jako katolický kněz má varovati a napomínati a dotýká se v závěrečných slovech jedné z největších obtíží. „Lepší jest jedna bolest a byt' byla i sebe větší, než manželství bez opravdové jednoty a souhlasu víry a srdce.“ Jaká je to bolest? Má-li se zamilovaná dvojice, která zaslepena svou vášní, o budoucím štěstí manželském sní, rozloučiti, jaká to bolest srdce! Ale tato krátká bolest jest lepší, jest snesitelnější, nežli manželství bez opravdové jednoty víry a srdcí. Ale proč při smíšených manželstvích jest poměrně více rozvodů než při jiných? Snad proto, že bývají z pravidla šťastnější? Proto, jak „Nedělní list“ udává, vyslovili se s katolíky v manželství žijící protestanti: „Nikdy bych byl v takové manželství nevstoupil. Žádnému dítěti nedovolím v takové manželství vejiti; smíšená manželství měla by býti jednoduše zakázána.“ Tak mluví i katolíci, kteří radosti smíšeného manželství více méně hojně zakusili. Proto, kdo před vstoupením do smíšeného manželství varuje, prokazuje katolíku jako nekatolíku stejně velkou službu lásky. Proto, otcové, matky, obracím se na vás, jako Abraham obrátil se na svého služebníka Eliezera: Zapřisáhám vás skrze Hospodina, Boha nebe i země, abyste bděli a o to pečovali, aby vaši synové a dcery pojali manželky a chotě z příbuzenstva, ne tělesné ale duchovního, aby katolická víra a katolický život byly nejdražší a nepomíjející ozdoubou snoubenců. Pak sám Spasitel bude na svatbě, jako byl na svatbě v Káni Galilejské, požehná vašemu sňatku a milostivá a přívětivá Matka Boží vyprosí vám nejen milost nad milost, ale, pokud spáse duši to bude na prospěch, i časně štěstí.

XIV. UCHÁZENÍ SE O MANŽELKU V PRADÁVNÝCH ČASECH:

II. ODPOVĚĎ A CESTA ELIEZEROVA.

Slavnostně zapřisáhal Abraham svého služebníka Eliezera, aby nebral manželky synu jeho z dcer Kananejských, mezi nimiž bydlil, ale aby šel do Mesopotamie a z příbuzenstva přivedl manželku synu jeho. Neboť Isákova manželka měla býti s ním v nejdůležitějších záležitostech víry a bohoslužby jedna duše a jedno srdce. Toho žádá si i sv. církev, aby

i její dívky v městě Božím od Krista Pána založením, svoji manželskou družku stejně víry si vyhledali a zrazuje pro mnohé a důležitě důvody od smíšených manželství. A tak prokazuje všem nejvyšší službu lásky. O těchto pravdách rozjímali jsme posledně; dnes hodlám krátce promluvit o odpovědi a cestě Eliezerově. Svátý Jan Zlatoustý chválí šlechetné smýšlení tohoto služebníka nejprve pro jeho rozvahu a názory, jaké on po obyčejí světáckých lidí mítí mohl, ale neměl. K čemu ta dlouhá, obtížná, nebezpečná, nákladná cesta, když přece v nejbližším okolí bylo tolik dívek krásou, bohatstvím a vzděláním vynikajících? Ale krása a bohatství a vzdělání daleko ještě nečiní manželství šťastným, jestli jednota víry a bohoslužby schází. To věděl i onen služebník, neboť i on, jako Abraham věřil v pravého Boha a obrázkou byl přijat v obec Boží a věřil v příštího Vykupitele. Ale katolíci, kteří mají poklad všech pravd a prostředků milosti, který dávno seslaný Vykupitel jim zůstavil, mohou pro peníze, pro obchod, pro postavení svoji a svých dítek víru prodati, aneb aspoň v nebezpečí uvést a výchově dítek tisícové překážky a obtíže připravit!

Ale tak krásná příležitost, dobře a šťastně býti zaopatřenu se tak hned nenaskytne, myslí si mnohá, pošetilá dívka. Řekni raději: To jest osudné, mocné pokušení a nebezpečí, nebe za peníze, za domnělé zaopatření prodati. Co myslíte, to je krásná příležitost býti zaopatřenu? – A to nejen pro několik okamžiků tohoto života, ale pro celou věčnost! Pošetilá dívka, pošetilá jinochové, popatřte na šlechetné smýšlejícího služebníka Eliezera. Upozorňuje snad svého Pána zcela osudně: „Ale hled, pane! Jest zde přece tolik hodných dívek, rodičů poslušných, pracovitých, skromných, s takovou by mohl přece Isák býti šťasten.“ – Nic takového Eliezer nepraví; neboť jak Abraham, tak i on žádá na budoucí manželce Isákově především pravou víru. Ale dnes! Vizte na příklad takovou katolickou dívku! Začala známost s nekatolíkem. Chcete-li ji před uzavřením sňatku s ním zdržeti, co vám odpoví? Je hodný, pracovitý, příčinnivý, mírný, mírumilovný, snášenlivý. Ale kdo pak to praví, že by na nekatolíku nebylo lze nalézt ani vlasu dobrého? Vždyť jsou zajisté i mimo církev katolickou mnozí, kteří věří v našeho velkého Boha a Vykupitele, k němu se modlí, poctivě žijí, mnohé dobré skutky konají, hříchu se varují, v ctnostech prospívají, zkrátka jsou duše ušlechtilé, daleko lepší než mnozí katolíci. Ale nejšlechetnější ze všech těchto šlechetných když vstupují v manželství, hledají duše své víry a svého náboženství, aby v nejdůležitějších otázkách pro čas i pro věčnost

byli jedno srdce a jedna duše. Proč by i katolíci neměli tímto příkladem se řídit? Ostatně, i když nepřihlížíme k zvláštním projevům zbožnosti, mohou i opravdu řádní katolíci býti tací, kteří však k stavu manželskému dohromady tak se hodí, jako oheň a voda. Máme toho příklady. A co teprv ještě, jestli jednota a soulad pravé víry a náboženství scházejí? Ostatně jsou i takové případy, kde nejen pouze stejná, pravá víra, ale ještě něco zcela jiného schází. A přece lidé v manželství vstupují a později nařikají, jak protestantský „Nedělní list“ v Elsasku žalovati slyšel: „Nikdy bych byl v takové manželství nevstoupil! Žádnému dítěti nedovolím v takové manželství vejti; smíšená manželství měla by býti jednoduše zakázána.“ Jestli však o takových a podobných námitkách a výmluvách Eliezer ničeho nechtl věděti, jakou odpověď dal svému pánu? Či snad nechtl ničeho věděti o tomto těžkém poslání, plném zodpovědnosti? Hned je ke všemu ochoten; ale ve své prozíravosti žádá v jedné věci bližšího vysvětlení: „Nebude-li chtít žena přijíti se mnou do země této, zdali zase uvéstí mám syna tvého na místo, z kterého jsi ty vyšel?“ (I. Moj. 24. 5.) Tak Eliezer: Chce tím říci: Ty jsi před nedlouhým časem dostal bezpečné zprávy o svém příbuzenstvu; čítá mnoho synů a dcer; jestli jedna z nich bude chtít býti Isákovou manželkou, ale nebude chtít sem jíti, mám pak Isáka do tvé vlasti přivéstí nazpátek?

A tu krásně ukazuje se Abraham býti mužem víry a důvěry, an svému služebníku odpovídá: „Hled, abys nikdy neuvedl syna mého tam. Hospodin, Bůh nebe i země, kterýž vzal mě z domu otce mého a ze země narození mého, kterýž mluvil mi a přísáhl mi, řka: Semeni tvému dám zemi tuto: ont' pošle anděla svého před tebou a vezmeš odtud manželku synu mému.“ (I. Moj. 24. 6-7.) – Pochopte hlouběji tuto Abrahamovu odpověď, plnou pevné víry. Nedávám ti mocné cizince a sprostředkovatele sňatku za průvodčí, praví tu Abraham, ale Hospodin, Bůh nebe i země pošle anděla svého před tebou. Na rozkaz tohoto Pána a Boha opustil jsem svoji vlast, své příbuzenstvo a zde, v cizině, nalezl jsem větší štěstí nežli ve vlasti! Co se zdálo nemožným, řízením Božím stalo se nejen možným, ale i snadným. Tento Pán a Bůh se svým andělem bude tvým průvodčím. Proto jen pevně důvěřuj! Neboť věz, že tento Pán a Bůh vešel s námi v smlouvu, když mně a mým potomkům, velikému národu, tuto zemi za majetek a vlastnictví příslibil. Proto nesmíš nikdy mého syna vyváděti z tohoto dědictví, jež Bůh mu udělil. A proto, byt' bychom i toho nebyli hodni, abychom byli

vyslyšení, Bůh, vždy věrný v plnění slibů svých, zajisté postará se Isákoví o dobrou a bohobojnou manželku. Jeho svatý anděl půjde před tebou, aby na daleké cestě uchránil tě před všelikými nebezpečími a v mé vlasti vše tak připravil a řídil, abys z mého přibuzenstva šlechtnou a bohobojnou, ženu mému synu sem přivedl. Kdyby však žena nechtěla jít s tebou, jsi zproštěn své přísahy, svých závazků; jen mého syna nikdy tam neuváděj a Bůh pak jistě jinde se mu o ženu postará, která by v téže pravé víře a v témže uctívání Boha s ním byla jedno srdce a jedna duše a stala se pramatkou bohobojného pokolení. Která je hlavní myšlenka této odpovědi Abrahamovy? Duch svatý ji pronáší v knize Přísloví: „Dům a bohatství dány jsou od rodičů, ženu však stejného smýšlení dává muži Pán.“

Bohatství měl Abraham nadbytek, to dá on synu svému dědictvím; ale ženu, která by v náboženství, v bázni Boží byla stejného smýšlení, očekává od Hospodina, který sv. anděla pošle před Eliezerem. Vizte tuto filosofii manželství praotce národa židovského! A filosofie manželství tak mnohých křesťanů a křesťanek? Jak mnozí měli by se z této Abrahamovy moudrosti učit! Či jest u všech, kteří se učedníky Kristovými jmenují, náboženství, církve, bázeň Boží v manželství počátkem a koncem? Počátek, když dobře vyvolí; konec, když u oltáře svátost stavu manželského hodně přijímají? Či nerozhoduje až příliš často vášně, která stravuje tělo i duši? Tak často vedou škola i rodina, zaměstnání i společnost, horečka čtenářská i taneční, večerní zábavy i divadlo k předčasné zralosti, k zviklání u víře, jež se pouze se zevnějším nátěrem katolického života více či méně uspokojuje. V tuto předčasnou dospělost padne často, jen jako náhodou, nepatrná jiskra a rozdmýchá plamen vše stravující a dusící lásky a nešťastné známosti. To však není dílem anděla Božího, ale zlého ducha.

Odtud pak tolik smíšených či i nesmíšených manželství bez požehnání, bez štěstí, bez radosti, bez lásky, bez trpělivosti, bez věrnosti, manželství plných nezdárných dětí, odtud tolik rozvodů; již před rozvodem cizoložné poměry a po rozvodu ony občanské sňatky, které před Bohem a církví nejsou než pokračujícím cizoložstvím. Ale, myslí si mnohý, proč hlásáš nám tyto pravdy? My jsme přece hodni, navštěvujeme kostel, jsme v dobrých spolicích, přijímáme sv. svátosti a vstupíme-li v manželství, budeme zachovávatí příkázání Boží i církevní. Dobře tak. Ale kdo je pojištěn a chráněn vůči záchvatu této úskočné nemoci? Zde jedná se o nejosudnější chřípku. Jak mnozí lidé zabývali se ve svých zbožných

citech myšlenkou na klášter a padli – bídně! Zde platí všem slovo sv. Pavla: „Kdo stojíš, hleď, bys nepadl.“ Činí tu apoštol národů nějakou výjimku? Ani jedinou. Smím snad já ji dělati? Kdo však sám sebe vyjmuti chce, ten je ve své marnivosti pádu bližší, než se mu jen ve snu zdá. Kdo zřel již tak mnoho sutin živoucích chrámů Ducha sv., kdo marně, se srdcem zarmouceným, se namáhal zachrániti před shroucením chrámy takové, nebo znovu zdělati ony, které se sesuly, ten nemůže a nesmí mluvití jinak, nechce-li se státi zrádcem mládeže a rodiny. Zde nedostává se horlivému knězi slov jen tehdy, když slzy hlas jeho udusily.

Proto vštěpte si hluboko tuto pravdu, byste posílení milostí, v čas pokušení se nezviklali; hlásejte ji i ohroženým, by neklesli, padlým, by upřímně činili pokání a byli uchráněni od své velké záhuby. Abyste však, když se jedná o sňatek, jednali nevině a bohobojně, důvěřující plně v božskou Prozřetelnost, sledujeme dále onu dávnou událost o manželství Isákově. Neboť zde vane duch Boží a neobchází žádný zlý duch jako v zamilovaných románech a divadelních kusech. Tož provázejme v duchu zbožného Eliezera na jeho daleké cestě, až k studnici před městem Haran v Mesopotamii. Před naším zrakem táhne malá karavana: Deset velbloudů tu jde s těžkým nákladem na dalekou cestu; poklady klenotů, zlata a stříbra jsou uloženy v krásných schránkách. Vůdcem jest Eliezer, starý, přísný muž, z jehož přívětivého obličje září poctivost a bohobojnost. Průvod přechází hranice zasíbené země, vystupuje namáhavě přes pohoří a sestupuje do země Syrské. Navštíví snad Eliezer ve své vlasti místa, kde prožil své dětství. Kdo by mu zazlival tuto zastávku? Ale jeho duši zaměstnává jediná myšlenka: na jeho důležité poslání. Tak jde průvod přes Eufrat do Mesopotamie, vlasti Abrahamovy, odkud jej Bůh kdysi povolal do Kanaan, země zasíbené. Průvod táhne na sever, vystupuje na hory, na jichž úpatí leží město Haran, rodné město Abrahamovo. Slunce večerní čarovně již ozařuje tichou krajinu, když průvod dochází k studnici před městem. Zde nechá Eliezer odpočinouti své unavené velbloudy. A co zaměstnává nyní jeho ducha? Snad starost o znavená zvířata? Jedině myšlenka na vyznavačku pravého Boha, která jediná je hodna, státi se nevěstou Isákovou.

Ale jak ji hledati? Jak ji naléztí? Sv. Jan Zlatoustý tu vhodně připomíná: Nezaněchává sluhu u velbloudů; nejde do města, netáže se tam mužů, netáže se tam žen, které obyčejně znávají všechny dívky vdavek chtivé a k tomu způsobilé, nehledá prostředkovatelů sňatků. Nic takového,

nýbrž spoléhá na pomocníka a prostředníka, ježž mu dal Abraham. „Pán, Bůh nebe i země, pošle anděla svého před tebou.“ Domnívá se snad v nějaké pýše, že je Bůh povinen nějakým zázkramem jemu pomoci? Slyšte jen, jak pokorně se modlí: „Hospodine, Bože pána mého Abrahama, potkej se, prosím, se mnou dnes a učiň milosrdenství s pánem mým Abrahamem.“ (I. Mojž. 24. 12.) I kdybychom byli bezpočetná dobrodíní prokázali, přece hledáme své záchranu u Tvé dobrotnosti, chceme vše obdržeti skrze lásku Tvou. Ty nedluhuješ nám ničeho. Tak modlí se pokora. A zač prosí tak pokorně? „Hle, já stojím blízko studnice vody, a dcery obyvatelů tohoto města vyjdou vážit vodu. Protož děvče, kteréž já dím: Nachyl věděnce svého, at' se napiji, a ona odpoví: Pij, ano i velbloudům tvým dám nápoj, tat' jest, kterouž jsi připravil služebníkovi svému Isákovi. A skrze to porozumím, že jsi učinil milosrdenství s pánem mým.“ (I. Mojž. 24. 13-14.) Hledte, poznamenává tu sv. Jan Zlatoústý, jak moudrý jest tento služebník. On nepraví, uzří-li dívku obklopenou četným služebnictvem, přijíždějící mi vstříc ve skvostném voze, chci ji odvésti jako choť pánu svému; ale tu, kteréž řeknu: „Nachyl věděnce svého, at' se napiji.“ Ale co to počínáš? pokračuje sv. Jan Zlatoústý. Hledáš-li pánu svému ženu tak nízkou, ježž nosí vodu a s tebou rozmlouvá? Ano, ano. Neboť nesmím domů přivésti bohatou, krásnou, marnivou, ušněrovanou dámu, nýbrž dívku veskrze upřímně zbožnou, cititelku pravého Boha, již by bylo pohostinství Abrahamovo posvátným a kteréž chci je poskytnouti, byla by každé práce schopna a k ní též ochotna.

Ale nebyla snad tato modlitba a žádané znamení na Bohu jakýmsi pokoušením Boha nebo pověrou? Aby nám bylo to jasno, není tuším potřebí na mnohé podobné příklady svatého Písma poukázati. Neboť Eliezer byl Abrahamem zasvěcen v tajemství víry a budoucnosti, byl téměř zřejmě veden andělem na namáhavé a nebezpečné cestě a u studnice přímo a podivuhodně osvěcen, aby žádal právě toto znamení. Mimo to nepovažoval toto znamení vlastně za první a poslední projev vůle Boží, ale jak ze všeho jeho jednání vysvítá, za jakési označení cesty. Ostatně výsledek ukázal, že byl osvěcen andělem, když za toto znamení se modlil. Neboť Písmo svaté dodává: „Ještě v sobě slov nedokonal, a hle, Rebeka vycházela, dcera Batuele, mající, věděnce na rameni svém.“ (I. Mojž. 24. 15.) Zde počíná překrásná, rozkošná scéna, o které budeme za vůdcovství sv. Jana Zlatoústého uvažovati v přednášce příští, aby obzvláště synové a dcery

vždy jasněji nahlíželi, co jest jim činiti, by sám anděl Páně je doprovodil v nevinnosti do šťastného manželství. Ale i otcové, matky, představení, kéž si toho povšimnou, neboť z přemnohých a důležitých důvodů mají věděti vše, co se jich synům a dcerám říká; neboť jedině tak zvite, čeho máte od menších i větších dítek požadovati a jak, kdy a kde je máte strážiti. Ovšem mnozí neslyší tyto pravdy rádi, ježž se domnívají, že jich zbožnost je podezřívána. Ale právě, pro tuto všude rozšířující se ješitnost a pro tuto domyšlivou jistotu nemohou pravdy tyto ani dosti důtklivě býti hlášány. Ke konci vracím se opět k počátku své řeči: „Bůh pošle anděla svého před tebou.“ Tak pravil Abraham svému služebníkovi. V důvěře v tohoto anděla nastupuje Eliezer klidně svou cestu, ji šťastně dokoná, až přichází konečně k studnici před Haran, městem Abrahamovým. Tu prosí pokorně, aby božská Prozřetelnost zvlášť zakročila, a hle, anděl Páně uvádí mu vstříc Rebeku. Jestli i vy, křesťanští jinoši a panny, dřív či později zanášíte se myšlenkou a přáním, v duchu církve katolické se zasnoubiti, nemáte myšlenku zlou, ale dobrou. Ale pak nevyhýbejte se zraku svých rodičů, sourozenců, představených, nevyhýbejte se zraku vašeho sv. anděla, dejte se jim vésti a řídit: Nezapomínejte při tom, k čemu sv. Bernard napomíná: „Měj úctu k andělu svému v každém koutečku a styď se konati před ním, čeho bys se přede mnou činiti neodvážil.“ Tak stane se vám stav manželský takým blahem na zemi, že i tam v nebi věčně spolu blažení budete!

XV. UCHÁZENÍ SE O MANŽELKU V PRADÁVNÝCH ČASECH:

III. REBEKA U STUDNICE.

V předcházející přednášce zůstavili jsme Abrahamova služebníka, muže Božího, Eliezera, u studnice před městem Haran. Tam modlil se za znamení od Boha, aby nalezl Ženu Isákovi určenou. Když se spravedlivý opravdu pokorně modlí, bývá brzy vyslyšen. Tak Eliezer nedokončil ještě modlitby své, když tu přišla Rebeka, majíc věděnce na rameni svém. „Bylat' děvče příliš krásná a panna přepěkná a od muže ještě nepoznaná: a ona sstoupila pak k studnici a naplnila věděnce a navracovala se.“ (I. Mojž. 24. 16.) Tak praví Písmo svaté. Se sv. Janem Zlatoústým uvažujme nejprve o této panně, jak ji Písmo sv. popisuje a pak o jejím jednání. Ale poznamenávám již

předem, že tyto dva body, více méně v sebe zasahují a proto i v pojednání našem spolu se splétají. Rebeka, „děvečka příliš krásná“, blíží se k studnici. Její šat je prostý, jednoduchý; věděrcé má na rameni; celý zjev její je pln důstojnosti, vznešenosti, skromnosti. Proč táže se sv. Jan Zlatoústý Mojžíše, pisatele této knihy: Nač mi vyprávíš o krásě těla jejího? Abys poznal podivuhodnou čistotu a krásu duše. Podivuhodná jest čistota, ale jest ještě podivuhodnější, když je spojena s krásnou postavou.

Proto, aby velebil cudnost Josefovou, zpravuje nás nejprve o jeho „krásné tváři a sličném vzezření“ a pak teprv, jak odmítl drzou a nestoudnou ženu Putifarovou. Krásná tvář tudíž nezavdala mu příčinu k smilnosti. „Nebot;“ dodává sv. Jan Zlatoústý, „krása není nikterak příčinou smilnosti, jako i nedostatek krásy není příčinou čistoty. Nebot; mnozí, proslulí krásou svého těla, stali se daleko slavnějšími svou nevinností; jiní pak ne krásní, ale spíše ohyzdní, poskvrmili duši svou bezmeznou prostopášností. Tedy ne vzhled a krása těla, ale svobodná volba duše jest příčinou čistoty jako nečistoty.“ Či dnes tomu již tak není? Mluvil by sv. Jan Zlatoústý dnes snad jinak? – Tak mění se jen zvyky, ale lidé zůstávají stejní. Proto platí ještě dnes, co sv. Otec církevní dodal. Proč, táží se, jest Rebeka dvakrát jmenována pannou? „Děvečka příliš krásná a panna přepěkná a od žádného muže ještě nepoznaná.“ (I. Mojž. 24. 16.) Proč tedy jest jmenována dvakrát pannou? Byla pannou tělem i duší, kdežto mnohé panny uchovají sice tělo své čisté, ale zaměstnávají duši svou tisícerými pustými představami i žádostmi a hledí obrátiti na se zraky mužův a jinochů. Rebeka ale byla panenská tělem i duší. A to bylo tím podivuhodnější, ježto byla nejen vynikající krásy, ale chodila též denně k studnici pro vodu, majíc věděrcé na rameni svém. Zajisté cestou i u studnice musila se setkatí denně s muži a jinochy? Ale ona neposkakovala, nepohlížela ni vlevo ni vpravo, nesměla se nikomu do obličeje, nehleděla uplatnití svou krásu, nýbrž kráčela s obdivuhodnou důstojností, vznešeností a mravností, načerpala vody, nesla bez váhání naplněné věděrcé domů, tak že nikdo se neosmělil pronéstí jedině nevhodné slovo v její přítomnosti.

Tak máme si mysliti tuto počestnou pannu dle zpráv sv. Písma. Tedy kde volá povinnost, ale ne zábavy všeho druhu, tu není na škodu ukázati se ve veřejnosti těm, které jsou jako Rebeka panny na duši i na těle. Jako však nepravá zbožnost; jeví se rozličnými zvláštnostkami a vzbuzuje jen ošklivost, tak jest neviditelná nečistota duše patrna v rozličných maličkostech

a vábí jistě lidi ve svoji blízkost. Nebot; svět zná své děti, i když je nějaký nezkušený duchovní určil pro klášter. Ale zůstaňme při Rebece, u níž se snoubila vynikající krása tělesná s dokonalou nevinností duševní. Ona tedy přichází k studnici. Prohlíží si snad karavanu? Táže se snad cizinců, kam jdou a odkud přišli? Vždyť zde lze mnoho novin vyslechnouti a pak v městě vyprávěti. Nic takového. Mlčky, jakoby v sebe pohroužena, dochází k studnici, sestupuje dolů, by naplnila věděrcé, vystupuje a chce bez otálení vrátiti se domů.

Ale Eliezer, obdivuje ušlechtilost a mravnost krásné dívky, v radostné předtuše, že by to mohla býti Isákovi určená nevěsta, blíží se k ní s úctou a vážností a promlouvá: „Dej mi pítí maličko vody z věděrcé svého.“ Ona odpovídá: „Pij, pane můj.“ a rychle složila věděrcé na loket a dala mu pítí. A když se napil přidala: „Ano i velbloudům tvým navážím vodu, dokudž se všichni nenapijí.“ (I. Mojž. 24. 19.) A vylila z věděrcé svého do koryta, běžela ke studni zpět, aby vážila vodu a dala všem velbloudům pítí. Tak vypráví Písmo sv. Ale nebylo to snad nedůstojno této překrásné dívky, když dávala pítí zcela neznámému cizinci? A pak, když sestoupila k studnici a napojila tolik žiznivých velbloudů? Na tuto otázku odpovídá již svatý Jan Zlatoústý: Bylo to zasnoubení mravnosti s pohostinstvím. Hled', kterak mravnost nebyla na závadu pohostinství a pohostinství neporušovalo mravnost. Nebot' že nešla cizímu muži vstříc a neoslovila ho první, to byl požadavek mravnosti; že pak neoslyšela jeho prosby, bylo povinností pohostinství a přívětivosti k lidem. Tak projevila výborně obě tyto ctnosti a spolu i pohostinnost; neboť dala mnohem více, než zač žádána byla, ačkoli napojení tak četných velbloudů nebylo lehkou prací.

Ale zde nejednalo se o víno a výzácná jídla, nýbrž o vodu, jež nemá ceny. Ovšem u nás, ale nikoli na východě, a jak sv. Jan poznamenává, soudí se o pohostinnosti ne dle přepychu, ale dle toho, co kdo má; a Rebeka v onom okamžiku neměla leč vody; a Ježíš Kristus chválí toho, jenž podává bližnímu číši vody. Tedy mravnost slučuj se s pohostinností! Ale nebylo to snad od Eliezera neslušné; že on, cizinec, pravil skromně, nadmíru krásné dívce: „Dej mi pítí maličko vody z věděrcé svého.“ (I. Mojž. 24. 17.) Celý zjev Rebeky byl tak výjimečně krásný a mravný, že se vážně musil ptáti sám sebe: Nevedl snad sám anděl Páně tuto pannu sem, aby stala se ženou Isákovou? Aby pak tajuplné tušení toto zaměnil v jistotu, jde jí vstříc s důstojností a vážností, prosí ji pokorně: „Dej mi pítí

maličko vody z věděrcy svého.“ A když se napil, a dívka zahovořila: I tvé velbloudy napojím, když toto od Boha vyprošené znamení vždy dokonaleji a libezněji a zářivěji zaplálo před očima jeho, jaké smíšené pocity tráslý asi a chvěly všemi žilami srdce jeho? Co učinil, o tom praví nám Písmo sv.: „On pak díval se na ni mlčky, věděti chtěje, požehnal-li Pán cestu jeho či ne.“ Mlčky, nestaraje se o nic, co kol se děje, upírá svůj zrak na dívku, velbloudy napájějící, pozoruje, jak sv. Jan Zlatoústý praví, chůzi, postavu, pohyby těla, tvář, pohled, šat, by pronikl zrakem ve svatyni duše její a rozpoznal, rovná-li se ozdoba duše krásě tělesné. Mocně buší jeho srdce a vždy výš a výše roste jeho tušení, čím jasněji prozařuje vnitřní krása jejím zjevem zevnější. Zdá se mu, že tuší zde dílo sv. anděla, jenž mu našeptává: „Obdaruj dívku tuto a taž se jí na její rodiče.“

Nač myslí zatím Rebeka? Jak prokázati služby unaveným cizincům a ušetřiti jim namáhavé práce. To jest její jediná myšlenka. Sní snad o skvělém zasnoubení, o vysoké hodnosti a postavení? Jak by to bylo možno? A přece jest tak blízek okamžik, kdy dle věčného úradku Božího se stane ženou muže a matkou syna, již oba náležejí do rodokmenu Ježíše Krista, syna Davidova, syna Abrahamova. Jest povolána býti pramatkou Spasitele světa. A pak může ještě křesťanská dívka býti tak pošetilou, že sní jen o zamilování svém a sňatku ve dne, v noci, křičíc tak rozličnými hříchy úmysly Boží, jako by dnes již Bůh nebyl dost mocným a dosti moudrým, aby v pravý čas dohromady svedl jemně a pevně zároveň ty, kteří v pravdě sobě náležejí. Leč nezabloudíme v myšlenkách svých od dojemného výjevu u studnice, v září zapadajícího slunce, v noc a skryše lidské zbědovanosti.

Co počíná nyní Eliezer? Poznává stále zřetelněji, že Bůh požehnal jeho cestě; ale nemá dosud žádné jistoty. Ovšem, krása těla závodí u této dívky s ušlechtilostí duše; ale muž Boží není si posud vědom, je-li ona z příbuzenstva Abrahamova čili nic. Co k tomu cíli počítí? Není nyní služebníkem Abrahamovým, ale jest jeho vyslancem a zástupcem, a proto chce též jednati ušlechtilé, velkomyslné a štědré. Proto s díky podává panně náušnice zlaté a náramky. Ona přijímá je skromně, nechtějíc ve svém útlouci uraziti velkomyslnost cizího muže. A teprve nyní odvažuje se Eliezer k otázce: „Či jsi dcerou? Oznam mi, je-li v domě otce tvého dosti místa k zůstání?“ (I. Mojž. 24. 23.) Tu poznamenává vhodně sv. Jan Zlatoústý. Vlidně a jemně jmenuje otce svého. Neodpovídá s nevolí: „Co ptáš se zvědavě po naší rodině, po našich místnostech.“ Nýbrž: „Jsem

dcera Batuele, syna Melchy, jehož porodila Nachorovi.“ Pak dodala: „Slámy také a sena hojně jest u nás a místo prostranné k zůstání.“ (I. Mojž. 24. 24-26.) Jako dříve, jsouc dožadána o doušek vody, podala jej a i velbloudy napojila, tak hovoří nyní nejen o místnostech, na něž byla tázána, ale i o nadbytku slámy a sena, dávajíc tím cizinci na srozuměnou, by použil pohostinství její rodiny. Tak mluví sv. Jan Zlatoústý.

Když ale praví: „Jsem dcera Batuele, syna Melchy, jejíž porodila Nachorovi,“ odpověděla, jak i starý opěvateľ reků, Homer; potvrzuje, v dětině mluvě tehdejší doby. Tedy dcera Betuele; Batuel ale byl synem Nachora a Melchy; Nachor ale byl bratrem Abrahamu. Tak tedy Eliezer dospěl, sv. andělem veden, k cíli své cesty a svých přání. A dává též dívce zprávu o svém původu a posláni? Ne, neboť on nechce se vnucovati, ale chce vše přenechati řízení Hospodina a sv. anděla jeho. Či dává se snad s ním Rebeka do nějakého rozhovoru? Když byla krátce a skromně dala žádanou odpověď, běžela, dle zprávy Písma svatého, domů a vyprávěla matce své vše, co byla slyšela. Tedy vyplniti povinnost pohostinství, krátce a skromně zodpověděti otázku, nepouštěti se v žádnou zbytečnou rozmluvu s muži, vracetí se jak jen možno brzy domů k matce, vyprávěti jí s dětinou upřímností vše, co se stalo – tak jedná každá ušlechtilá dívka. Mohla-li by každá křesťanská dívka, přicházející ze společnosti mužů a jinochů odtud neb odjinud domů, vyprávěti matce své upřímně vše, co se stalo? Ale ještě více. Rebeka vyprávěla cizinci o místnostech v domě jejích, o senu a slámě, ale nezve káranu, ba ani ne cizince, jemuž dala piti a od něhož byla obdarována. Proč? Jest dcerou, ale nikoli paní domu. U studnice smí prokazovati pohostinství, ale nesmí nikoho do domu zváti nebo dokonce uvésti bez vědomí a vůle rodičů. A kdyby i směla, její skromnost by tomu nedovolovala.

Jest ještě dnes takových dcer mnoho? Či nepokouše se dnes mnohá dcera poroučeti nejen svým sourozencům, ale dokonce i otci a matce? Netroufá si leckterá ve své smělosti mnohé na rodičích jen vzdorem vynutiti? Nedonáší mnohá proti vůli rodičů jisté zboží v dům, aneb není-li to možno, nedává je tam v noci podloudně dopravit? Nemá se leckterá za povolánu k tomu, aby zlepšovala prostý, křesťanský pořádek domácnosti, zaváděla náboženské novoty, všechny kárala, kteří se dle její chuti nemodlí a chrám nenavštěvují, k tomu nebo onomu spolku se nepřipojují? Není žádné, která v neděle a svátky jde si od časného rána do večera po svých zbožných libůstkách a při tom svoji upracovanou matku nechá tak

v úzkých, že tato sotva na mši sv. jíti může? Všechny tyto otázky dávám vám jen jako ku zpytování svědomí. Vám však, křesťanští jinochové, pravím: Chcete-li býti v manželství šťastní, podejte ruku svoji jen skromně, k rodičům uctivé a jich poslušné dceři; ale nikdy ne dívce rozkazující, panovačné a tím méně té, která není s vámi téže pravé víry. Jestli však taková vládkyně v domě otcovském se k vám na okamžik chová přívětivě a roztomile, nezapomínejte, že i kočka schovává své drápy v sametově měkkém pazourku. Abych ale byl všem vhod a ke všem spravedliv, používám výrazu sv. Jana Zlatoústého. Když jednou promlouval o hříšících jinochů, poznamenal, že i dívky a ženy tímž způsobem hřeší; proto tyto mají si rovněž zapamatovati, co se bylo mluvilo, by to nemusil opakovati. I já pravím tak: Hříchy dcer jsou v tom neb onym způsobu i hříchy synů. Proto platí i jim, co jsem byl před tím řekl dívkám.

A nyní ke konci, vraťme se ještě jednou ke studnici. Rebeka spěchala k matce; Eliezer zůstal u karavany. Co činí? Sklání se, modlí se k Pánu a dí: „Požehnaný budiž Hospodin, Bůh pána mého Abrahama, kterýž neodjal milosrdenství a pravdy své od pána mého a přímou cestou mne přivedl do domu bratra pána mého.“ (I. Mojš. 24. 27.) Tak děkuje s radostným srdcem Bohu Hospodinu. Ale ještě není v domě Nachorově. Ale přece v bezprostřední blízkosti a přívětivá pohostinnost Rebeky jest mu jistou zárukou brzkého štěstí. Až potud vedl ho zjevně anděl Páně; jak jej dovedl až k cíli, o tom budeme uvažovati v přednášce příští.

Nechť andělé Páně vznášejí se nad rodinami, chráníce, hájíce a ostříhajíce je. Neboť potom vpravdě křesťanským vychováním dospějí dívky před očima rodičů v panny jako Rebeka a hoši v jinochy, jako Isák a Tobíáš. A bude štěstím nynějších rodin, viděti spásu budoucích a míti záruku, že rodiny budou vždy a věčně šťastny v životě rodinném.

XVI. UCHÁZENÍ SE O MANŽELKU V PRADÁVNÝCH ČASECH:

IV. ISÁKOVO ZASNoubENÍ.

Posledně dleli jsme v duchu s Rebekou u studnice a pozorovali jsme kvetoucí věnec jejích panenských ctností. Bohatě obdarována Eliezerem, spěchala k matce a vyprávěla jí, co se událo. Když to byl její bratr

Laban slyšel a spatřil dary, šel k studnici, pozval vlídně cizince, aby přijali pohostinství pod střechou jeho. A Eliezer přijal vděčně pozvání v sladké, skorem pevné naději, že tato ušlechtilá, krásná dcera Batuelova jest Bohem Isákoví určena za manželku. Neboť řízení sv. anděla bylo dosud skorem očividné. On také požehná i ucházení se o nevěstu. Nuž, nyní rozjímejme o tomto ucházení se o nevěstu a o návratu Eliezerově.

Když byli velbloudi sprostěni nákladu, uvedeni do stáje a opatření obrokem a když bylo vše nařízeno, co pohoštění hostů vyžadovalo, usedli všichni ke stolů. Pomýšlí snad Eliezer aspoň nyní pro okamžik na odpočinek, zotavení, občerstvení? Kdo by mu to chtěl zazlívati po tak dlouhé, obtížné, namáhavé cestě? A přece on myslí jedině na své povolání, na svůj úkol. Od svého příchodu k studnici byl se řízením sv. anděla tak rychle přiblížil k svému cíli, že zdálo se mu, že již ho dosáhl a proto cítil se nucena, projevit svoje přání a žádost za ruku Rebečinu pro Isáka. Tož pravil: „Nebudu jísti, dokudž nevypravím řeči svých.“ Nebylo to poněkud neskromné? Nikterak ne. Neboť tenkrát byla osoba hostova posvátnou v domě hostitele a zcela svobodnou v pronášení vhodných a oprávněných přání; mravy a obyčeje byly patriarchální, jednoduché, přirozené, nepřekroucené a nezkažené vylhaným poklonkovaním. Proto odpověděli mu hostitelé vlídně: „Tož mluv.“ A řeč Eliezerova jest co do myšlenek, jich seřadění a co do prostého výrazu takové dílo mistrovské, že zdá se, že nikoli on Eliezer, ale jeho neseký průvodčí ústy jeho mluví. „Jsem služebník Abrahamův.“ Tak počíná mluvit. On nepraví: Jsem první, nejvyšší služebník Abrahamův, jsem správce jeho domu a nyní jeho vyslanec a zástupce, nýbrž praví zcela skromně: „Jsem služebník Abrahamův.“ Zda již dříve o tomto svém původě mluvil, ze slov svatého Písma nevysvítá, ale Abraham byl zajisté v milé vzpomínce u svých příbuzných; proto byl i jeho služebník pro svého pána ctěn a milován.

A co oznamuje o svém pánu? Chválí jej pro jeho bohatství? Ne, nikoli, odpovídá sv. Jan Zlatoústý, chválí ho pro jeho bohobojnost. Proto slova jeho: „Hospodin požehnal pánu mému velmi a zveleben jest.“ (I. Mojš. 24. 35.) Tedy Bůh nebe a země jest zvláštní přízní milostiv mému pánu. A nyní přechází v řeči své na ženicha a tu mluví stejně příznivě, jako o jeho otci: „A porodila Sára, manželka pána mého, syna pánu mému v starosti své.“ Proč praví „v starosti své?“ Jako bohatství, tak i syn jest darem Božím; neboť Sára porodila ho v stáří, kdy se dle zákonů přirozených dítek

více nadíti nemohla. Tento syn, ježto je obzvláštním darem Božím, stane se i zvláštním miláčkem Božím. „Tudíž i ty,“ poznamenává sv. Jan Zlatoušty na tomto místě, „i ty, hledáš-li ženicha nebo nevěstu, zpytuj nejprve, miluje-li Boha a je-li též od Boha milován. Je-li tomu tak, vše ostatní dostaví se samo, kde ale toho není, tam ani bohatství není ziskem.“

Tedy Isák je miláčkem Božím a jediným dědicem bohatství svého otce. Aby ale nemusil slyšet námitky: proč nevybere si nevěstu z dcer země své, Eliezer pokračuje: „Pán můj zavázal mě přísahou, bych nevezl manželky synu jeho z dcer země Kananejských, ale z příbuzenstva, neboť manželka Isáková má být s ním jedno srdce a jedna duše v jednotě víry a uctívání Boha.“ Pak doložil můj pán: „Hospodin, před jehož obličejem chodím, poše anděla svého s tebou a zpraví cestu tvou a vezmeš manželku synu mému z příbuzenstva mého a z domu otce mého.“ (I. Mojž. 24. 40.) Potom vypráví, co se událo u studnice, kterak Bůh skrze anděla svého dal mu vyprošené znamení a končí slovy: „Protož učiníte-li milosrdenství a pravdu s pánem mým, oznamte mi: pakli se jiné líbí, i to povězte mi, abych šel na pravo nebo na levo.“ Jestli jste tedy zachovali bývalou lásku k pánu mému, který od vás před lety odešel, dejte Rebeku synu jeho za manželku; pakli tomu však nechcete, řekněte upřímně, abych vyhledal jemu jinou dceru v příbuzenstvu jeho. Tak Eliezer: Co jest tedy hlavní myšlenkou této řeči? Abraham jest miláčkem Božím, jeho syn jest rovněž miláčkem Božím; aby jím zůstal, má pojmouti bohobojnou manželku z příbuzenstva svého. Bůh řídil zázračně cestu moji skrze anděla svého a ukázal zvláštním znamením, že Rebeka, tato Boha milující a Bohu milá dívka, jest určena státi se manželkou jeho miláčku Isákovi.

A co na to odpovídají Batuel a Laban, otec a bratr Rebeky? Když s takou skromností a upřímností Eliezer byl mluvil a řeč jeho byla spolu tak podivuhodně sestavena z nejskvotnějších myšlenek, byla jen tato jediná odpověď možná: „Od Hospodina vyšla řeč tato; nemůžeme proti libosti jeho nic jiného mluvit s tebou, než co se Pánu líbí.“ Co tím chtějí říci? Tato nabídka k sňatku jest zřejmě z vůle Boží, jest úradkem Božím; Bůh sám vše podivuhodně řídil skrze anděla svého; proto nemůžeme říci, než co by se mu líbilo. Neboť vůle jeho jest také vůlí naší. A tak uslyšel Eliezer slovo toužebně očekávané: „Aj, Rebeka před tebou jest, vezmi ji a jdi, a ať jest manželkou syna pána tvého, jakož mluvil Hospodin.“ (I. Mojž. 24. 51.) Ale mluvil Hospodin opravdu a projevil zvláštním zjevením svoji

vůli? Nikoli; ale oznámil vůli svou tak zřetelně rozličnými znamením, že žádný rozumný a bohobojný člověk o tom nemohl pochybovati. Bůh to byl, který řekl: „Vezmi Rebeku, odejdi, ona staniž se manželkou Isákovou.“ Mohla Abrahamova a Eliezerova důvěra v Boha krásněji a dobrotivěji býti odměněna? Proto volá sv. Jan Zlatoušty: „Kdo by se tu nedivil a nežas! Jak mnoho překážek odstranil tu jediný okamžik? Jaké překážky? Eliezer byl cizinec, služebník, byl neznámý, neobyčejně daleká a dlouhá byla cesta, neznámý tchán, neznámý snoubence, ba nikdo z přátel jejich nebyl znám. Každá z těchto okolností sama o sobě by dostačovala, aby sešlo se sňatku; ale to vše nebylo překážkou, nýbrž oni svěřili Eliezerovi klidně a s důvěrou dceru svou jako dobrému známému, jenž po léta v sousedstvu bydlil. Proč? Bůh sám zde ve všem působil. Počneme-li něco lehkého bez Boha, stane se to těžkým a nezdaří se, jestli však to nejobtížnější počneme s Bohem, stane se to lehkým a šťastně to dokonáme.“ Tak praví sv. Jan Zlatoušty.

Ale, pomyslíte si snad, což Rebeka neměla do toho co mluvit? Mohli otec a bratr bez jejího souhlasu zcela krátce o ní rozhodovati? Nikoliv. Neboť, jak sv. učitel církevní Ambrož poznamenává, čekala pouze na rozhodnutí svých rodičů; neboť nesluší se panenské stýdlivosti, aby volila si snoubence. Tudíž ona chce býti manželkou Isákovou, je-li rozhodnutí rodičů tomuto sňatku příznivo. V panenské ostýchavosti nevolila si žádného snoubence; za to sám anděl Páně povede ji k Isákovi, aby stala se pramatkou velikého národa a spolu pramatkou Vykupitele světa. Tato povinnost dítek jest ostatně vepsána zákonem přirozeným do srdcí všech. Proto klade již pohanský básník Euripides v ústa své Andromachy slova: „O mé zasnoubení postará se můj otec, to není věcí mojí.“ Co není tudíž záležitostí panenské mravnosti? Hledati si snoubence.

Proto, křesťanští jinoši, prchejte před všemi oněmi dcerami, které vás vyhledávají, za vámi běhají, k vám se lichotí, na vás se usmívají, okolo vás se točí a poskakují, tu a tam na vás čekají. To jsou uschlé růže, kterých už nikdo neutrhne, aby z nich uvil si kytici. Ale i vy, křesťanští jinoši, tažte se nejprve otce a matky, dříve než s kterou dívkou známou začnete. Neboť zde, zde platí obzvláště příkázání, k němuž slib je připojen. „Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi.“ Jinoši a dívky, ctěte otce i matku svou! Buďte k nim upřímní, otevřte jim své srdce s jeho touhami, dříve než i z povzdálí nějaké styky jen začnete. Ctěte otce i matku a řiďte se jich úsudkem! Ctěte otce i matku,

a nechtějí-li ničeho slyšeti o vašich stycích s nezkatolíky nebo s hostejnými, s katolíky povinností své nepamětlivými, se zahaleči, s pijany, s hrdopýškami, s loutkami, s lenivými neb s rozpustilými, pak buďte jich poslušní a bude se vám dobře vésti. Ctěte, ctěte otce i matku! Ale zůstaňme u našeho příběhu. Co učinil Eliezer, když uslyšel: „Aj, Rebeka před tebou jest, vezmi ji a jdi, a at' jest manželkou syna pána tvého, jakož mluvil Hospodin“?

Poklonil se hluboko k zemi a klaněl se Hospodinu. Tedy nejdříve děkovati Bohu, jej chváliti, jej velebiti a pak teprve mysleti na lidi, jako Eliezer. Nebot' až po modlitbě vyňal své skvosty, roucha a stříbrné a zlaté šperky a obdaroval jimi Rebeku; i bratřím a matce dary obětoval. Měl ovšem ještě něco na srdci; ale nechtěl při stole kaliti veselou náladu a rušiti klidný spánek noční myšlenkou na blížké rozloučení a odjezd. Šťastný, veselý a rozjařený byl ve společnosti, ale jeho duše se svými myšlenkami dlela přece daleko u Abrahama a Isáka. Není Eliezer příkladem všech služebníků? Jest bohobojný, jest mužem modlitby, věrně oddaný svému pánu, poslušný, ke každé práci ochotný, nevyhýbá se žádnému namáhání, žádné obtíži, žádnému nebezpečí, obstarává vše s takou svědomitostí a přesností, jako by šlo o záchranu vlastní osoby. Ale proto také pán jeho jej miluje, nejedná s ním jako se sluhou, ale jako s přítelem, svěřuje mu obstarávání nejdůležitější, a nejchoulostivější záležitosti srdce svého. Kdyby byl všude takový poměr mezi pány a služebníky, jaké by to bylo štěstí rodinné! Jak šťastně a rychle dosáhlo by se pomocí sv. anděla cíle i v těžkých úkolech a podnikcích rodiny! Nebot' pozorujte jen horlivost Eliezera! Ráno vstal a pravil: „Propust'te mne, at' jdu k pánu svému.“ A co odpověděli rodiče a bratři Rebeky? „Nechť, at' pozůstane dívka aspoň deset dní u nás, a potom půjde.“ (I. Mojž. 24. 55.)

To zdá se velice rozumné, pravda? Eliezer, a jeho průvodčí potřebují též klidu a odpočinku, rovněž se slušelo slaviti v Haran přátelskou slavnost, také měli rodiče a sourozenci ještě několik dní s Rebekou se potěšiti, dříve než odejde do země tak vzdálené, kde už nekyne jí asi naděje na nějaké s nimi shledání. A co odpovídá Eliezer? „Nezdržujte mne, nebot' Hospodin zpravoval cestu mou; propust'tež mne, at' jdu k pánu svému.“ Pán můj, staříčký kmet čítá dny a hodiny do mého návratu, kdybych otálel, mohl by mysleti, že poslání moje se nezdařilo; toto pomýšlení připravilo by mu jen bolest a zármutek. Hospodin žehnal cestu mou; ale to není štěstí mé, nýbrž Abrahamovo, proto nechte mě jíti, by on i snoubenec

okoušeli pokud možná brzo štěstí svého. A oslyší snad oni krátce tuto prosbu? Ne, nebot' nechťi ho uraziti. Ale svoliti k okamžitému odjezdu je jim také těžké; vždyť jsou to rodiče a sourozenci Rebeky, která spojovala v sobě vynikající krásu tělesnou s většími ještě půvaby duše. Ona má tedy rozhodnouti. Proto ji zavolali a tázali se: „Chceš jíti s tímto člověkem?“

„Půjdu,“ zní její odpověď. Šlechtní rodiče, kteří dceři své otázku prostě kladou, nenutíce ji! Ale jest i ušlechtilá dcera, která vnučením sv. anděla jest okamžitě hotova, opustiti otce i matku a jíti k snoubenci, kterého jí Bůh určil. I jsou tím spokojeni všichni a přejí jí štěstí; říká: „Sestra naše jsi, množíž se v tisíc tisíců a vládníž símě tvé branami nepřátel svých.“ (I. Mojž. 24. 60.) Již v jejím synu Jakobovi počalo se přání toto vyplňovati. Nebot' on byl praotcem dvanácti pokolení Israelských. Na to poznamenává Písmo svate: „Tedy Rebeka a děvče její, vsedše na velbloudy, následovaly muže, kterýž rychle se navracoval ku pánu svému.“

Zde musím nutně dáti slovo sv. Janu Zlatoústému. Dle zprávy Písma svatého vystoupila sama bez pomoci na velblouda a seskočila sama též s něho. Tak zavedla u ní stydlivost s její silou a mocí. Odkud, táže se, měly dívky především nejen krásnou duši, zdobenou ctnostmi, ale i krásnou silnou a mohutnou postavu? Jejich matky neznaly při výchově měkkých obleků, vonných masť, líčidla, neznaly tisícerež záhubné tretky, co vše má za smutný následek změkčilé, nervosní, chudokrevné pokolení. Výchova zakládala se na otužování. Tak vynikaly dívky přirozenou krásou a půvabem bez přívěsků protivných ozdob, ušlechtilou postavou bez stahování a proto též kvetoucím zdravím. Takou dívkou byla i Rebeka, jež konala cestu s pospíchajícím Eliezerem. Spěšně a šťastně vracela se výprava do domoviny, kde již v širém poli svedl anděl Páně oba snoubence. Isák totiž vyšel si v podvečer z domu od čeládky ven do polí, aby tam, nikým nerušen, se modlil a rozjímal. Nevyšel si tudíž, by o cestě Eliezera horoval, rozličné vzdušné zámky si stavěl, nýbrž aby pokorně se dovolával milosrdenství a dobroty Boží; aby byla mu přivedena andělem snoubenka stejného s ním smýšlení. Nalézá dnes snad Isák mnoho následovníků?

Když pozdvihl oči od modlitby, zřel v dále blížiti se velbloudy. I Rebeka viděla Isáka a tázala se Eliezera: „Kdo jest ten člověk, jenž nám jde do polí vsťríc?“ „To jest pán můj,“ byla jeho odpověď. Tu sestoupila Rebeka s velblouda, z úcty ku svému snoubenci, vzala rychle svůj plášť a zahalila se ve své cudnosti. Nebot' tehdy nesměla se nevěsta svému snoubenci tváří

v tvář ukázati, dokud nebyl v pravdě jejím mužem. Dnes není již takové přisnůst, ale co Bůh od snoubenců žádá, to víte všichni. A Isák, jemuž Eliezer vyprávěl vše, co pořídil, „vedl Rebeku do stanu Sáry matky své, a pojal ji za manželku, a tak velice ji miloval, že bolest, která z smrti matky jeho se mu přihodila, sobě umenšil.“ (1. Mož. 24, 67.) Těmito slovy vypráví Písmo svaté o zasnoubení Isáka s Rebekou.

Ne bezdůvodně – poznamenává sv. Jan Zlatoústý – mluví Písmo svaté o této lásce Isákové k Rebece. Neboť kdo nemiloval by tak mravnou, vlídnou, věrnou, pohostinou, na těle i duši veskrze zdravou, krásnou a statnou ženu? Pak napomíná otce, by následovali při zasnubování dítěte svých opatrnosti a moudrosti patriarchy Abrahama, jenž nežádal od nevěsty své bohatství, krásu a vznešený rod, ale ušlechtilost a bohobojnost duše. A jsou to matky, jež mají pečovat, aby dcery jejich dospěly v takové dívky. Uchází-li se pak jinoch o takovou dívku, má se tak díti ve vsí mravnosti a zbožnosti za zvývání a modliteb k Bohu. Pak není v manželství rozvodů, není podezřívání a nevěrnosti a cizoložství, není příčiny k žárlivosti, není hádek, není vady; ale mír a svornost, jež pojí se k ostatním ctnostem, oblaží také manžele i když různé bouře rozpoutají se nad jich domem. Jich společnou péčí, za působení Božího, vyrostou děti jejich v nevinnosti a bohobojnosti. A tak může, píše sv. biskup, otec se svoji manželkou, svými dětmi, svou čeládkou prožít tento život v klidu a jistotě a pak vejíti v království nebeské. Necht' se nám všem toho skrze milost a lidumilost Ježíše Krista, Spasitele našeho, dostane.

DODATEK.

V přednáškách o zasnoubení se Isáka s Rebekou bylo promluveno o smíšených manželstvích onoho druhu, kde všechny děti se vychovávají po katolicku. Jsou ale také jiná manželství, kde katolická strana v neblahém zaslepení myslí, nestarajíc se o svou věčnou spásu, dítky, ten nejdražší statek rodičů, katolické církvi, jedině nevěstě Kristově, odcizuje, a jim tvrdě skvěle poklady pravé víry, svátých svátostí a jiných četných prostředků milosti zavírá. Platí-li kde výrok Spasitelův, pak jest to zde: „Běda člověku, skrze něhož pohoršení přichází. Kdo by pak pohoršil jedno z těchto malíčkových, věřících ve mne, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov oslík na hrdlo jeho a on pohřben byl do hlubokosti mořské.“ (Mat. 18. 6.)

Proto píše učený Moy: „Katolík, který se zříká práva na katolickou výchovu svých dítek, odřiká se tím své církve a sám přestává být katolíkem ... Kdo zapře lásku ke svým vlastním dětem, zapírá první povinnost křesťanskou, zapírá svoji víru a jest horší než pohan, jsa nehoden dobrodiní svého náboženství. A kdo odírá svoji poslušnost církvi tam, kde tato poslušnost jest jeho první a nejsvětější povinností, ten se tím dosti zřejmě vyslovuje, že k ní náležeti nechce. Neboť patříří církvi znamená vyznávati učení její a pokládati záležitost její za věc vlastní.“ (Moy, Manželství, str. 117) Obrátíme tyto zásady nejprve na katolickou nevěstu. Chce si vzíti za manžela nekatolíka a s lehkým srdcem zřiká se nároků na katolickou výchovu dítek. Pevně odhodlána dopustiti se tohoto velkého hříchu na víře, chce přes to ve své neblahé zaslepenosti přijmouti před uzavřením nedovoleného manželství sv. svátosti. Tedy v okamžiku, kdy odjíjí své budoucí dítky jich božskému příteli Ježíši Kristu, by ho nikdy ve sv. přijímání hostiti nemohly, ale aby popíraly sv. svátosti: pokání a svátost oltářní, nebo snad i o nich vtipkovaly, opovazuje se uváděti násilně svého Boha a Vykupitele ve své provinilé srdce a tak dopouští se ošklivé svatokrádeže. A tu se pak ještě laje a zlořečí, když takové zatvrzelé hříšnici odírá se rozhřešení. A což když zatají tento hřích a zamlčí svůj úmysl? Pak rozmnoží své dosavadní smrtelné hříchy o dvojí svatokrádež a její poslední věci jsou horší prvních. Ale když bylo zapovězené manželství již uzavřeno, velký hřích dokonán, nestává už potom žádného odpuštění a není přijímání sv. svátosti více možné? Nebo co může ještě ji zachrániti? Poznání velkého hříchu, opravdová lítost nad ním; a vážné předsevzetí vychovati dítky, pokud jen možno, ve víře katolické. Stává se tak čistou? Či snad jsou mnohé z těchto žen jen lhosejností u víře církvi nepřátelštější než jejich muži, na Boha ještě méně pamatující a přidávajíc se konečně k některé sektě? Svou vlastní vinou jsou také ženy nejen pro církve, ale i pro věčnost ztraceny. Jsou ovšem rovněž takové, které dříve či později, zvlášt' je-li manželství nešťastné, velikost svého hříchu poznávají, v srdci si jej oškliví a jeho litují a oplakávají, o zachránění svých dítek dle svých sil pečují; tyto směji sv. svátosti opět přijímati a mohou dojíti milosti a odpuštění. Při tom však nesmíme zapomínati, že takové smíšené manželství je vždy veřejným pohoršením, které tak či onak sluší se odčiniti a napravit. Když tudíž církve sv. nepřipustí hned a snadno podobnou hříšnici ku přijímání sv. svátostí,

činí pouze, čím je povinna Bohu a lidem. A kdo v podobném případě vyčítá snad církvi tvrdost a příkrost, připamatuj si jen, co píše Splittgerber ve své knize o smíšeném manželství. Po uzavření manželství nastává nejobtížnější práce. Muž je katolík, všechny děti jsou v duchu katolickém vychovávány; proti ženě jest třeba použití donucovacích prostředků, ba i nepřipuštění k stolu Páně, aby alespoň některé dítky staly se protestanty. A jen tehdy, když žena povoluje, ne s lehkým, ale s těžkým, krvácejícím srdcem, bylo by tvrdé a nemilosrdné, církevní kázeň prováděti. „Tedy se srdcem krvácejícím“ praví Splittgerber.

Co z toho všeho, co dosavad jsem řekl, následuje pro katolické muže, kteří z lásky k ženě nebo z náboženské vlašnosti nebo z jiných světských zájmů a ohledů děti své po katolicku nevychoávají, jest zajisté všem jasno. Pokud toto pohoršení nenapraví, i čemuž je jako muže povinnost i moc otcovská volá, jsou až po hrob vyloučení všeho požehnání a všech milostí církve. A když takový nešťastník octne se na loži smrtelném, požádá snad o kněze? Či budou o to pečovatí jeho protestantské dítky a jeho protestantská manželka? A jest-li i to se stane, učiní patřičná zařízení, aby byly neplnoleté dítky vychovány po katolicku? Řekne snad odrostlým: „Těžce jsem se na vás prohřešil, vraťte se zpět v lůno pravé církve Kristovy, učňte mi umírání snazším?“ Kdo osmělí se zde odpověděti příznivě? Neboť pravidelně vyplňuje se na těchto onen výrok Kristův: „Žádny z mužů těch, kteříž pozváni byli, neokusí večere mé.“ (Luk. 14. 24.)

OBSAH

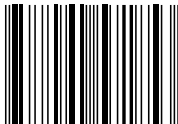
Obecná zbožná jednota		Stav a povolání	55
křesťanské rodiny	5	Způsob volby stavu	61
Důstojnost mateřská	9	Volba stavu a manželství	66
Důstojnost otcovská		Ucházení se o manželku	
a její nebezpečí	15	v pradávných časech:	73
Oběť matky	21	I Abraham posílá služebníka	
Moc otcovská	26	svého Eliezera hledati	
Nevinnost – cesta k manželství	33	manželku Isákovi	73
Strážení dítek	38	II Odpověď a cesta Eliezerova	79
Známosti – svatá a čestná		III Rebeka u studnice	85
záležitost rodiny	43	IV Isákovo zasnoubení	90
Kterak se stává známost		Dodatek	96
čestnou záležitostí rodiny	49	Obsah	98

Havel Josef Hugo
**KŘEŠŤANSKÁ RODINA
V BOJI S NEPŘÁTELI, DÍL I.**
PŘEDNÁŠKY O KŘEŠŤANSKÉM MANŽELSTVÍ
A KŘEŠŤANSKÉ VÝCHOVĚ
Vydalo nakladatelství sv. Izidora
se sídlem v Okružní ul. 505/2 v Liberci
Vytiskla Tiskárna macek-kusala
sídlím v ul. U Rybníka 11 v Jablonci nad Nisou
Rok vydání L. P. 2014

Přeložil Emanuel Žák
Odpovědný redaktor Ing. Nikol Lorencová
Obálka, sazba a zlom Česká-grafika.cz
Vyšlo v edici "Čteme katolicky"
I. vydání
Doporučená cena 60 Kč

ISBN: 978-80-905718-5-3

9 788090 571853

